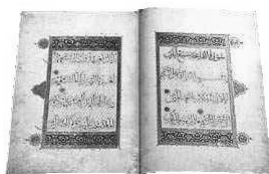


*Mida peakš
teadma islamist?*

ABIKS ALGAJALE ISLAMIGA TUTVUJALE



Esimene väljaanne

Autoriõigus 2011

See raamat on autoriõigusega kaitstud. Raamatu osi või tervet raamatut on lubatud kasutada hariduslikel eesmärkidel tingimusel, et kasutatud informatsiooni ei ole mingil viisil tsiteeritud väljaspool konteksti ega kasutatud kasu teenimise eesmärgil ning et teksti allikas on märgitud.

Autor: **Kätlin Hommik-Mrabte**

Kaasautor: **Nele Siplane**

Kujundaja: **Airi Hunt**

Toimetajad: **Tiina Kanarbik, Helis Kuivjõgi**

Sisulised toimetajad: **Ildar Muhhamedšin** (Eesti Islami Koguduse mufti)

Eesti Islami Kogudus:

Telefon: 55947689

Faks: 6015220

Address: Keevise 9, 11415 Tallinn

Meiliaadress: imam@islam.pri.ee



ISBN 978-9949-15-719-8

Sisukord

Eessõna	5 -
Mis on islam?	6 -
1. VÄIKE ISLAMI TUTVUSTUS	6 -
ON VAID ÜKS JUMAL	6 -
ISLAM JA MOSLEMID	8 -
SÕNUMI JÄTKUVUS	9 -
KORAAN	10 -
PROHVET MUHAMMED	12 -
ELU ISLAMI JÄRGI	13 -
ISLAM PAREMA ELU NIMEL	14 -
2. ÜHEKSA VÄÄRARMUST ISLAMI KOHTA	15 -
1) MOSLEMID KUMMARDAVAD TEIST JUMALAT	15 -
2) MOSLEMID KUMMARDAVAD MUHAMMEDI	16 -
3) ISLAM ON AINULT ARAABLASTE USK	18 -
4) ISLAM ALAVÄÄRISTAB NAISI	19 -
5) MUHAMMED KIRJUTAS KORAANI	22 -
6) ISLAM LEVIS MÕÕGA JÕUL	24 -
7) MOSLEMID VIHKAVALD JEESUST	26 -
8) ISLAM ON FATALISTLIK RELIGIOON	27 -
9) ISLAM TÄHENDAB OHTU – TERRORISMI	28 -
3. JUMALA IDEE ISLAMIS	31 -
JUMALA IDEE MÕISTMINE	31 -
„ALLAH“ TÄHENDAB ARAABIA KEELES JUMALAT	32 -
KUS ASUB JUMAL?	33 -
JUMALA ILUSAD NIMED	33 -
ELU EESMÄRK	37 -
4. KORAAN – RAAMAT, MIDA USKUDA	38 -
KORAAN – AINULAADNE PÜHAKIRJADE SEAS	38 -
KORAANI ÜLETAMATU VÄLJAKUTSE	39 -
TEADUSLIK RAAMAT TEADUSLIKULE AJASTULE	40 -
KORAAN JA TEADUSE ARENG	41 -
KORAANI SÕNUM NING OTSTARVE	43 -
5. MUHAMMED – EESKUJU UUEKS MILLENNIUMIKS	45 -
INIMKOND VAJAB EESKIJUSID	45 -
ON ÜKS JUHT	45 -
MIKS TEMAST NII VÄHE TEATAKSE?	46 -
PROHVETLUSE MÕISTE ISLAMIS	47 -
MUHAMMEDI ERAELU	48 -
MUHAMMED PROHVETINA	49 -
MUHAMMEDI PÄRAND – MEDIINA MUDEL	49 -
ARVAMUSI MUHAMMEDIST	52 -
6. PROHVET MUHAMMEDI ÕPETUS – SUNNA	57 -

MIS ON SUNNA?	57 -
MIS ON <i>HADITHID</i> ?	58 -
SUNNA JÄRGIMISE OLULISUS	61 -
PROHVETI KOGU ELU OLI JUMALAST JUHITUD	65 -
7. PROHVETLUS ISLAMIS	73 -
8. ISLAMI VIIS TUGISAMMAST	79 -
1 - USUTUNNISTUS	80 -
2 - PALVE	82 -
3 - ALMUS	82 -
4 - PAAST	84 -
5 - PALVERÄNNAK	86 -
9. NAISE STAATUS ISLAMIS	87 -
ISLAMI NÄGEMUS NAISEST	88 -
NAISE STAATUS TEISTES RELIGIOONIDES	90 -
MUHAMMED MURETSES NAISTE ÕIGUSTE PÄRAST	91 -
NAISE VAIMNE STAATUS	92 -
NAISE SOTSIAALNE ROLL	92 -
ABIELU ISLAMIS	93 -
KÄITUMISREEGLID NAISTELE JA MEESTELE	95 -
MÕNI SÕNA POLÜGAAMIAST	96 -
10. VANEMATE STAATUS ISLAMIS	98 -
KARISTUSEKS AUSTUSE PUUDUMISE EEST	98 -
VEIDI ÕRNUST NING HELLUST	101 -
EMA ERILINE STAATUS	103 -
VÄIKESED LIIGUTAVAD LOOD	104 -
Kristlusest	106 -
1. KUIDAS UUS TESTAMENT ILMAVALGUST NÄGI	106 -
2. KAS JEESUS OLI JUMALA POEG?	109 -
3. MIDA ÜTLEB PIIBEL MUHAMMEDI KOHTA?	116 -
PROHVET NAGU MOOSES	117 -
PROHVET IISRAELLASTE VENDADE SEAST	118 -
JUMAL PANEB OMA SÕNAD SELLE PROHVETI SUHU	119 -
Ateismist	125 -
1. MÕTTEID USUST TÄNAPÄEVA VALGUSES	125 -
2. KUUS FAKTI JUMALA OLEMASOLU TÕESTUSEKS	128 -
3. JUMALA OLEMUS	131 -
Olulised daatumid	133 -
Kasulik kirjandus	140 -
Kasulikud lingid	143 -
Kasutatud kirjandus	144 -



Eessõna

Juba aegade algusest peale on inimene endale esitanud palju küsimusi oma eksistentsi kohta. Me kõik otsime tõde, me kõik vajame sellest tulenevat kindlustunnet. Muidugi on erinevate inimeste jaoks eksistentsialistlik tõde erinev – kes loodab Krišnale, kes Buddhale, kes Jehoovale, kes vaid iseendale jne.

Käesolev raamat ei ole kokku pandud kellegi veenmiseks, ühegi usu mahategemiseks ega kindlasti mitte Eesti islamiseerimiseks, sest Koraanis on kirjas: „**Usus ei ole sundi** ...“ (2:256). Igaüks vastutab oma hinge eest ise ja kedagi usku vastu võtma panna on võimatu. Samas on tänapäeval islami kohta maailmas nii palju kummalisi valearusaamu, mis selgitusi vajavad, et iga vähegi endast lugupidav haritud inimene peaks just moslemite endi käest islami kohta selgitust nõudma.

Käesolev raamat tahabki olla see islami vaatenurga selgitus, et need, kes eksistentsialistlikku tõde otsivad või lihtsalt end harida soovivad, võiksid eesti keeles väljaspool igasugust poliitilist mängu ning „meediamulli“ saada võimalikult adekvaatse ülevaate sellest, mida on islamil elu õpihimulisele teekäijale pakkuda.

Kätlin Hommik-Mrabte

Mis on islam?

1. VÄIKE ISLAMI TUTVUSTUS

ON VAID ÜKS JUMAL

Islami aluseks on usk Kõigeväelisesse Ainujumalasse; Aabrahami, Noa, Moosese ja Jeesuse Jumalasse. Islam õpetab, et siiras usk Jumala ainsusesse on inimesele intuiitiivne, iga puhas hing tunneb selle tõe ära. Islami arusaam Jumalast on otsene, ühemõtteline ning kergesti mõistetav. Islam õpetab, et inimese süda, mõistus ja hing on nagu sobilikud anumad selge jumaliku ilmutuse vastuvõtmiseks ning Jumala sõnumis inimkonnale ei ole ei vastuolulisi müsteeriume ega ebaratsionaalsust. Kuigi meie piiritletud mõistus ei ole suuteline Jumala olemust lõpuni lahti mõtestama, ei eelda Jumal siiski, et me sellepärast peaksime omaks võtma absurdseid või tõestatavalt valesid uskumusi Tema kohta.

Islam õpetab meile, et Kõigeväeline Jumal on Üks ja Ainus ning tema ainsust ei tohi iial, ei usus ega kummardamises, kahtluse alla seada ega Teda Talle kaaslaste omistamisega kompromiteerida. Igal moslemil on oma Loojaga otsene side ning igasugused vahendajad on rangelt keelatud. Islami seisukohast on selge, et Jumala ainsusesse uskumiseega kaasneb mõistmine, et kõik palve ning kummardamine on vaid Jumalale. Vaid Jumal üksi on väärt tiitleid nagu Isand või Päästja. Mõnedes religioonides, mis kõigest hoolimata väidavad, et usuvad Ainujumalasse, ei ole palved ning kummardamine vaid Jumalale. Nad annavad Isanda tiitli ka olenditele, kes ei ole isegi nende endi pühakirjade kohaselt Kõiketeadjad, Kõikvõimsad ega Muutumatud. Islami kohaselt ei piisa, et

inimene tunnistab oma usku Ainujumalasse, ta peab seda ka oma käitumisega tõestama.

Islami jumalikul ilmutusel põhinevas arusaamas Jumalast ei ole mitmetähenduslikkust – Jumal on Jumal ja inimene on inimene. Jumala kui ainsa Looja ning pideva universumi Alalhoidja koht on loodust kõrgemal – Looja ning loodu ei segune iial. Islam õpetab, et Jumalal on ainulaadne olemus, Tal puuduvad sugu ja inimlikud nõrkused ning Ta on üle igasugustest inimeste kujutelmadest. Koraan õpetab meile, et me võime kõikjal endi ümber leida märke Jumala tarkusest, võimsusest ning olemasolust. Kõigi nende märkidega kutsub Jumal üles inimest loomise üle mõtisklema, et oma Loojat paremini mõista. Moslemid usuvad, et Jumal on Armastav, Kaastundlik ning Halastav. Ta tunneb inimeste igapäevase tegevuse vastu huvi. Selles seisnebki islami erinevus teistest uskudest ning filosoofilistest ekstreemsustest. Mõned usud ja filosoofiad kujutavad Jumalat kui Kõrgemat Võimu, kes ei tunne vähimatki huvi üksikisiku käekäigu vastu. Teised usud jälle üritavad Jumalale külge pookida inimlikke omadusi ning õpetavad, et Ta on kohal kõiges oma loomingus, võttes ühe või teise keha erinevates inkarnatsioonides või isegi kõigis ja kõiges. Islamis on Jumal inimestele selgitanud, et Ta on Kaastundlik, Halastav, Armastav ja Palvetele Vastaja, kuid Ta on ka selgelt väljendanud, et ei ole midagi ega kedagi Temale sarnast ning Ta on üle ajast, ruumist ning Oma loomingust.

Viimaks tuleks kindlasti rõhutada, et Jumal, keda moslemid kummardavad, on seesama Jumal, keda kummardavad ka juudid ja kristlased, sest on vaid Üks Jumal. Osa inimesi aga arvab, et moslemite Jumal on juutide ja kristlaste omast erinev; et Allah on vaid „araablaste

jumal”. See müüt on üdini vale, kuna Allah ei tähenda araabia keeles midagi muud kui lihtsalt „Jumal”. Sama sõna kasutavad ka araabia keelt kõnelevad juudid ja kristlased.

Samas on oluline mõista, et isegi kui moslemid kummardavad sama Jumalat kui juudid ja kristlasedki, on nende arusaam Jumalast siiski veidi erinev, põhinedes vaid jumalikul ilmutusel. Näiteks eitavad moslemid täielikult kristlikku kolmainsust. Seda mitte vaid seetõttu, et Koraan seda eitab, vaid ka seetõttu, et kui oleks tegemist Jumala tõelise olemusega, oleks Ta sellest märku andnud juba Aabrahamile, Noale, Moosesele ja kõigile teistele prohvetitele.

ISLAM JA MOSLEMID

Sõna *islaam* tähendab araabia keeles „Jumala tahteale alistumine”. See sõna on tuletatud samast araabia sõnatüvest kui *salaam*, mis tähendab „rahu”. Islami usk õpetab, et tõelise sisemise rahu saavutamiseks peab inimene end Jumala tahteale allutama ning Tema seaduste järgi elama. Kõige tähtsam Jumalalt inimestele ilmutatud tõde on, et ei ole teist kummardamist väärivat jumalust peale Kõigeväelise Jumala ning kõik me peame Tema tahteale alluma.

Sõna *muslim* on tegijanimi samast sõnatüvest, kust pärineb ka *islaam*, seega on moslem igäüks, kes end Jumala tahteale allutab, olenemata rassist, rahvusest, etnilisest taustast vms.

Moslemid on need, kes usuvad Jumala ainsusesse (monoteism), Tema loodud inglitesse, raamatutesse (ehk sõnumisse), mis Jumal on inimkonnale saatnud, prohvetitesse, kelle kaudu Jumal sõnumit levitas,

Viimsesse Kohtupäeva, mil kõigi teod saavad Jumala poolt kaalutud ja tasutud, isiklikku vastutusse oma tegude eest, oma saatusesse, mis on Jumalast määratud, ja elusse pärast surma ehk surnust ülestõusmisesse. Nad on võtnud omale kohustuseks ja südameasjaks täita kõiki Jumala ettekirjutatud seadusi. Nad palvetavad viis korda päevas, annavad almust, paastuvad, käivad palverännakul jne. Moslemid usuvad kõikidesse prohvetitesse (ja sõnumitoojatesse) – Noasse, Aabrahami, Moosesesse, Jeesusesse, Muhammedi ja teistesse (عليهم السلام)¹.

Moslemiks olemine kätkeb endas vabatahtlikku allumist Jumalale ning Tema käskude aktiivset täitmist. Tänapäeval on palju selliseid inimesi, kes ekslikult arvavad, et islam on vaid araablaste usk – see ei ole aga tõsi. Vähe sellest, et üle maailma võib leida palju isehakanud moslemeid, on islamimaailm – Bosniast Nigeeriani ja Indoneesiast Marokoni – justkui kirev rasside, etniliste gruppide ja rahvaste mosaiik. Paljud ei teagi, et tegelikkuses ei ole üle 80% moslemitest araablased. Juba ainuüksi Indoneesias on rohkem moslemeid kui terves araabiamailmas kokku. Seega, kuigi on tõsi, et enamik araablasi (kuid mitte kõik!) on moslemid, siis väga suur osa moslemitest ei ole araablased. Igaüks, kes end täielikult Jumala taatele allutab ning vaid Teda kummardab, ongi moslem.

SÕNUMI JÄTKUVUS

Islam ei ole mingi uus religioon. „Jumala taatele allumine” ehk araabia keeles *islaam* on alati olnud ainus usk, mida Jumal tunnustab. Islam ongi seetõttu ainus tõeline ja loomulik usk, mis läbi aegade on inimesteni

¹ *aleihum salaam* – rahu olgu nendega

toonud sõnumi Jumalalt. Moslemid usuvad, et kõik Jumala prohvetid andsid inimkonnale edasi Jumala saadetud sõnumi puhtast monoteismist. Just seetõttu ei saagi prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم)² pidada uue religiooni rajajaks. Ta oli vaid viimane Isanda prohvetite hulgas ning saadeti meile kinnitamaks ning parandamaks vana, aja jooksul muutunud ja rikutud sõnumit. Andes Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) kaudu inimkonnale edasi viimase sõnumi, täitis Jumal viimaks pühaliku lepingu, mis oli sõlmitud Aabrahamiga, ühe varase suure prohvetiga.

Islam tunnistab sedasama Aabrahami-aegset usku. Kas ei kujuta Piibelgi Aabrahami kui parimat näidet kellestki, kes on end täielikult Jumala tahtele allutanud ning kummardab vaid Jumalat, ei kedagi teist peale Tema? Kui sellest on juba aru saadud, ei ole enam raske mõista, miks islami seisukohast on ka kõik eelnevad prohvetid olnud moslemid. Asi ei ole mitte selles, et moslemid sooviksid kõigi prohvetite au endale hoida, vaid selles, et ka kõik eelnevad juutide ning kristlaste poolt tunnustatud prohvetid on end täielikult Jumala tahtele allutanud, seega on nad moslemid ehk „Jumala tahtele allujud“.

KORAAN

Araabiakeelne sõna *al-qur'aan* tähendab otsetõlkes „retsitatsioon“ või „lugemine“. Islami kontekstis tähendab see Jumala viimast sõnumit inimkonnale, mille ta ilmutas prohvet Muhammedile (صلى الله عليه وسلم). Koraan on otsene Jumala sõna, nagu seal ka mitmes kohas on kinnitatud. Erinevalt teistest pühakirjadest on Koraan nii sõnade kui ka tähenduse

² *salla allahu alihi wa sallam* – Jumala rahu olgu temaga ning õnnistus.

poolest täielikult originaalis säilinud. Koraan on elav araabiakeelne ime. Keegi ei ole iial olnud suuteline imiteerima ei selle stiili, vormi ega sisu.

See Jumala viimane sõnum inimkonnale ilmutati prohvet Muhammedile (صلى الله عليه وسلم) 23 aasta jooksul. Kõik moslemid on alati uskunud, et Koraan on otsene Jumala sõna ning erinevalt mitmetest teistest pühakirjadest, ei ole tegemist aastaid hiljem religioosse nõukogu kokku pandud ning kehtestatud kogumikuga. Koraani loeti Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) eluajal avalikult ette nii moslemitele kui ka mittemoslemitele. Seda kirjutati ka prohveti eluajal üles ning paljud prohveti kaaslased teadsid tervet Koraani sõna-sõnalt peast. Erinevalt teistest pühakirjadest, on Koraan alati olnud ka tavausklikele kättesaadav. Tänu laialdasele päheõppimise traditsioonile on see tänaseni täielikult säilinud.

Oma õpetuselt on Koraan universaalne ning mõeldud kogu inimkonnale ja mitte vaid mõnele kindlale hõimule või „valitud rahvale”. Selle sõnum ei ole uus, vaid tegemist on varasemate prohvetite toodud sõnumiga – alluta end kõigeväelisele Jumalale ning kummarda vaid Teda. Koraan õpetab inimestele, kui oluline on Jumala ainsusesse uskumine ning Tema seaduste järgi elamine. Koraanist võib leida ka lugusid eelnevatest prohvetitest – nagu näiteks Aabraham, Noa, Mooses ja Jeesus, kuid ka Saalih, Huud ja Joonas – ning Jumala käsked ja keelde. Koraani õpetus pakub ka tänapäevases kahtluse, hingelise tühjuse ning „poliitilise korrektsuse” maailmas lahendusi elumõtte taasleidmiseks. Koraan on moslemi elu juht *par excellence*.

PROHVET MUHAMMED (صلى الله عليه وسلم)

Erinevalt paljude teiste religioonide rajajatest on islami viimane prohvet tõeline ajalooliselt tõestatud isik. Ta elas ajaloo rambivalguses ning iga väikseimgi detail tema elust on teada. Moslemid ei ole alal hoidnud mitte ainult täielikku Muhammedile (صلى الله عليه وسلم) ilmutatud teksti Jumala sõnaga, vaid ka Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) ütlused, õpetused ja teod, mida kokku nimetatakse *hadithi*-kirjanduseks. Moslemid usuvad, et Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli vaid Jumala poolt välja valitud mees ega olnud mingil viisil ise jumalik. Et ära hoida inimeste soovi teda jumalikustada, õpetas Muhammed (صلى الله عليه وسلم) neid enda kohta ütlema „Jumala sõnumitooja ja tema sulane”. Viimase Jumala sõnumitooja ülesandeks oli lihtsalt inimestele õpetada, et „ei ole teist kumardamist väärivat jumalust peale Kõigeväelise Jumala”. Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli ise elavaks näiteks sellest, mida Jumala sõnum endast kujutas. Jumal saatis oma viimase sõnumi Muhammedile (صلى الله عليه وسلم), kes seda omakorda levitas, sellest jutlustas, selle järgi elas ning selle teoks tegi.

Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli rohkem kui lihtsalt prohvet, ta oli ka valitseja ning kohtunik oma rahva seas. Ta oli mees, kes elas Jumala teenistuses alandlikku elu ning pani aluse kõikehõlmavale religioonile ning eluviisile, näidates kõigile, mida tähendab olla hea sõber, abikaasa, õpetaja, valitseja, sõdalane ning kohtunik. Moslemid käituvad Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) õpetuse järgi, kuna ta mitte ainult ei näidanud neile, kuidas kaaslastega käituda, vaid õpetas, kuidas Jumalat Talle kõige meelepärasemal viisil teenida. Sarnaselt teiste prohvetitega pidi ka Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oma misjoni ajal silmitsi seisma

vastuseisu ning tagakiusamisega. Kuid ta jäi alati kannatlikuks ning õiglaseks nii oma sõprade kui ka vaenlaste suhtes. Tema misjonitöö osutus kõigest hoolimata väga edukaks. Vaatamata sellele, et see sai alguse maailma ühest kaugemast ning mahajäänud paigast, oli islam sada aastat pärast Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) surma levinud Hispaaniast Hiinani. Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli suurim kõigest Jumala prohvetitest ja mitte seetõttu, et tal oleks olnud maailmale pakkuda mõni uus õpetus või suuri imesid, vaid seetõttu, et tema misjon on toonud Ainujumalat kummardama ning sellest puhtast usust osa saama rohkem rahvast kui ükskõik millise teise prohveti misjon.

ELU ISLAMI JÄRGI

Jumal õpetab inimestele Pühas Koraanis, et nad on loodud Tema kummardamiseks ning iga õige Jumala teenimise aluseks on õige teadmine Jumalast. Islam katab kõiki elu aspekte ning teadmine Jumalast on suunatud igasse eluvaldkonda. Islami järgi võivad kõik meie teod osutada Jumala teenimiseks, kui need on sooritatud kooskõlas Jumala seadusega. Seega ei piirdu Jumala kummardamine islamis vaid religioosete rituaalidega. Islami õpetus on halastuseks ja palsamiks inimese hingele ning omadusi nagu alandlikkus, siirus, kannatlikkus ning ligimesearmastus hinnatakse kõrgelt. Islam mõistab hukka uhkuse ja iseteadlikkuse, kuna vaid Jumal võib otsustada selle üle, kes on hea ja kes mitte. Ka islami nägemus inimloomusest on realistlik ning tasakaalukas. Inimene ei ole sündinud patusena, vaid me kõik oleme võrdselt võimelised nii heaks kui kurjaks. Islam õpetab ka, et usk ja teod käivad käsikäes. Inimesed on loodud nõrkadena ning aeg-ajalt nad patustavad.

Sellisteks on Jumal oma halastuses nad loonud, kuid inimeste nõrkus ei tulene päritud patust. Kuna Jumal on halastav, on inimestel alati võimalus end läbi patukahetsuse puhastada ning Kõigeväeline Jumal armastab rohkem seda, kes teeb pattu ning end parandab kui seda, kes iial ei patusta, seega ei palu ka andestust. Tõeline moslem kardab oma Loojat, kuid samas usub Tema igavesse ning lõputusse halastusse. Jumalakartmatu elu viib patu ning sõnakuulmatuse juurde, samal ajal kui usk, et oleme nii kõvasti patustanud, et Jumal meile iial ei andesta, viib vaid meelegaheitele. Seetõttu õpetab islam, et kuldne kesktee on alati parim.

Püha Koraan jutustab meile palju ka elust teispoosuses ning Viimsest Kohtupäevast. Seetõttu usub iga moslem, et Jumal mõistab kõigi inimeste üle nende heade ning halbade tegude järgi kohut. Oma kohtumõistmises on Kõigeväeline Jumal nii halastav kui ka õiglane ning igäihe üle mõistetakse kohut vaid selle järgi, milleks nad on võimelised. Islam õpetab meile, et elu on vaid üks suur proovilepanek ning kõik inimesed peavad Jumala ees oma tegude eest vastust andma. Siiras usk teispoosusesse on tasakaaluka ning moraalse elu võtmeks. Vastasel juhul vaadatakse elule kui eesmärgile omaette, mis muudab inimese isekaks, materialistlikuks ning moraalituks.

ISLAM PAREMA ELU NIMEL

Islam õpetab, et tõelist õnne on võimalik saavutada vaid elades jumalakartlikku elu ning olles rahul sellega, mille Jumal on meile andnud. Tõeline vabadus on see, kui suudame olla vabad madalatest ihadest ning inimeste loodud ideoloogiatest. See on täielikus vastuolus enamiku inimeste arusaamast tänapäeval, et vabadus tähendab seda, kui võime täita

kõik oma ihad. Islam annab inimestele kindla elumõtte, selle tasakaalukas ning praktiline õpetus on aga hingelise rahulolu, moraalsuse ning õige suunavaliku aluseks. Otsene ja selge suhe Kõigeväelise Jumalaga, nagu ka eesmärgikindlus ning moslemite ühtekuuluvustunne vabastavad inimese paljudest igapäevastest muredest. Islami eluviis on puhas ning täiuslik. See õpetab meile läbi regulaarse palve ning paastumise distsipliini ning enesekontrolli ja vabastab inimese ebausust ning igasugustest rassilistest, etnilistest ja rahvuslikest eelarvamustest. Otsustades elada elu Jumala käskude järgi ning mõistes, et ainus vahe inimeste vahel Jumala silmis on nende teadlikkust Temast, sünnib tõeline inimväärikus.

2. ÜHEKSA VÄÄRARVAMUST ISLAMI KOHTA

ESIMENE VÄÄRARVAMUS: MOSLEMID KUMMARDAVAD TEIST JUMALAT

On olemas ainult üks Jumal, kes lõi universumi ja kogu inimkonna. Läbi ajaloo on inimesed oma meeltes loonud valejumalaid ja tulnud välja väärarvamustega Kõikvõimsa Jumala kohta, kuid sellele vaatamata on siiski olemas vaid üks Jumal ja vaid Tema üksinda on väärt teenimist.

Paljud mitte-moslemid on jõudnud arusaamisele, et moslemid kummardavad teist Jumalat kui juudid ja kristlased. Selle põhjuseks võib olla asjaolu, et moslemid viitavad Jumalale kui Allahile, kuid ka see, et islami vaenlased on läbi sajandite levitanud valesid ja islamiusku moonutanud. Tegelikult kummardavad moslemid Noa, Aabrahami, Moosese ja Jeesuse (عليهم السلام) Jumalat, sedasama Jumalat, keda

kummardavad kristlased ja juudid. Sõna „Allah” on lihtsalt araabiakeelne sõna, mis otsetõlkes tähendabki „Jumal” ning sedasama sõna kasutavad ka araabia keelt kõnelevad kristlased ja juudid. Kui võtta kätte kristliku Piibli araabiakeelne tõlge, leiame sealt sõna „Allah” kohast, kus eesti keeles kasutatakse sõna „Jumal”.

Moslemid eelistavad sageli kasutada nimetust Allah, kuna viimane on täiuslik väljend Jumala nimetamiseks – seda sõna ei saa araabia keeles käänata, selles ei eksisteeri ei nais- ega meessoovormi ning seda ei saa ka mitmusesse panna. Paraku võib kõigis teistes keeltes Jumalale anda nais- või meessoovormideid või lausa kaaslasi (mitmus).

TEINE VÄÄRARVAMUS: MOSLEMID KUMMARDAVAD MUHAMMEDI (صلى الله عليه وسلم)

Vastavalt islami tõekspidamisele oli Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) Jumala viimane sõnumitooja. Nagu kõik Jumala prohvetid ja sõnumitoojad, oli ka tema vaid lihtsurelik.

Kristlased jõudsid läbi oma vääranalooogia järeldusele, et moslemid kummardavad Muhammedi (صلى الله عليه وسلم), kuna nad ise kummardavad oma usu alusepanijat Jeesust. Alates keskajast on Euroopas moslemeid kutsutud muhameedlasteks. Seetõttu võib ka Eestis kuulda moslemite kohta väljendit „muhameedlased” või isegi „muhamedaanlased”.

Muhammed (صلى الله عليه وسلم), nagu Jeesuski (عليه السلام)³, ei nõudnud iial endale jumalikku seisust. Ta kutsus inimesi kummardama vaid

³ *aleihu ssalaam* – rahu olgu temaga

Kõigeväelist Jumalat ja rõhutas pidevalt oma inimlikku staatust, et rahvas ei teeks tema suhtes sama viga, nagu kristlased Jeesuse (عليه السلام) suhtes olid teinud. Et ära hoida enda ülistamist, palus Muhammed (صلى الله عليه) alati temale viidates kasutada fraasi: Jumala sõnumitooja ja Tema sulane. Muhammed (صلى الله عليه وسلم) valiti välja Jumala viimaseks sõnumitoojaks mitte ainult selleks, et ta annaks edasi suulist sõnumit, vaid ka selleks, et ta oleks sõnumi elavaks musternäidiseks. Moslemid armastavad ja austavad teda väga, kuna ta oli kõrge moraaliga inimene ja tõi inimkonnani Jumala tõe selgest ainu-usust.

Juba islami väga varajastel algusaastatel ilmutas Jumal, et Muhammed (صلى الله عليه وسلم) saadeti halastuseks kogu inimkonnale, andes selle kaudu meile teada, et sõnum islamist levib laialt. Moslemid püüdlavad selle poole, et järgida Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) suurepärasest eeskuju, kuid nad ei kummarda teda mingil moel.

Lisaks õpetab islam austama kõiki Jumala prohveteid ja sõnumitoojaid, kuid nende austamine ja armastamine ei tähenda nende kummardamist. Kõik tõelised moslemid mõistavad, et kummardamine ja palvetamine peavad olema suunatud vaid otse Kõigeväelisemale Jumalale. Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) või ükskõik kelle teise Jumala samaaegne kummardamine on üks suurimaid patte islamis. Isegi kui inimene väidab, et on moslem, kuid kummardab lisaks Kõigeväelisele Jumalale kedagi teist, muudab see tema islami olematuks. Islami usutunnistus teeb selgeks, et moslemeid õpetatakse teenima vaid Jumalat. See usutunnistus kõlab järgnevalt: **ei ole ühtki kummardamist väärivat jumalust peale Jumala ja Muhammed on Tema sõnumitooja.**

KOLMAS VÄÄRARVAMUS: ISLAM ON AINULT ARAABLASTE USK

Kiireim viis tõestamaks, et see on täiesti vale, on välja tuua fakt, et ainult 15–18% kogu maailma moslemitest on araablased. Näiteks Indias elab rohkem moslemeid kui Araabia poolsaarel ja Indoneesias rohkem kui kogu araabiamaailmas kokku. Valearusaam, et islam on vaid araablaste usk, on pelgalt müüt. See põhineb tõenäoliselt faktil, et enamik esimese põlvkonna moslemeid oli araablased, et Koraan on araabiakeelne ja et prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli araablane.

Siiski näitavad nii islami õpetus kui selle leviku ajalugu, et islam on levinud paljudele rahvastele, rassidele ja inimestele. Veelgi enam – mitte kõik araablased pole moslemid, nagu ka kõik moslemid pole araablased. Araablane võib olla nii moslem, kristlane, juut, ateist kui mis tahes teise religiooni või ideoloogia järgija. Egiptuse elanikkonnast on 10% koptid (kristlased), enam-vähem samad arvud kehtivad ka Süüria ja Palestiina kohta. Liibanon on koguni 40–50% kristlik maa.

Samuti ei tohiks unustada, et mitmed riigid, mida peetakse arabia riikideks, nagu näiteks Türgi ja Iraan, pole seda üldsegi mitte. Sealsed keeled ei kuulu arabia keelega ühte keelkonda ja sealsed rahvad on araablastest erinevat etnilist päritolu. Alates prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) misjoni algusaastatest olid tema järgijad pärit väga erinevatest kohtadest, nagu näiteks Aafrikast pärit ori Bilal, Bütsantsi roomlane Suhaib, juudi rabi Ibn Salam ja pärslane Salman.

Kuna religioosne tõde on igavene ja muutumatu ning inimkond on nagu üks perekond, õpetab islam, et Kõigeväelise Jumala ilmutused inimkonnale on alati olnud sisukad, selged ja universaalsed. Islam on

mõeldud kõigile inimestele, olenemata rassist, rahvusest ja keelelisest taustast. Moslemimaailm Nigeeriast Bosniani ja Malaisiast Afganistanini on piisav tõestus sellest, et islam on universaalne sõnum kogu inimkonnale, rääkimata tõsiasi, et märkimisväärne arv erineva rassi, rahvusliku ja kultuurilise taustaga eurooplasi ja ameeriklasi pöördub iga päev islamisse.

NELJAS VÄÄRARVAMUS: ISLAM ALAVÄÄRISTAB NAISI

Mittemoslemid on tõlgendanud mitmeid islami seisukohti valesti ning ilmselt hoolimatuse, valeinformatsiooni ja valede järelduste tõttu on kõige karmimalt arvustatud just naise staatust islamis. Mitmed Koraani värsid selgitavad, et Jumala silmis on naine mehega võrdne. Vastavalt islami õpetusele eristab inimesi Jumala silmis ainult nende teadlikkus Jumalast. Mitmed inimesed on üllatunud kuuldes, et islami seadus andis juba 1400 aastat tagasi naistele õigused, mille Euroopa ja Ameerika naised said alles hiljuti.

Näiteks õpetab islam selgelt, et naine on seaduse silmis täisväärtuslik inimene ja on vaimselt mehega võrdne. Samuti on vastavalt islami seadusandlusele naistel õigus omada vara, luua oma äri ning saada sama töö eest meestega võrdset palka. Naistel on õigus hääletada, omada täielikku kontrolli oma vara üle, neid ei tohi panna paari nende tahte vastaselt ja neil on õigus abielludes enda perekonnanimi alles jätta, sest naine ei ole vara, mis läheb isalt abikaasale üle. Lisaks on naistel õigus pärida vara ja hülgamise või väärkohtlemise puhul nõuda abielulahutust. Samuti ei pea islam naist õelaks ahvatlejaks ega süüdistada teda seetõttu ka esimeses pattulangemises, nagu Piiblis süüdistatakse Eevat.

Islam on naistel õigus kõigile hüvedele, millele on õigus meestel. Õigused, mille islam andis naistele juba üle 1400 aasta tagasi, olid läänes midagi arusaamatut kuni 20. sajandi alguseni. Näiteks Inglismaal ja Ameerikas ei saanud naine ligi pool sajandit tagasi enda raha eest ilma mehe või isa allkirjata osta ei maja ega autot. Lisaks austab islam väga naisi ja nende ühiskondlikku rolli.

Samuti tuleks mainida, et Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) misjon tegi lõpu mitmete naiste suhtes jubedatele tavadele, mida sel ajal praktiseeriti. Näiteks lõpetas Koraan tava, mida praktiseerisid paganlikud araablased, tappes oma imikutest tütreid, kui neid juhtus perre sündima liiast. Lisaks piiritles islam selle ajastu araablaste seas leviva lõputu mitmenaisepidamise, mis oli varem laialt levinud ka juutide ja kristlaste seas.

Majanduslikust küljest vaadatuna on naine igati kaitstud, kuna temal ei lasu mingeid materiaalseid kohustusi. Naise raha on naise raha ja mehe raha on pere raha. Seega on naisel õigus oma mehelt raha nõuda, mees aga ei või sentigi naiselt välja pressida. Kui perekonnas on kaks tütart ja üks poeg ning vanemad surevad, saavad tütred kumbki 25% varast ning poeg 50%, kuid tütred võivad oma varaga teha, mida soovivad, osta kas või 1000 paari kingi, kui tuju tuleb; poeg peab aga oma vara tarvitama perekonna hüvanguks, andma sellest ka oma abikaasale ja lastele, pere ülalpidamisest rääkimata. Ka lasub vennal vanemate ning vanavanemate surma korral vastutus vallalisi õdesid majanduslikult ülal pidada, isegi kui õed on saanud oma pärandusosa ja on juba täiskasvanud.

Tänapäeval on läänes enamik naise staatust reguleerivaid seadusi vastu võetud alles pärast seda, kui loobuti religioonist sekularismi kasuks. Isegi

need lääne inimesed, kes väidavad, et järgivad nn judaistlikku-kristlikku traditsiooni, järgivad tegelikult lääne liberalismi, võib-olla vaid vähemal määral kui nende vabameelsemad kaasmaalased.

Kui moslemimaailma naistel puuduvad õigused, siis ei tulene see asjaolust, et islam neid ei luba. Probleem on pigem selles, et mitmes paigas on võõrad või kohaliku kultuuri traditsioonid varjutamas islami õpetusi, kas siis hoolimatuse tõttu või kolonisatsiooni järelkajana. Kuid tänapäeval on isegi Araabia poolsaare riikides käimas kibe naisõiguslaste töö ning palju abi on naistel oma õiguste taastamisel just islamist. Näiteks anti Kuveidi naistele mõni aasta tagasi õigus hääletada ning olla parlamenti valitud; selle saavutasid nad just islami õigusele toetudes.

Mis aga puudutab kõigile väga huvipakkuvat naiste „katmist” ehk hidžaabi kandmist, siis seegi seadus on kehtestatud vaid naise enda heaolu silmas pidades ja mitte abikaasade või isade meeleheaks. Islam kohtleb naist kui täisväärtuslikku indiviidi, kelle puhul on palju olulisem sisemine kui välimine ilu. Seega ei pea naine end kuhugi jõudmiseks lihatükina müütama. Hidžaabi kandmise vastased ei mõtle kunagi sellele, kuidas meie ühiskond naisi kohtleb – kui naine ei ole ilus ega kõhn, kui ta oma võlusid meestele ei demonstreeri, siis ainult mõistuse abil ei jõua ta tavaliselt kuigi kaugele. Juba päris noored tüdrukud teavad, et miniseelik on see, mis neid igalt poolt läbi aitab, juhul kui seeliku alt paistvad jalad on vaatamist väärt. Samas käivad mehed alati rohkem kaetult ringi kui naised. Võtame kas või meie tsivilisatsiooni koorekihi koosviibimised: mehed ikka frakkides, kaelani kinni nõõbitud, naised kõrval küll dekolteedega, küll paljaste selgadega, küll jalgu demonstreerimas. Kuidas

suhtuda sellisesse kaksikmoraali? Kas mehi hinnatakse nende sisemise ja naisi välimise ilu järgi?

Teadma peaks kindlasti ka seda, et islam ei ole ainuke religioon, mis naist võõraste pilkude eest kaitseb. Paljudele on tänapäeval teadmata, et ka judaism ja kristlus on selles osas vägagi ranged. Näiteks on Paulus Piiblis oma 1. kirjas korintlastele (11:6) öelnud: „*Sest kui naine ei kata oma pead, siis lõigaku ta ka juuksed maha. Aga et naisel on häbiks juukseid lõigata või pead paljaks ajada, siis ta katku oma pea.*” Ja veel ütleb ta (1 Ti. 2:9–10): „... nõnda samuti ka, et naised, viisakalt rietatud, endid ehk sisid häbeliku ja mõistliku meelega, mitte juuksepalmitutega ega kullaga ega pärlitega ega kalliste riielega, vaid heade tegudega, nõnda kui sobib naistele, kes endid tunnustavad jumalakartlikeks.” Nõnda on islam kristlusega ühel nõul, et naist tuleks hinnata tema sisemiste väärtuste ja mitte välise ilu järgi.

VIIES VÄÄRARVAMUS: MUHAMMED (صلى الله عليه وسلم) KIRJUTAS KORAAANI

Rääkides sellest väärarusaamast on huvitav märkida, et ükski teine religioosne kirjutis ei väida sisaldavat jumalasõna *in toto* nii selgelt ja tihti kui teeb seda Koraan. Koraanis on kirjas: «**Kui selle oleks kirjutanud inimene, oleksid sa leidnud sellest palju ebatäiust.**»

Ajal, mil Koraan ilmutati, täheldasid araablased, et Koraanis kasutuses olev araabia keel on ainulaadne ja märgatavalt erinev Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) igapäevasest keelekasutusest. Samuti oli Koraan nende meelest ülimalt ilusa kõlaga. Selle ajastu araablased olid tuntud oma heade poeetiliste oskuste poolest. Igal hõimul oli oma poeet

ning sageli lahendati hõimudevahelised probleemid nii, et mõlema hõimu poeedid deklameerisid võidu ja lahing jäigi pidamata, kui üks teisest palju paremini deklameeris ning seega teise poole häbiga koju saatis.

Kõigile oli ka teada, et Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli kirjaoskamatu. Nii on kirjas Koraanis. Kui see poleks tõsi olnud, ei oleks mitte ainult tema kaaslased selle väite vastu protesteerinud ja ta hüljanud, vaid ka tema vaenlased oleksid seda tema vastu kasutanud. Muidugi leidis inimesi, kes hülgasid Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) sõnumi, täpselt nagu hüljati ka teisi prohveteid, kuid keegi ei hüljanud teda põhjusel, nagu oleks ta valelik.

Vastupidi, Muhammedil (صلى الله عليه وسلم) oli sadu ustavaid järgijaid, kelle ponnistuste tulemusena levis islam sajandi jooksul Hispaaniast Hiinani.

Samuti on huvitav märkida, et kuigi Koraani puhul ei ole tegu poeesiaga, loobusid araablased pärast Koraani ilmumist suuremal või vähemal määral luuletuste kirjutamisest. Koraan on arabia kirjanduse tähtneos *par excellence* ja Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) kaasmaalased mõistsid, et seda ei ole võimalik imiteerida ega midagi enam ilusamat kirjutada.

Lisaks on lihtne tõestada, et Muhammedil (صلى الله عليه وسلم) puudus suurem osa teadmistest, millest Koraan räägib, nagu näiteks ajalooliste sündmuste, varasemate prohvetite, loodusnähtuste, loote arengu kohta emaisas jne. Koraanis on mitmes kohas kirjas, et Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ja tema kaaslased ei teadnud neid fakte. Kui see poleks tõsi olnud, oleksid ta vaenlased, kelle ees samuti avalikult Koraani ette loeti, selle vastu protestinud ja ta väited ümber lükanud.

Võib veel vaid lisada, et Koraan ei ole mitte ainult kõige rohkem päheõpitud ja paremini säilinud kirjutus maailmas, vaid ka võrreldamatu oma ilmekuse, vaimse mõju, sõnumi selguse ja tõepuhtuse poolest.

KUUES VÄÄRARVAMUS: ISLAM LEVIS MÕÕGA JÕUL

Mõeldes islami peale, kujutasid paljud mitte-moslemid sajandeid ette usufanaatikuid kaamelite seljas võitlemas, mõök ühes ja Koraan teises käes (nagu tänapäeval kujutatakse ette habemeis hambuni relvastatud pommivõõga terroriste). See müüt, mida populariseeriti Euroopas ristsõdade ajal, on täiesti alusetu. Esiteks on Koraanis (2:256) selgelt kirjas: „**Usus ei ole sundi ...**“ Lisaks sellele õpetab Koraan, et inimese usk peab olema puhas ja siiras, nii et see ei saa kindlasti olla midagi pealesunnitult. Moslemid teostasid küll vallutusretki, kuid nende käigus ei sunnitud oma usku kohalikele peale.

Ajalugu näitab, et legend fanaatilisest moslemist, kes mööda maailma ringi tuiskab ning islamit mõõga jõul vallutatud rahvastele peale sunnib, on üks absurdsemaid müüte, mis kunagi maailmas levinud. Ei tohi unustada, et moslemid valitsesid Hispaaniat tervelt seitse sajandit. Kogu selle aja jooksul, kuni nad viimaks olid sunnitud maalt lahkuma, elas seal palju mitte-moslemeid. Lisaks sellele on kristlikke ja judaistlikke vähemusi Lähis-Ida islamimaades elanud sajandeid. Riikides nagu Egiptus, Maroko, Palestiinia, Liibanon, Süüria ja Jordaania leidub palju kristlikke ja/või juudi kogukondi. Liibanonis on ligi 45% rahvast kristlased, Egiptuses 10%, Süürias 10%, Jordaania 6% jne. Kui islam õpetab, et kõik inimesed tuleb kas tappa või sundida moslemiks hakkama,

kuidas jäid siis sajandite jooksul ellu kõik need mittemoslemid, kes elasid islami impeeriumi aladel?

Kui mõelda sellele väikesele arvule moslemitele, kes algselt islamit Hispaaniast ja Marokost läänes kuni India ja Hiinani idas levitasid, on arusaadav, et neid oli liiga vähe sundimaks inimesi vastu tahtmist seda religiooni vastu võtma. Tänapäeva geneetilised testid on selgeks teinud, et näiteks palestiinlased ei ole oma DNA järgi mitte araablased, vaid neil on sama kood, mis kohalikel juutidel. Seega on nende puhul tegemist juutidega, kes kõigepealt Jeesuse sõnumi omaks võitsid ning seejärel enamuses moslemiks hakkasid.

Islami levik on kontrastiks kristluse järgijate tegudele, kes alates Constantinusest on vabalt kasutanud mõõka, põhjendades tihti oma tegusid Piiblist pärit värssidega. See kehtis eriti Lõuna-Ameerika ja Aafrika koloniseerimise puhul, kui põliselanikud aeti maalt välja või sunniti vallutaja usku pöörduma.

Paljudele on teadmata fakt, et kui mongolid vallutasid islami impeeriumi suuri alasid, siis selle asemel, et islam hävitada, võtsid nad selle omaks. See on ajaloos haruldane nähtus, et vallutajad võtavad omaks vallutatute religiooni. Kuna nad olid võitjad, ei saanud kindlasti keegi neid sundida moslemiks hakkama.

Suurim islamiriik maailmas on Indoneesia ja seal pole iial islami eest ühtki lahingut peetud. Kus oli seal siis see mõök? Kuidas saakski kedagi sundida vastu võtma midagi nii hingelist ja isiklikku, kui seda on usk?

Ei tohiks unustada, et islam kui õiglane religioon tagab oma riigipiirides elavatele kristlastele ja juutidele (monoteistidele) täieliku kaitse. Mitte-

moslemid on vabastatud zakaati (2,5% tuludest) maksmisest vaeste heaks. Islamiriigis elavad mitte-moslemid maksavad vaid riigimaksu, mis on tunduvalt madalam kui moslemitel. Ent nii nende õigused kui ka turvalisus on tagatud. Samuti ei ole neil islamiriigi ees sõjaväelisi kohustusi ning neil on õigus omavaheliste tülide lahendamiseks pöörduda oma religioonijärgsesse kohtusse – islamiriigi kohus tegeleb vaid moslemite endi või moslemi ja mitte-moslemi vaheliste tülidega.

SEITSMES VÄÄRARVAMUS: MOSLEMID VIHKAVALD JEESUST

Paljud mitte-moslemid on üllatunud, kuuldes, et Maarja poeg Jeesus (عليه السلام) on üks austatuid Jumala prohveteid islamis. Moslemeid õpetatakse Jeesust armastama ja keegi ei saa olla moslem, kui ta ei usu Neitsist sünni ja Jeesuse imetegusid.

Moslemid usuvad neid mitte tänu Piiblile või mõnele teisele religioonile, vaid seetõttu, et Pühas Koraanis on see kõik kirjas. Siiski rõhutavad moslemid alati, et Jeesuse ja teiste prohvetite (عليهم السلام) imeteod said sündida vaid tänu Jumalale. Koraanis on ka selgelt kirjas, et Jumalal ei ole poega, ei allegoorilises, füüsilises, metafüüsilises ega metafoorilises tähenduses. Islam on puhas monoteism, mis eitab Jumalale kaaslaste omistamist (mida tegelikult kujutab endast kristlik kolmainsus), öeldes, et keegi on nagu Jumal või palvetades kellegi teise poole peale Jumala. Samuti õpetab islam, et tiitlid nagu Isand ja Päästja on omased vaid Jumalale.

Kui moslemid kritiseerivad Piiblit või kristlikke õpetusi, ei ründa nad Jeesust (عليه السلام) ega Jumala Sõna, mis on neil olemas Koraani näol.

Moslemite kriitika on suunatud pigem kirjutistele, mida mõned inimesed väidavad olevat Jumala sõna – moslemid lihtsalt ei nõustu väitega, et see oleks Jumala sõna *in toto*. Lisaks kritiseerivad moslemid kristlikke doktriine nagu kolmainsust just seetõttu, et need ei pärine Jeesuselt (عليه السلام). Sel moel on moslemid Jeesuse (عليه السلام) järgijad, kuna nad kaitsevad teda kristlaste liialduste eest ja õpetavad järgima puhas monoteismi, mida Jeesuski (عليه السلام) järgis.

KAHEKSAS VÄÄRARVAMUS: ISLAM ON FATALISTLIK RELIGIOON

Enamikule moslemitest tundub päris imelik, et nende religiooni, mis loob ideaalse tasakaalu usu ja tegude vahele, süüdistatakse fatalismis. See väärarusaam on ehk alguse saanud asjaolust, et moslemid tänavad alati Jumalat ka siis, kui midagi halba juhtub. Seda seetõttu, et moslemid teavad, et kõik saab alguse Jumalast, kes on Kõiketeadja universumi Valitseja, ja kuna moslemid peaksid end täielikult usaldama Jumala kätte, on iga halb millegi jaoks hea.

Siiski ei tähenda see, et moslemeid ei õpetataks elus aktiivselt osalema, otse vastupidi – islam nõuab mitte ainult usku, vaid ka tegusid, nagu regulaarne palvetamine, paastumine ja annetamine. Täpsemini öeldes on inimese teod osa tema usust. Islam on vastu mõne religiooni ekstreemsetele uskumustele, nagu näiteks keeld haige olles arsti poole pöörduda ja käsk lootuda vaid Jumalale. Islami vaated on väga positiivsed, kuna need õpetavad inimesi, et neil on võimalus asuda tegutsema, muutmaks oma elu positiivses suunas. See oli kindlasti see, mida Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oma järglastele õpetas, kuna nende teod

olid niivõrd positiivsed ja tänu sellele levis islam väga lühikese aja jooksul väga kaugele.

Kuigi islam õpetab, et Jumal teab inimeste tegusid enne, kui inimesed need sooritavad, ei vähenda see siiski inimese tahte olulisust. Jumal lihtsalt teab ette, mida me tahame. Kui inimestel ei oleks vaba tahet, oleks Jumala poolt naeruväärne ja ebaõiglane nõuda inimestelt teatud asju ja usku teatud asjadesse. Kui Jumal ise oleks meid algusest saadik Põrgusse määranud, ei oleks see karistus õiglane, kuid Jumal on Õiglane.

Tõelised moslemid muretsevad vähem materiaalsete väärtuste pärast ja on võimelised nägema oma maist elu õiges perspektiivis. Islamis ei tähenda tõeline vabadus kõigile oma inimlikele ihadele järele andmist. Vastupidi, vabadus tähendab võimet kontrollida oma algelisi ihasid. See loob inimese ihade ja Jumala soovide vahele harmoonia ja ainult nii saab inimene olla tõeliselt vaba.

ÜHEKSAS VÄÄRARVAMUS: ISLAM TÄHENDAB OHTU – TERRORISMI

Viimastel aastatel on meedias üles näidatud suurt huvi ohu vastu, mida nimetatakse islami fundamentalismiks. Lääne meedias ilmunud moonutatud sisuga artiklite ja hoolimatute või oma usu suhtes harimatute moslemite tegude tõttu on sõna „islam” saanud peaaegu sünonüümseks sõnaga „terrorism”.

Kui seda olukorda analüüsida, peaks tekkima küsimus: kas islami õpetused õhutavad terrorismile? Ja vastus on: muidugi mitte! Islam keelab täielikult terroristlikud teod, mida viivad läbi inimesed, kes paraku islami

seadust väga hästi ei tunne. Koraanis seisab: „ ... **Kui keegi tapab hinge (inimese), ja see ei ole tehtud teise hinge eest (st surmanuhtlus kohtult mõrvarile) või ülekohtu eest maa peal (st surmanuhtlus kohtult suurte kuritegude eest), siis oleks ta justkui tapnud kogu inimkonna ...**“(5:32).

Tuleks meenutada, et igas religioonis leidub sekte ja eksiteel olevaid järgijaid. Tõe väljaselgitamiseks tuleks uurida õpetust, mitte üksikute indiviidide tegusid. Kahjuks on nii, et alati, kui mõni moslem sooritab jubeda teo, nimetatakse ta kohe moslemist terroristiks. Samas, kui serblased sooritasid Bosnias jubedaid tegusid, tappes ja vägistades süütuid naisi, ei kutsunud neid keegi kristlikeks terroristideks, nagu ka mitte Põhja-Iirimaa aktiviste ega Baski äärmuslasi. Kui paremäärmuslikud kristlased pommitasid abordikliinikuid USA-s, ei kutsutud neidki kristlikeks terroristideks.

Neile tõsiasjadele mõeldes jõuab igaüks järeldusele, et meedias valitseb kahekeelsus. Kuigi religioossed tunded mängivad suurt rolli eelnevalt mainitud kristlikes konfliktides, ei kleebi meedia neile külge religioosseid silte, kuna eeldatakse, et sellistel barbaarsetel tegudel pole kristliku õpetusega mingit seost. Kui midagi aga sünnib moslemite käe läbi, süüdistatakse sellest hoolimata kohe islamit, mitte eksiteel olevat inimest.

Muidugi lubab islami seadus sõda – ükski tsivilisatsioon ega religioon, mis oleks selle keelustanud, poleks säilinud –, kuid islam keelab kindlalt süütute inimeste, naiste ja laste vastu sooritatud rünnakud. Kui on vaja võidelda, siis ausalt, lahinguväljal, mees mehe vastu. Araabiakeelne sõna džihaad, mida tõlgitakse tihti väljendiga „püha sõda”, tähendab tegelikult „püüdlust“, „võitlust“ või „vastuhakku“, eelkõige isiku sisemist võitlust

endas peituvat kurja väljajuurimiseks, aga ka ühiskonna ja enda elu muutmist islami ideaalidele vastavaks. Sisemine võitlus ongi inimese suurim katsumus – seda nimetatakse suureks džihaadiks. Araabia keeles on sõja jaoks sõna *harb*, mitte džihaad.

Võitlus ehk džihaadi pidamine on islamis loomulikult lubatud, nagu ka ükskõik millise teise religiooni või poliitilise korra puhul, et kaitsta islamit, moslemeid või vabastada maa, kus moslemid on alla surutud. Sellegipoolest tuleb sooritada kõik sellised teod islami õpetusi järgides. Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) on öelnud, et džihaad keele või sulega on kõrgem mõõgaga peetavast džihaadist ning kõige tähtsam džihaad on inimese võitlus iseendas oleva kurja vastu. Samuti keelab islam inimesi võtmast seadust endi kätte, mis tähendab, et moslemid ei tohi iseseisvalt otsustada, keda nad tahavad tappa, karistada või piinata. Kohtumõistmise ja karistuse peavad läbi viima vastav seadusandlik asutus ja asjatundlik kohtunik.

Kui nüüd rääkida inimestest, kes end usu nimel õhivad, siis ka nende puhul tekib küsimus, kuna Koraanis on selgelt öeldud, et enesetapp on üks suurimaid patte ja see, kes paneb käe enese külge, jääb seda hetke teispoolsuses igavesti läbi elama. Koraanis seisab: „ ... **Ja ärge tapke endid! Tõesti, Jumal on teile Halastavaim. Ja kes seda teeb läbi vägivalla ja ebaõigluse, selle heidame Me tulle. Ja see on Jumalale lihtne.**” (4:29-30) Prohvet Muhammed on öelnud, et kes iganes end ise tapab rauatükiga, seda selle sama rauatükiga ka põrgus karistatakse (Sahih Al-Bukhari 2/1363).

Jälgides islamimaailmas toimuvat, tuleks kindlasti silmas pidada, et enamikus moslemiriikides lõppes alles hiljuti pikk

kolonisatsiooniperiood. Kolonisatsiooni ajal olid inimesed kultuurselt, materiaalselt ja religioosselt rõhutatud, enamasti läänepoolsete riikide poolt (Inglismaa, Prantsusmaa). Samuti ei saa Saudi Araabias, Iraagis, Afganistanis ja Palestiinas toimuvat nimetada millekski muuks kui kaudseks või otseseks kolonisatsiooniks, mistõttu ei ole valulik periood paljudes islamimaades veel lõppenud ja inimesed on ikka veel välisjõudude või asevalitsuste kontrolli all.

Lisaks pannakse meedia abil inimesi läänes uskuma, et türannid, nagu näiteks oli Saddam Hussein Iraagis, on islami juhtfiguurid, kui tegelikult on tõde vastupidine. Paljud Lähis-Ida valitsuskorrad, mida peetakse islamilikeks, suruvad tegelikult oma riikides islami järgimise maha. Kuveidis said naised alles hiljuti valimisõiguse just tänu sellele, et rõhusid islami poolt neile antud õigustele. Ka mitmetes muudes riikides võitlevad naised kõrvuti meestega oma õiguste eest ning toovad tihti argumente just Koraanist ja sunnast.

3. JUMALA IDEE ISLAMIS

JUMALA IDEE MÕISTMINE

Jumala idee põhineb islamis puhtalt jumalikul autentsel ilmutusel. Islamis on kaks jumalikku autentset allikat:

1. Püha Koraan

2. Sunna – prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) ütlushed ja õpetused ning tema poolt heakskiidetud.

Inimmõistust ei peeta üheks allikaks, kui juttu on Jumala idee mõistmisest, kuna inimõistus on selleks liialt piiratud. Sellegipoolest ei ole õige idee Jumalast vastuolus teaduse ega inimõistusega.

„ALLAH” TÄHENDAB ARAABIA KEELES JUMALAT

Igas keeles on üks või enam terminit, mida kasutatakse Jumala ja mõnikord väiksemate jumaluste nimetamiseks. See ei ole nii sõnaga „Allah“, mis on araabia keeles tõelise Jumala isikunimi. Midagi muud ei saa selle sõnaga nimetada. Juba enne Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) sündi pöördusid inimesed oma Isanda poole, kutsudes teda kui Allahi. See on ainulaadne sõna, mis viitab Ühele ja Ainsale Isandale, Loojale ja Universumi Alalhoidjale. Seda on mainitud ka Pühas Koraanis:

„Jumal – ei ole jumalust peale Tema, kes on Igavene, (kõige eksisteeriva) Alalhoidja. Tema üle ei võta võimust ei tukastus ega uni. Temale kuulub kõik, mis on taevastes, ja kõik, mis maa peal. Kes on see, kes saaks Temalt paluda ilma Tema loata? Ta teab, mis on neil (Tema loomingul) käes ning mis neil ees seisab ja mis tuleb pärast neid ning nad ei adu midagi Tema teadmistest, välja arvatud see, mida Ta soovib. Tema järi ulatub üle taevaste ja maa ja nende säilitamine ei väsita Teda. Ja Ta on Kõige Kõrgem, Kõige Suurem. “
(2:255)

Sõnal „Allah” puudub mitmus ja sugu. Allah on Ülevam ja Suurem kõigest, kõik on Temast madalamad. Allah on Looja ja kõik muu on

Tema loodu. Allah ei ole millegi sarnane ja miski ei ole Temaga võrreldav.

**„ ... Miski ei ole Tema sarnane, ja Ta on Kõige Kuulja, Kõige Nägija.
“ (42:11)**

Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) kaasaegsed pärisid temalt Jumala kohta, vastus tuli otse Jumalalt endalt järgmises Koraani lühikeses peatükis:

„Ütle (Oo Muhammed): Ta on Üks ja Ainus Jumal, Iseseisev ja Igavene Jumal. Ta ei ole eostanud ega eostatud ja Talle ei ole kedagi võrdset. “ (112:1-4)

KUS ASUB JUMAL?

Jumal on meile teada andnud, et Ta istub oma võimsal troonil taevaste kohal. Pärast seda, kui Ta oli loonud taevad ja maa, tõusis Jumal oma troonile Tema kõrgeaususele sobival viisil.

„Tõesti! Teie Isand on Jumal, kes lõi taevad ja maa kuue päevaga; seejärel tõusis Ta (oma) troonile ... “ (7:54)

JUMALA ILUSAD NIMED

Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) mainis, et Jumalal on 99 ilusamat nime, millega Teda Koraanis ja sunnas nimetatakse. Kokku on Jumalat Koraanis ning sunnas nimetatud rohkem kui 99 nimega. Keegi ei tea,

millised need 99 ilusaimat on, kuid islami õpetlased on koostanud väikeste erinevustega nimekirju.

„Ja (kõik) kõige ilusamad nimed kuuluvad Jumalale, seetõttu pöörduge Tema poole neid kasutades ... “ (7:180)

Mõned Jumala 99 ilusaimatest nimest on järgmised:

Ar-Rahmaan - Halastaja

„Ütle (Oo Muhammed): „Hüüdke Jumala või hüüdke Kõige Halastavama poole, ükskõik kuidas te Teda hüüate – (see on üks ja seesama), Temale kuuluvad parimad nimed. Ja ärge palvetage (liiga) valjusti / avalikult ega (liiga) vaikselt / salaja, vaid valige kesktee.“ (17:110)

Ar-Rahiim - Armuline

„... Minu armulikkus hõlmab kõike. Ning selle (armulikkuse) olen ma ette kirjutanud neile, kes on jumalakartlikud. “ (7:156)

Al-Waahid – Ainus

„Ja teie Jumal on üks Jumal. Ei ole teist jumalust peale Tema, Halastaja, Armulise.“ (2:163)

Al-Aziiz – Kõikvõimas

„See on Tema, kes vormib teid üsades nii, kuidas Ta vaid soovib. Ei ole teist jumalust peale Tema, Kõikvõimsa, Kõige Targema.“ (3:6)

Dhul-Žalaali Wal-Ikraam – Suursugususe ja Headuse Isand

„Ning igavesti jääv on teie Isanda, Suursugususe ja Headuse Isanda nägu. “ (55:27)

Al-Ghaffuur - Andestaja

„Ütle: „Oo Mu sulased, kes te olete iseendi vastu patustanud, ärge heitke meelt Jumala armulikkuse osas. Tõepoolest, Jumal andestab kõik patud. Tõepoolest, see on Tema, kes on Andestaja, Armuline.“ (39:53)

At-Tawwaab – Patukahetsuse Vastuvõtja

„Ja see on Tema, kes võtab vastu oma sulaste patukahetsuse ning andestab vääртеod, ja Ta teab, mida te teete.“ (42:25)

Al-Basiir – Kõikenägija

„Teda ei ole võimalik näha, kuid Tema näeb (kõike) nähtavat; ja Ta on Kõige Meeldivam, Kõige Teadjam.“ (6:103)

Al-Mužiib – (Palvele) Vastaja

„Ja kui Minu sulased küsivad sinult Minu kohta – tõepoolest, Ma olen lähedal. Ma vastan hüüdja kutsele, kui ta Minu poole hüüab. Seega, las nad kuuletuvad Mulle ja usuvad Minusse, et nad saaksid (õigesti) juhitud.“ (2:186)

Al-Waduud - Armastav

„Ja paluge andestust oma Isandalt, seejärel kahetsege oma pattu Tema ees. Tõepoolest, mu Isand on Armulisim, Armastavaim.“ (11:90)

Prohvet Muhammed (صلی الله علیه وسلم) ütles:

„Jumal on armastavam ja heatahtlikum kui ema oma kalli lapse vastu.“

Al-Muhii, Al-Mumiit – Elu Andja ja Elu Võtja

„Ta annab elu surnutele ning viib surma elavad ja äratab ellu maa pärast selle elutust. Ja nii äratatakse teidki.“ (30:19)

Al-Hakam – Kohtumõistja

„Jumal mõistab kohut teie üle Ülestõusmispäeval selles, mille poolest te erinesite.“ (22:69)

Al-Adl - Õiglane

„Ja me asetame õiglusekaalud Ülestõusmispäeval, nii et ühtegi hinge ei kohelda mingil moel ebaõiglaselt. Ja kui on (isegi) sinepisemne raskuse jagu, toome me selle välja. Ja Me oleme piisavad arvet pidama.“ (21:47)

Al-Haadi - Juht

„Tõesti, need kes usuvad ning teevad õigeid tegusid, nende Isand juhib neid läbi nende usu. Nende all voolavad Rõõmuaedades jõed.“ (10:9)

Kõik eelneva võib kokku võtta järgmiste punktidenä:

- „Allah“ on arabiäkeelne sõna tähistamaks Jumalat.
- Sõnal „Allah“ puuduvad mitmus ja sugu.
- Jumal on Üks, Suur ja Kõikvõimas.
- Ta on Isand, Looja ning Universumi ja Kõige Selles Oleva Alalhoidja.
- Jumal on üle kõige, taevaste kohal.
- Ta on Ülevam kõigest.
- Ta on kõigeeks võimeline.

- Ta on Igavene.
- Jumal ei maga ega söö.
- Kõik vajavad Teda ja Tema ei vaja kedagi.
- Tal ei ole partnereid.
- Tal ei ole ei ema ega isa, poega ega tütar.
- Keegi ei saa Teda näha ega ole Teda näinud selles maailmas.
- Tema üksi teab minevikku, olevikku ja tulevikku.
- Ta näeb, kuuleb ja teab kõike.
- Miski ega keegi ei ole Tema sarnane.
- Jumalale kuuluvad kõige ilusamad nimed.
- Jumala nimed ja omadused on täiuslikud ja veatud.

ELU EESMÄRK

Inimesele anti elu õilsal eesmärgil, sest miski siin elus pole loodud niisama. Jumal ütleb:

„Ja Me ei loonud taevast ja maad ja seda, mis jääb nende vahele vaid lõbu pärast.“ (21:16)

Islami vaatevinklist on inimese elu eesmärgiks üksnes Jumala kummardamine. Termin „kummardama” ei hõlma mitte üksnes selliseid tegusid nagu palve, vaid kõiki elu aspekte nagu töö, oma perekonna ülalpidamine, teiste aitamine ja isegi heaks naabriks olemine. Kõik, mida me siin ilmas teeme Jumala seadusega kooskõlas, ongi Jumala kummardamine ning austamine.

„See, kes lõi surma ja elu selleks, et proovile panna, kes teist on parimad oma tegudes, Tema on Kõikvõimas, Andestaja.“ (67:2)

Mis puutub aga tegudesse nagu palvetamine ja abi palumine, siis need peaksid olema suunatud otse Jumalale, ilma vahendajateta, sest üksnes Jumal on väärt kummardamist, kuna Tema on universumi Ainulooja ning Rajaja. Jumala kummardamist läbi vahendajate peetakse islamis suurimaks patuks ja prohvetite sõnumiga vastuolus olevaks.

4. KORAAN – RAAMAT, MIDA USKUDA

KORAAN – AINULAADNE PÜHAKIRJADE SEAS

Koraan on maailma enim loetud raamat. See on Jumala kõige viimane ilmutus, saadetud Prohvet Muhammedile (صلى الله عليه وسلم) 7. sajandil pKr, ning sellest ajast saadik on moslemid üle kogu maailma seda lugenud, pähe õppinud ning oma elu alustalaks võtnud.

Koraan (araabia keeles *al-qur'aan* – lugemine, retsiteerimine) on Jumala sõna, iga moslemi usu ja selle parktiseerimise allikas, mis käsitleb kõiki inimesi puudutavaid teemasid – elutarkus, õpetused, eelnevate prohvetite elu ja seadused, aga põhiteemaks on suhe Jumala ja inimkonna vahel. Samal ajal jagab Koraan juhiseid õiglase ühiskonna ja õiglase majandusliku süsteemi loomiseks ning inimeste õigetele teele juhtimiseks.

Koraan koosneb 114 suurast ehk peatükist. Osa neist on pikemad, osa lühemad. Suurad ei ole Koraanis ilmutuse järjekorras, vaid pikkuse järjekorras: Koraani alguses on kõige pikemad ja lõpus kõige lühemad

suurad. Erandiks on vaid Koraani kõige esimene suura, Fatiha ehk „Algus”.

Koraan on kõigi pühakirjade seas ainulaadne, kuna see on vaba igasugustest teaduslikest ebatäpsustest ning kõik selles sisalduv peab ajalooliselt paika. Koraani tekst on nii hoolikalt hoitud, et siiani eksisteerib sellest vaid üks (araabiakeelne) variant. Seda umbes Uue Testamendi pikkust raamatut on igast vanusegrupist ja rahvusest ning erinevate intellektuaalsete võimetega moslemid juba 14 sajandit pähe õppinud. Seesama pisike raamat on aluseks tervele islamimaailmale, seega ligi neljandikule maailma rahvastikust ja selle kultuurist..

KORAANI ÜLETAMATU VÄLJAKUTSE

Jumal on Koraanis öelnud:

„Ja kui te kahtlete selles, mis Me oleme saatnud oma sulasele (*Muhammedile* (صلى الله عليه وسلم)), siis tehke peatükk, mis oleks sellele sarnane, ja kutsuge appi oma tunnistajad peale Jumala, kui olete õiglased. Ja kui te seda ei tee – ning te ei suuda seda iial teha – siis kartke (põrgu)tuld, mille kütteks on inimesed ja kivid ja mis on uskmatute jaoks valmis pandud. (*Oo Muhammed* (صلى الله عليه وسلم)), anna head uudised edasi neile, kes usuvad ning teevad häid tegusid, nende jaoks on aiad (paradiis), milles voolavad jõed ...“ (2:23–25)

Alates sellest ajast, kui 14 sajandit tagasi Koraan ilmutati, ei ole keegi veel suutnud kirjutada ühtki peatükki, mis kaugeltki sarnaneks Koraaniga, kuna Koraanis on koos ilu, eriline stiil, riimiosavus, suursugusus, õiglane seadusandlus, tänapäeval õigeks tunnistatud teaduslik informatsioon,

tõeks saanud ettekuulutused ja palju muudki, nagu alles hiljuti avastatud matemaatiline kood, mille kohaselt on iga sõna Koraanis loetud (näiteks sõna päev 365 korda, sõna kuu 12 korda ja mees ning naine mõlemad võrdselt 24 korda) ning omal kohal. Koraani kõige lühem peatükk (108) koosneb kümnest sõnast. Sellegipoolest ei ole keegi siiani suutnud vastata väljakutsele kirjutada peatükk, mis sarnaneks Koraani peatükkidele. Muhammedil (صلى الله عليه وسلم) oli uskmatute araablaste seas vaenlasi, kes üritasid seda teha tõestamaks, et Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ei ole Jumala saadik. Kuid kuigi Koraan oli ilmutatud nende endi keeles ja tolle aja araablastel olid väga tuntud oma hämmastava, siiani loetava ja imetletava luulekunsti poolest, pidid nad kõik leppima nurjumisega.

TEADUSLIK RAAMAT TEADUSLIKULE AJASTULE

Kuigi Koraan ilmutati juba 14 sajandit tagasi, sisaldab see fakte, mis on alles hiljuti teadlaste poolt avastatud või tõestatud. Paljud teadlased on Koraani lugedes imestanud selle üle, kuidas taolised teadmised on sinna jõudnud. Kõigile on ju selge, et 14 sajandit tagasi elanud kirjaoskamatu Meka kaupmees ei oleks suutnud välja mõelda asju, mille kindlakstegemiseks on tänapäeva helgemad pead kasutanud väga arenenud tehnoloogia ja keeruliste teaduslike meetodite abi. Islam ei ole mitte teadusega vastuolus nagu enamik religioone, vaid lausa toetab ning abistab seda. Juba ainuüksi seetõttu on mitmed tänapäeva kuulsad teadlased islami oma usuks valinud.

Kui välja tuua vaid mõned Koraani teaduslikest imedest, võime märkida näiteks seda, et Koraan kirjeldab täpselt inimembrüo arengu 40 esimest päeva; seletab, et mägedel on juured, mis aitavad neil paigal püsida ning

maakoort stabiliseerida; et erinevate veekogude kokkupuutekohal on barjäär ja iga veekogu säilitab seega oma soolasuse, temperatuuri ning tihedusastme; et lained on üksteise peal erinevate kihtidena ning eksisteerivad ka ookeanisügavustes; et maa ja taevad olid alguses koos, enne kui need lahku löödi; ning et taevad ilmus „suitsust” (universumi algmaterjalid olid gaasid ja tolm). Koraan annab meile teada, kuidas linnud omavahel suhtlevad, kuidas moodustub emapiim, millest koosneb sperma, millest on loodud inimene ja palju, palju muud.⁴

KORAAN JA TEADUSE ARENG

Sõna *qur'aan* tähendab araabia keeles „õppimine“, „lugemine” või „retsitatsioon” ning kõige esimesed värsid, mille ingel Gaabriel Muhammedile (صلى الله عليه وسلم) Jumalalt tõi, kõlavad järgmiselt:

„Õpi/loe/retsiteeri oma Isanda nimel, kes on loonud; loonud inimese rippuvast ollusest (embrüost). Õpi/loe/retsiteeri ja su armuline Isand, kes õpetab kirjasule abil, õpetab inimesele seda, mida ta veel ei teadnud.“ (96:1-5)

Selline käsk mehele, kes nagu enamik tolle ajal inimesi ei osanud ei lugeda ega kirjutada, tähistab uut algust õppimises ning teaduse arengus. Samal ajal kui teised pühakirjad said üles kirjutatud – ja seda tihti alles kaua aega pärast religiooni alusepanija surma – ning edasi antud tänu eliidi moodustavatele preestritele ning kirjutajatele, oli Koraani alalhoidmine ning edasiantmine algusest saadik terve kogukonna

⁴ Täpsema info saamiseks vaata eesti keeles - <http://www.islam.pri.ee/teaduslikime.php> või veelgi rohkema informatsiooni tarvis inglise keeles - <http://www.quranmiracles.com/>.

ülesanne ning Koraani sisu sai lõplikult paika pandud juba Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) eluajal, ilmutuste lõppemisega. Koraan kirjutati üles ning õpiti pähe. Pärast Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) surma, esimese kaliifi Abu Bakri valitsemisajal, koguti kõik Koraani kirjalikud koopiad kokku ning Abu Bakr palus Prohveti (صلى الله عليه وسلم) kirjutajal Zaidil kõigist neist kokku kirjutada üks ametlik koopia. Käsikiri kontrolliti üle inimestega, kes olid kogu Koraani pähe õppinud, ning sellest sai ametlik Koraani koopia, mille järgi tehti kõik kolmanda kaliifi Uthmani ajal islamimaailma laiali saadetud koopiad ja millele vastab ka iga tänapäeval raamatupoodides saadaolev arabi keelne Koraan.

Järgides Prohveti (صلى الله عليه وسلم) eeskujuga, kes oli moslemeid õppimisele ning teadusele julgustanud, said mošeedest üle kogu islamimaailma nii õppimis- kui ka palvepaigad. Pole siis ime, et kõigile kättesaadava, tasuta alghariduse idee on pärit just islamimaailmast. Lapsed õppisid küla mošseekoolides lugema, kirjutama ning Koraani retsiteerima. Nad omandasid teadmisi ka näiteks matemaatikas. Nutikamad saadeti edasi linnadesse kõrgharidust omandama.

Maailma esimesed ülikoolid, haiglad ning postiteeninduse löid just moslemid. Islamimaailma valitsejad löid asutusi nagu „Tarkuse Koda” Bagdadis, kus õpetlastele maksti palka teaduslike, kirjanduslike ning religioossete tekstide kõikidest tol ajal teada olevatest keeltest arabi keelde tõlkimise eest. Just tänu moslemite poolt arabi keelde tõlgitud töödele on meieni tänapäeval säilinud Vana-Kreeka ja Vana-Rooma suurkujude teosed, mis Euroopas pimedal keskajal halastamatult hävitati. Inspireerituna islami teadusearmastusest, tõlkisid moslemite võimu all olevas Hispaanias elavad juudid ja kristlased needsamad teosed tagasi

Euroopa keeltesse ning just tänu nende teoste avalikustamisele sai Euroopas alguse renessanss.

KORAANI SÕNUM NING OTSTARVE

Nagu kõik muud raamatud, on ka Koraan vaid sõnumi edasiandmise vahend. Kuid Koraani sõnum on palju erilisem – see on sõnum Loojalt kogu inimkonnale. Koraan on justkui inimkonna käsiraamat, kirjutatud meie Looja poolt, kes teab kõige paremini, kuidas me toimime, mis on meile hea ning mis halb. See Viimane Testament kinnitab eelnevate sõnumite igavesi tõdesid, samas meile selgitades, millises osas oleme läinud valele teele, mida valesti mõistnud ning millel lasknud aja jooksul muutuda. Need, kes Piiblit on lugenud, võivad Koraanist palju sarnast leida: lood prohvetitest, saatan, inglid, Viimne Kohtupäev, moraalne elutarkus, vaimuelu, palve, paastumine jne. Samas ei ole Koraan kindlasti mitte ainuüksi vana uues kuues, vaid selle perspektiiv on uus ning värske ja maailmavaade selge, tänapäevasele inimesele kõige lihtsamini mõistetav.

Koraan näiteks ei süüdistata patustamises Eevat, vaid peab nii Aadamat kui Eevat võrdselt süüdlasteks. Samuti ei pane Jumal Koraani järgi inimkonnale meie esivanemate patu pärast õlgadele rasket pärispatu koormat, vaid iga inimene on sündides patust puhas, võrdselt võimeline nii heaks kui halvaks, vastavalt enda valikule. Jumal on Õiglane! Aadam ja Eeva palusid andestust oma patu eest ning Jumal andestas neile.

Koraan tunnistab ka, et kuigi Jumal on saatnud eelnevaid sõnumeid, siis tänapäeva Toora ning Piibel ei ole enam need, mis Jumal meile saatis.

Tänapäeval ei saa keegi vaidlustada fakti, et Piiblist esineb väga erinevaid variante, samas kui arabi keelne Koraan on üle maailma täht-tähelt sama, ning Surnumeres avastatud Toora käsikirjad, mis on ühed vanimad maailmas, ei vasta tänapäeva Vana Testamendi sisule.

Koraan ei tunnista lunastust läbi teatud rahvusesse kuulumise, kuna Jumal ei diskrimineeriks iial oma loodud inimkonda nahavärvi või rahvusliku kuuluvuse tõttu. Samuti eitab ta süütu elu – olgu siis tegemist looma või inimese – ohverdamise vajalikkust, et inimesed lunastuse saaksid. Koraan ütleb, et Jeesust (عليه السلام) ei löödud risti, vaid Jumal päästis ta ta vaenlaste käest. Jumal ei laseks iial oma prohveti ning sõnumitoojaga midagi nii kohutavat juhtuda, liiati siis veel pojaga, nagu väidavad seda kristlased. Jeesuse asemel nägid kättemaksuhimulised juudid kedagi teist risti löödavas. Inimene võib pääseda vaid läbi isikliku patukahetsuse ning usu Jumalasse. Verevalamine ei ole Jumala andestuse saavutamiseks vajalik.

Koraani peamine sõnum inimkonnale on see, et ei ole kummardamisväärset jumalust peale Jumala ning me peame kummardama vaid Teda, omistamata talle kaaslasid ja partnereid. On vaid Üks Jumal. Ei ole kolmainsust ega mingit muud keerulist müsteeriumi, mis inimese arusaama Isandast segaks. Koraan ütleb, et Jumal on Üks ja Ainus, ta ei ole eostatud ega ole ka tema iial eostanud, ta on Kaastundlik, Halastav, Kõikvõimas ning Õiglane. Me ei tohi iial lasta kedagi, isegi mitte omaenda ego, enese ja Isanda vahele. Rikkus, kuulsus, füüsiline ilu ning kõik selle elu naudingud kaovad kord ning me ei saa neid endaga hauda kaasa võtta. Jäävad vaid meie usk ja meie head teod, valgustades meie hauda kuni Viimse Kohtupäevani.

5. MUHAMMED (صلى الله عليه وسلم) – EESKUJU UUEKS MILLENNIUMIKS

INIMKOND VAJAB EESKUJUSID

Kas oled kuulnud Moosesest, Jeesusest, Konfuutsiusest, Krišnast või Buddhast? Kas sellised nimed nagu Gandhi, ema Theresa ja Martin Luther King ütlevad sulle midagi? Kui sa elad lääneühiskonnas, on suur tõenäosus, et tead midagi nendest inimestest ning nende saavutustest. Igavese surematuse ning elu mõtte otsingute käigus on elulavale ilmunud palju nii õigeid kui valesid juhte ning kangelasi. Austus ja lugupidamine, mida selliste igast rahvusest ning vanusegrupist isikute suhtes üles näidatakse, viitab tugevale inimlikule vajadusele uskuda kellessegi vägevamasse kui me ise. Sedasama teemat võib kohata paljudes maailma müütides, legendides, kangelaslauludes ning idealiseerivates lugudes isikutest, kes on oma järgijate poolt üliinimese või isegi jumala staatusesse tõstetud.

ON ÜKS JUHT ...

Tänapäeval on enamik haritud inimesi skeptilised ning peavad taolisi lugusid vaid vana ja lihtsama aja naiivseks jäänukiks. Globaliseerumise ning kultuuride ja religioonide segunemise tõttu on tänapäeval väga raske otsustada, millesse uskuda. Osale inimestest on kõige lihtsamaks igasuguseid hingelisi küsimusi üldse vältida ning selle asemel oma suhetele, karjäärile ja edukusele pühenduda. Samas on kõigile teada, et ülemäärane materialism lähendab meie kõrge tehnoloogilisest arengust

hoolimata meele, hinge ning tõelise elumõtte. Kelle kättesse võiksimel tänasel päeval ning ajastul usaldada juhtimise nii hingelistes kui ka igapäevastes küsimustes?

On üks juht, keda läänemaailm siiani hästi ei tunne, kuid kes on olnud eeskujuks paljudele väga erineva taustaga inimestele; see eeskuju on Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم). Tema märkimisväärse elu väiksemadki detailid on hoolikalt alal hoitud ning nii ida kui lääne ajaloolaste terava pilgu alt läbi käinud. Erinevalt teistest, kes on kuulsuse saavutanud vaid teatud alal, on Muhammedil (صلى الله عليه وسلم) saavutusi pea igas eluvaldkonnas. Ajaloolane Michael H. Hart on kirjutanud:

„Minu valik paigutada Muhammed maailma kõige mõjukamate inimeste nimekirja etteotsa võib paljusid lugejaid üllatada ning teistes küsimusi tekitada, kuid Muhammed oli mees, kes saavutas enneolematut edu nii elu religioosel kui ka ilmalikul tasandil.”⁵

MIKS TEMAST NII VÄHE TEATAKSE?

Miks teab tavaline eurooplane või ameeriklane nii vähe mehest, kelle elu oli nii erakordne? Ristisõdade ajast pärit ning meedia poolt üles puhutud ebaratsionaalne hirm ja negatiivne propaganda on paljudes inimestes tekitanud vaimse tõkke kõige suhtes, mis on seotud araabia või islamiga ning inimeste teadmiste tase on langenud nii madalale, et need kaks terminit aetakse väga tihti omavahel segi. Kas ei ole aeg meie globaliseerunud maailma kodanikel, kes uhkusega kuulutavad end olevat

⁵ Hart, Michael, „The 100: A Ranking of the Most Influential Persons in History” („100: ajaloo mõjukaimate isikute järjestus”)

vabad igasugustest eelarvamustest ning usuvad end olevat vabad mõtlejad, kõrvale heita need ammu möödunud aja vaimsed jäänused? Võtke viis minutit ning püüdke heita pilk mehele, kes on eeskujuks neljandikule meie planeedi elanikest.

PROHVETLUSE MÕISTE ISLAMIS

Moslemi jaoks ei ole prohvet ilmtingimata keegi, kes suudab tulevikku ette ennustada (kuigi enamik Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) ennustustest on juba täide läinud), vaid tegemist on tavalise, Jumala poolt oma rahvast patukahetsusele, usule, elu Jumalale pühendamisele, heategemisele ning elu mõtte taasavastamisele kutsuma saadetud inimesega. Prohveteid ei peeta jumalikeks, nende poole ei palvetata ning neid ei ülistata. Prohvetid olid siiski vaid inimesed, kuigi neil oli suurepärase iseloom ning hingeliskus, nad olid pattudest puhastatud, võimelised imesid teostama, ilmutusi saama ning Jumalaga suhtlema. Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli vaid Jumala sulane ning sõnumitooja, kuigi temas oli olemas parim inimesest, ning see teebki temast väärt eeskuju läbi aegade, ka tänapäeval. Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli viimane Jumala poolt saadetud prohvetite ja sõnumitoojate reas ning ta viis läbi niivõrd suurejoonelise inimeste ja ühiskondade muutuse, et sellele on tänapäevalgi raske, kui mitte võimatu samaväärset leida. Rääkides oma viimase prohveti rollist, on Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ise öelnud:

„Näide minu ning minule eelnevate prohvetite kohta on nagu lugu mehest, kes ehitas maja. Maja sai täiuslik, kuid sellel puudus üks kivi. Inimesed käisid ümber maja, uurisid imestunult selle täiuslikkust

ning ütlesid: “Kui poleks vaid seda auku seal!” Mina olen see kivi, ma olen viimane prohvetite seas.”

MUHAMMEDI (صلى الله عليه وسلم) ERAELU

Muhammed (صلى الله عليه وسلم) sündis 570. aastal Meka suursugusesse perekonda. Ta oli Aabrahami (عليه السلام) järeltulija tolle esmasündinud poja Ismaeli (عليه السلام) kaudu. Tema isa suri, kui ta polnud veel sündinudki, ning ema siis, kui ta oli kuuene. Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli väga mõtlik poiss, töötas lambakarjusena ning aitas oma onu karavanikaubanduses.

Juba teismelisena hakkasid talle tema iidolikummardajast rahva ebamoraalsed kombesid vastu. Teda tunti alati kui väga ausat ning lihtsat meest. Rahvas nimetas teda *Al-Amiin* – usaldusväärne.

Kui Muhammed oli 25-aastane, hakkas ta tööle rikka 40-aastase lese Khadiža heaks, hoolitsedes tema kaubanduse eest. Muhammed (صلى الله عليه وسلم) jättis Khadižale oma aususe ning hea iseloomuga väga sügava mulje. Naine pakkus talle abielu ning Muhammed (صلى الله عليه وسلم) nõustus. Hoolimata suurest vanusevahest olid nad 25 aastat (kuni Khadiža surmani) väga õnnelikus abielus. Neil oli kokku kuus last, kellest neli tütar jõudsid täiskavanuikka. Pärast Khadiža surma abiellus Muhammed (صلى الله عليه وسلم) mitme naisega, kuid seda poliitilistel ning sotsiaalsetel põhjustel, nagu tema positsiooniga mehelt oodati. Kõik tema naised peale ühe olid lesed või lahutatud. Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli armastav ning hooliv abikaasa ja isa ning tema perekond oli hoolimata ta vabatahtlikust vaesusest talle väga pühendunud, kuna Muhammed (صلى الله عليه وسلم)

(عليه وسلم) praktiseeris ise oma nõuannet: „**Parimad teie hulgast on need, kes on parimad oma perele.**”

MUHAMMED (صلى الله عليه وسلم) PROHVETINA

Oma esimese ilmutuse Jumalalt ingel Gabrieli kaudu sai Muhammed (صلى الله عليه وسلم) 40-aastaselt. Ilmutus jätkus 23 aasta jooksul ning käsitles kõike, alates Jumala Ainsusest ning Tema loomingust kuni lugudeni varasematest prohvetitest, eetikast ja moraalist, elust pärast surma jne. Need ilmutused kokku moodustavadki Koraani ning on iga moslemi jaoks otseseks Jumala sõnaks. Prohveti (صلى الله عليه وسلم) enda sõnad on kokku kogutud Koraanist eraldi, sunnas. Meka eliit oli väga vastu Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) kutsele, mis kuulutas monoteismi ning sotsiaalse reformi vajadust. Pärast 13 aastat kestnud karmi tagakiusamist kutsuti Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ning ta kaaslased elama Mekast põhja pool asuvasse põlvkondadepikkuse võimuvõitluse poolt lõhestatud Mediinasse. Muhammed (صلى الله عليه وسلم) suutis edukalt elanike erimeelsused lahendada ning luua kahe sõdiva poole, kohalike ning immigrantide vahel vendlussidemed. Araabia hõimuühiskonnas oli see suureks saavutuseks. Vastsed moslemid õppisid Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) käe all ellu viima kuldset reeglit: „**Keegi ei usu tõeliselt enne, kui ta soovib oma vennale sama, mida eneselegi.**”

MUHAMMEDI (صلى الله عليه وسلم) PÄRAND – MEDIINA MUDEL

Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) jaoks ei olnud usk kõigest isiklik tõekspidamine, vaid täielik eluviis ning Mediina puhkes tema võimu all

õitsele. Mediina valitsusmudelid, mis põhines õiglusel, inimväarikuse austusel ning Jumala seadusega arvestamisel, on saanud mall, mille järgi moslemid läbi aegade on püüdnud oma maailma seada. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) pani aluse maailma esimesele põhiseadusele, mille kohaselt ka religioossed vähemused olid kaitstud, ning koostas lepingud naaberhõimudega. Ta saatis kirjad Pärsia, Egiptuse, Abessiinia ja Bütsantsi valitsejatele, kuulutades nii oma puhast monoteistlikku sõnumit ning kutsudes neid islamit omaks võtma. Esmakordselt maailma ajaloos anti õigused ning kaitse naistele, lastele, orbudele, välismaalastele ja orjadele. Paljud Prohveti (صلى الله عليه وسلم) muredest tunduvad üllatavalt tänapäevased: ta mõistis hukka rassismi ning natsionalismi, öeldes: **„Araablane ei ole üle mitteaarablasest ja valge ei ole üle mustast, välja arvatud vagaduses.”**

Ta kehtestas seadusi ka loomade, puude ning keskkonna kaitseks. Ta julgustas vabakaubandust ja eetilisi investeringuid, kuid samas kindlustas tööliste õigused ning keelas intressi. Ta töötas rahu nimel, kuid pani kindlalt paika vajaliku jõu kasutamise piirid. Ta veenis inimesi loobuma alkoholist, narkootikumidest, prostitutsioonist ning kuritegevusest ja soovitas kõigile tervislikku eluviisi. Ta mõistis hukka koduvägivalla, julgustas naise oma arvamust avaldama ning andis neile palju õigusi, millest eurooplannad veel sajandeid hiljemgi ei osanud unistada.

Prohvet (صلى الله عليه وسلم) innustas oma järgijaid teadmisi omandama, õppima ja uurima, mille tulemusena islam ei ole iial teadusega vastuollu sattunud, ning moslemid olid juhtivad autoriteetid paljudel teadusaladel veel pikka aega. Kuigi Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) pärandil on oma

koht pea igas eluvaldkonnas, kunstist poliitikani, oli tema suurimaks saavutuseks siiski puhta monoteismi taastamine. Islami kultuuri südames asuvat Ainujumala ideed on sama lihtne mõista kui tänapäeval tuuma olemasolu aatomi keskmes. Moslemid pöörduvad oma Looja poole, paludes Temalt õigele teele juhtimist, ja neil ei ole iial vaja iidoli kummardamises ning ebausust tarvilikke vahendajaid.

Kõik selle saatis Prohvet (صلى الله عليه وسلم) korda tänu meelekindlusele ning heale eeskujule. Ta sisendas oma järgijatesse enneolematut armastust, pühendumust ja aukartust. Mõni teine, kes oleks olnud tema asemel viimaste aastate absoluutse võimu juures, oleks tõenäoliselt muutunud korrumppeerunuks, kuid Muhammed (صلى الله عليه وسلم) jäi elu lõpuni alandlikuks; ta teadis, kust see õnnistus tuleb. Ta ütles alati: „**Olen vaid Jumala sulane**” ning „**Olen saadetud vaid õpetajaks**”.

Kuigi ta veetis oma päevad inimesi teenides ning ööd palvetades, õpetas ta alati, et oluline on ka usuline mõõdukus ja tasakaal. Ta keelas oma järgijatel end mungaelule pühendada ning eelistas, et nad looksid tugevate sidemetega perekonnad ja muudaksid elu enda ümber paremaks, samas sügavalt Jumala kõikvõimsust tunnetades.

Ühe lühikese inim põlvkonna jooksul muutis Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) edukalt nii Araabia poolsaare rahva usku, mentaliteeti kui ka kultuuri. Juba sada aasta pärast tema surma oli ta sõnum jõudnud miljonite eludesse ning südamesse Aafrikas, Aasias ja osas Euroopast. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ennustas, et iga järgnev põlvkond on halvem eelmisest ning tema ennustuse kohaselt ei ole moslemid alati tema eeskujust aru saanud ega seda järginud. Kuid Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) õpetused, kõned ning tavad on hoolikalt tema kaaslaste poolt üles

tähendatud ja tänapäeval on need tänu hulgalistele tõlgetele kõigile kättesaadavad. Koos Koraaniga õpetavad need praktiseerivatele moslemitele, kuidas luua õige alus oma elule, ning võimaldavad teistel pilgu heita selle ainulaadse mehe südamesse ja hinge, kellelt on kõigil väga palju õppida.

ARVAMUSI MUHAMMEDIST (صلى الله عليه وسلم)

1. Annie Besant⁶:

„On võimatu, et keegi, kes õpib tundma suure Araabia prohveti elu ja iseloomu, kes teab, kuidas ta õpetas ning kuidas elas, võiks selle vägeva mehe, ühe Kõigekõrgema suure sõnumitooja suhtes tunda midagi vähemat kui sügavat austust. Ning kuigi see, mida ma teile ütlen, võib paljuski korrata seda, mis juba paljudele tuttav, imetlen ma ise iga kord, kui taas tema kohta loen, teda uutmoodi, tunnen uutmoodi austust selle võimsa Araabia õpetaja vastu.”⁷

2. Dr Gustav Weil⁸ on oma raamatus „Islamirahvaste ajalugu”⁹ öelnud:

„Muhammed oli oma rahvale säravaks eeskujuks. Tema iseloom oli puhas ning ilma ühegi plekita. Tema kodu, riietumisstiili kui ka toitu iseloomustas äärmine lihtsus. Ta oli niivõrd lihtne, et tema kaaslased ei avaldanud talle mingil erilisel viisil austust ning ta ei palunud iial ühelgi orjal teha midagi, millega ta ise hakkama sai. Ta oli kõigile igal ajal

⁶ Inglise teosofist, filosoof ning poliitiline figuur, kes propageeris India iseseisvust ning hariduslikke reforme.

⁷ „The Life and Teachings of Mohammad” („Mohammadi elu ning õpetus”)

⁸ Kuulus Saksa orientalist, surnud 1889.

⁹ „History of the Islamic Peoples” („Islami rahvaste ajalugu”)

kättesaadav. Ta külastas haigeid ning oli kõigi suhtes kaastundlik. Tema heatahtlikkus ja lahkus olid piiritud, nagu ka tema murelik hoolitsus ühiskonna heaolu eest.”¹⁰

3. Maurice Gaudefroy¹¹ on öelnud:

„See, et Muhammed oli prohvet ja mitte teoloog, on ilmselge fakt. Teda ümbritsevad mehed, kes moodustasid algelise islamikogukonna mõjuka eliidi, rahuldusid tema poolt Jumala nimel välja kuulutatud seaduse täitmise ja tema õpetuse ning eeskuju järgimisega.”¹²

4. Washington Irving¹³ on öelnud:

„Tema sõjalised võidud ei toonud endaga kaasa mingit uhkust ega mõttetut hiilgust, nagu oleks kindlasti juhtunud, kui ta oleks seda kõike teinud vaid isekatel eesmärkidel. Oma võimu kõrgajal säilitas ta samasuguse lihtsuse nii oma käitumises kui välimuses, nagu ka elu raskematel perioodidel. Ta oli kaugel eneseülistusest – talle ei meeldinud isegi see, kui keegi sisenedes talle kuidagi erilisel moel austust avaldas.”¹⁴

5. W. Montgomery Watt¹⁵:

¹⁰ Afzalur-Rahman, „Encyclopedia of Seerah” („Siira (elulugude) entsüklopeedia”)

¹¹ Tuntud Prantsuse lingvist, sotsioloog, religiooniajaloolane; islamimaailma ajaloo ekspert; surnud 1957.

¹² Afzalur-Rahman, „Encyclopedia of Seerah” („Siira (elulugude) entsüklopeedia”)

¹³ Kuulus kirjanik, surnud 1859.

¹⁴ Afzalur-Rahman, „Encyclopedia of Seerah” („Siira (elulugude) entsüklopeedia”)

¹⁵ Islamiteaduste õpetlane, orientalist, üks islami ajaloo võtmefigure Lääne ühiskonnas, surnud 2006.

„Tema valmisolek oma usu eest tagakiusamist kannatada, tema ja ta järgijate kõrge moraalsus ning tema eesmärgi suurus räägivad tema põhimõttelise aususe poolt. Eeldus, et Muhammed on petis, tekitaks probleemide lahendamise asemel neid juurde. Pealegi ei ole ühtki ajaloo suurfiguuri, kes oleks läänes nii tänamatult alahinnatud kui Muhammed. Seega, kui soovime parandada minevikus tehtud viga ning Muhammedi paremini mõista, ei pea me mitte ainult tunnistama, et Muhammed oli oma eesmärgi saavutamisel aus ning üllas, vaid me ei tohi ka unustada, et saada tema vastu veenvaid tõendeid on raskem, kui lihtsalt oletustega mängida.”

6. Thomas Carlyle¹⁶:

„Ütlete, et nad kutsusid teda prohvetiks? Miks? Ta seisis nendega silmitsi, ilma igasuguse müstilise aurata, parandades ise oma kuube ning kingi, nende keskel võideldes, nõu andes, käske jagades. Küllap nad nägid, milline mees ta oli, hoolimata sellest, kuidas teie teda kutsute. Ühelegi kroonitud imperaatorile ei ole nii allutud nagu sellele mehele, kes kandis iseenda parandatud kuube. Leian, et selleks 23-aastaseks raskeks katsumuseks pidi ta olema tõeline kangelane.

Petis pani aluse suurele religioonile? Kuidas küll? Petis ei saa majagi ehitatud. Keegi, kes ei tea, kuidas valmistada lubjamõrti, põletada savi või teha ükskõik mida, mis antud töös vaja, ehitab prügihunniku ja mitte maja. See maja ei seisaks püsti kaksteist sajandit ega suudaks mahutada 180 miljonit inimest; see kukuks kohe kokku. Suured valitsejad võivad küll pettusega üheks päevaks tippu jõuda, kuid selline pettus on nagu võltsitud rahatäht: nad annavad selle oma väärtusetu käega välja, kuid teised,

¹⁶ Kuulus Victoria ajastu Šoti ajaloolane ja esseist.

mitte nemad ise, peavad selle eest hiljem tasuma. Ja siis toimuvad sündmused nagu Prantsuse revolutsioon, kus kindlal häälel hüütakse, et võltsitud rahatäht jääb vaid võltsitud rahatäheks. Kuid taolise suurmehe nagu tema puhul söandan ma kinnitada, et ei ole võimalik, et ta oleks olnud midagi vähemat kui õige. Mulle tundub, et õigus oli tema ning kõige temas oleva alustalaks.

Fakt, et ta elas täiesti tavalist, vaikset, igapäevast elu kuni oma noorusaja lõpuni, käib igati petiseteooria vastu. Muhammed oli üle neljakümne, kui hakkas taevasesest misjonist rääkima. Kogu tema erandlikkus, olgu siis tõene või oletatav, pärineb ajast, mil ta oli juba üle viiekümne aasta vana; ajast, mil ta abikaasa Khadiža oli juba surnud. Selle ajani oli olnud kogu tema "ambitsiooniks" elada ausat elu, kogu tema "kuulsuseks" naabrite hea arvamus temast. Ta alustas oma "ambitsioonikat karjääri" alles siis, kui oli juba vanaks jäänud, tema noorusekuumus järele andnud ning rahu oli ainus, mida ta sellelt maailmalt veel igatses. Hüljates kogu oma iseloomu ning elukogemuse, sai temast tühipaljas šarlatan, kes soovis saada seda, mida ta enam nautida ei võinud? Mis puutub isiklikult minusse, siis ma ei usuks seda iial."¹⁷

7. Benjamin Bosworth Smith¹⁸:

„Kui üldse keegi mees on läbi jumaliku õiguse valitsenud, siis oli see Muhammed, kuna tal oli kogu võim ilma selle aluseta. Ta ei hoolinud

¹⁷ „Heroes, Hero-Worship and the Heroic in History” („Kangelased, kangelaste kummardamine ja kangelaslikkus ajaloos”)

¹⁸ Esimene Kentucky (USA) Episkopaalse Protestantliku kiriku piiskop; surnud 1884.

võimu tseremoniaalsest poolest. Tema avalik elu oli sama lihtne kui ta eraelu.”¹⁹

8. Alphonse de La Martine²⁰:

„Kui inimgeeniuse kolmeks mõõdupuuks oleks eesmärgi suurus, võimaluste vähesus ning hämmastavad tulemused, kes julgeks siis ükskõik millist ajaloo suurmeest võrrelda Muhammediga? Kuulsaimad mehed löid vaid seadusi ning impeeriume. Kui nad üldse midagi rajasid, siis oli selleks materiaalne võim, mis tihti juba nende endi silme all kokku varises. See mees ei pannud liikuma mitte ainult vägesid, seadusi, impeeriume, rahvaid ning dünastiaid, vaid miljoneid inimesi ühes kolmandikus tol ajal asustatud maailmast. Veelgi enam, ta liigutas ka altareid, jumalusi, religioone, ideid, uske ning hingi. Ühe Raamatu baasil, mille iga täht on saanud seaduseks, lõi ta vaimse rahvuse, mis sulatab kokku inimesi igast keelest ning rassist. Temast on jäänud sellele moslemi rahvale kustumatu eeskuju, valejumaluste vihkamine ning armastus Ühe ja Ainsa Jumala vastu. Just see hüvitav vastupanu Taeva ilmalikustamisele moodustas suure osa Muhammedi järgijate voorusest – kolmandiku maailma sellele dogmale allutamise oli tema ime, või õigemini mitte inimese, vaid mõistuse ime. ... Kõik see viitab mitte pettusele, vaid kindlale veendumusele, mis andis talle jõu oma õpetuse kehtestamiseks. See õpetus oli kahekihiline ning kuulutas üheaegselt nii Jumala ainsust kui Tema immateriaalsust; esimene neist seletamaks, mis Jumal on, ning teine, mis Jumal ei ole; üks kukutamaks kõiki ebajumalaid mõõga jõul, teine alustamaks ideed sõnade jõul. Filosoof, oraator,

¹⁹ „Muhammed and Muhammedanism” („Muhammed ja muhammedanism”)

²⁰ Prantsuse luuletaja, provintsiavalitsuse liige, ühekordne presidendikandidaat.

apostel, seaduseandja, ideede vallutaja, ratsionaalse usu taastaja, kahekümne maise ning ühe vaimse impeeriumi rajaja – see ongi Muhammed. Mis puutub aga kõikidesse normidesse, mille järgi inimsuurust mõõta, siis võime küsida, kas on suuremat meest kui tema?”²¹

6. PROHVET MUHAMMEDI (صلى الله عليه وسلم) ÕPETUS – SUNNA

MIS ON SUNNA?

Sunna, mitmuses *sunan* tähendab araabia keeles „viis” või „praktika, teguviisid” ja kujutab endast peamiselt Prohveti (صلى الله عليه وسلم) traditsiooni: tema ütlushi, tegusid, nõusolekuid ja mittenõustumisi. *Hadithi* õpetlased lisavad sellele mõistele ka tema iseloomu ja füüsilised omadused.

Sunna on Koraani lahtiseletus. Selle on koostanud hilisemad õpetlased, kogudes Prohveti (صلى الله عليه وسلم) autentseteks tunnistatud *hadithe* ja nende *hadithide* tähendusi.

Hadithid on lühikesed tekstid sellest, mida Prohvet (صلى الله عليه وسلم) millegi kohta ütles, mida lubas ja mida keelas Jumala tahtest lähtuvalt. Kokku moodustavad need sunna ehk islami traditsiooni. Kuna *hadithe* on meeletult palju, ei ole võimalik neid ühte raamatusse kokku koguda. *Hadithide* kogumisega on tegelenud mitmed õpetlased, kõige autentsemateks peetakse Al-Bukhari ja Muslimi kogusid.

²¹ „Histoire de la Turquie” („Türgi ajalugu”)

Sunna on Koraani kõrval teine oluline allikas, millest tuletatakse seadusi. Kui Koraan on Jumala otsene sõna, siis *hadithid* on Jumala kaudne sõna, kuna kogu oma prohvetiks oleku jooksul ei saanud Muhammed (صلى الله عليه وسلم) teha midagi sellist, mis oleks Jumala tahte vastu, ega õpetada inimestele midagi sellist, mis ei oleks Jumala käsk. Selle tõestuseks on mitmeid Koraani ilmutusi (näiteks 80:1-12), kus Jumal noomis Muhammedi (صلى الله عليه وسلم), kuna too oli teinud mingi vea. Seega, Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli pidevalt Isanda valvsa silma all ning Ta lasi tal paaril korral ka eksida, et inimestele tõestada, et valvab Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) iga sõna, seega võivad nad teda igati usaldada – ta õpetab neile vaid tõe.

Sunna teadused (*ʿulum al-Sunna*) viitavad Prohveti (صلى الله عليه وسلم) biograafiale (*siira*), tema lahingute kroonikale (*maghaazi*), tema igapäevastele ütlemistele ja tegudele või „teguviisidele“ (*sunan*), tema personaalsetele ja moraalsetele väärtustele (*šamaaʿil*), ning *hadithi* ilmumise olukorrale (*asbaab al-wuruud*); teadmisele *hadithi* ja keeruliste sõnade kohta (*ghariib al-hadith*), edastaja kriitikale (*al-žarh wal-ta`diil*), edastaja biograafiale (*al-rižaal*), jne. Sunna on ka Koraani kommentaar (*tafsiir*) ja sisaldab selle juhiseid (*dalaaʿil*). Kui ei oleks sunnat, ei oleks Koraan tänapäeva inimesele paljuski üldse arusaadav.

MIS ON HADITHID?

Sõna *hadith* tuleb araabiakeelsest sõnatüvest HaDaTHa, mis tähendab „toimuma“, „teoks saama“, „juhtuma“. Sõna *hadith* ise tähendab „jutuajamine“, „diskussioon“, „intervjuu“, „kõne“, „jutustus“. Religioosses kontekstis on sõnal veidi kitsam tähendus – *hadith* on **väike**

jutustus selle kohta, mida prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) mingis situatsioonis tegi, mida käskis, mida keelas, mida ütles, millist arvamust avaldas jne.

Hadithid kokku moodustavad sunna ehk islami traditsiooni. *Hadithid* on Jumala kaudne sõna – Ta andis meile läbi Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) teada, kuidas mingis situatsioonis käituda.

Islamiteadlastel on mitu erinevat *hadithide* jaotamise süsteemi. Näiteks:

- 1) Mida Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ütles – *qawl*
- 2) Mida Muhammed (صلى الله عليه وسلم) tegi – *fi'l*
- 3) Mille Muhammed (صلى الله عليه وسلم) heaks kiitis – *taqrir*

ning

- 1) *sahih* – (kindlalt) õige
- 2) *hasan* – hea
- 3) *da'if* – nõrk

*Hadith sahihid*el on veel üks omaette kategooria – *mutawatir* (*hadith sahih mutawatir*), kuhu kuuluvad *hadithid*, mis on ära toodud nii mitmete erinevate inimeste poolt, et nende õigsuses on võimatu kahelda.

Omaette klass on *hadith qutsi*, mida peetakse Koraanist väljaspool olevaks otseseks Jumala sõnaks.

Hadithide õigeks, heaks, nõrgaks või valeks kuulutamine on kunst omaette. Tavaliselt kontrollitakse väga hoolega *isnaadi*. *Isnaad* kujutab endast edastamisahelat või -ketti (A kuulis B-lt, kes kuulis C-lt, kes omakorda kuulis D-lt ... kes kuulis Muhammedi (صلى الله عليه وسلم)

kaaslaselt, et Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ütles: ...), kus on ära toodud kõik inimesed, alates Prohvet Muhammedist (صلى الله عليه وسلم), kes *hadithi* edasi on andnud. Kui kahe selles ahelas kõrvuti oleva isiku vahel puudub side (näiteks nad ei elanud ühel ajal või ühes piirkonnas), loetakse *hadith* nõrgaks. Kui aga *hadithi* sisu läheb veel otseselt vastuollu mõne *sahihiks* kuulutatud *hadithi* sisuga, jäetakse antud *hadith* hoopis kõrvale. Kõrvale heidetakse ka kõik *hadithid*, millede *isnaadides* on edasiandjaks mõni inimene, kelle kohta on teada, et ta on valetanud või et ta mõistusega pole kõik korras. Kriteeriume on veelgi.

Kuna *hadithe* on meeletult palju, ei ole neid kõiki ühte raamatusse võimalik kokku koguda. Seda saab teha vaid erinevate klassifikatsioonide alusel.

Selle suhtes, millal täpselt *hadithe* üles kirjutama hakati, ei ole erinevad islami õpetlased üksmeelel, kuid 3. sajandiks peale Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) surma oli koos kuuest erinevast kogumikust koosnev *hadithide* kaanon, kuhu kuuluvad:

1. „Sahih Al-Bukhari”, kogutud Al-Bukhari poolt (suri 870), kokku 7275 *hadithi* (9 köidet)
2. „Sahih Muslim”, kogutud Muslim ibn Al-Hajjaji poolt (suri 875), kokku 9200 *hadithi*
3. „Sunan Abi Dawud”, kogutud Abu Dawudi poolt (suri 888)
4. „Sunan al-Tirmidhi”, kogutud At-Tirmidhi poolt (suri 892)
5. „Sunan al-Sughra”, kogutud An-Nasa'i poolt (suri 915)
6. „Sunan Ibn Maja”, kogutud Ibn Maja (hääldata: Maža) poolt (suri 886)

Sahih Al-Bukhari ja Sahih Muslim on nendest kuuest kõige kindlamad ja kõige enam kasutatud. Sahih Al-Bukhari näiteks ei pannudki oma kogumikku ühtegi *hadithi*, mis ei oleks *sahih*.

Kuuenda koha üle nimekirjas on olnud palju vaidlusi – osa islami õpetlasi pooldab vaadet, mille kohaselt Sunan Ibn Maja *hadithikogu* asemel peaks olema Imam Maliki kogu „Muwatta”.

SUNNA JÄRGIMISE OLULISUS

Sunna on Koraani lahtiseletus. See on koostatud kogudes Prohveti (صلى الله عليه وسلم) õigeid *hadithe* ja nende *hadithide* tähendusi hilisemate õpetlaste poolt. Sunna ei ole mõiste, millega saaks tegeleda Koraanist eraldi. Koraanis on kirjas, et Prohvet (صلى الله عليه وسلم) võtab ära rasked koormad, teeb reegleid, õpetab *ummat* (kogukonda) tundma Koraani selgeid ja peidetud tähendusi. Kui vaadata Sunna tavasid, siis näeme, et Prohvet (صلى الله عليه وسلم) andis väga erinevate teemade kohta palju infot. Seda infot on hiljem tõlgendanud selle aja õpetlased ja nende praktiseerimine on jätkunud igapäevaelus ning kandunud meile põlvest põlve edasi.

Jumal ütleb suuras Al-Imran, et Prohvetil (صلى الله عليه وسلم) olid vastavad omadused Koraani õpetamiseks ja inimkonna puhastamiseks:

„Tõepoolest, Ta andis usklikele armu, kui Ta tõstis nende hulgast üles Sõnumitooja, ühe nende endi seast, kes deklameeris neile Tema sõnumit ja puhastas neid, ning õpetas neile seda Raamatut ja seda Tarkust, kuigi enne seda olid nad tõepoolest eksinud.“ (3:164).

Vaadakem fraasi „**õpetas neile seda Raamatut ja seda Tarkust**“. „Selle raamatu“ all on mõeldud Koraani ja „selle tarkuse“ all Prohveti (صلى الله عليه وسلم) sunnat, sest just sunna seletab lahti Koraani ja selle, mis seal kirjas on. Ei ole võimalik mõista Koraani ja praktiseerida selle nõudeid täiuslikult, kui ei järgita Jumala Prohveti (صلى الله عليه وسلم) sunnat. Islam on terviklik vaid Koraani ja sunnaga. Ajal, mil Koraan ilmutati, õppisid ja praktiseerisid inimesed Prohveti (صلى الله عليه وسلم) ümber religiooni nõudmisi, nagu Jumala poolt nõutud, tehes seda Prohveti (صلى الله عليه وسلم) poolt ette antud eeskuju (sunnat) kohaselt. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) on tõepoolest oma eluga olnud väga oluline näide – ta täitis religiooni nõudmisi, et me mõistaksime Koraani.

Salaat (rituaalne palvetamine) on siin selgeks näiteks, et mõista islami nõudmisi. Nagu teada, on islamis kohustuslik palvetada 5 korda päevas ja Koraanis on värssed, mis viitavad sellele, kuidas seda teha ning kuidas end palveks puhastada (*wudu*). Siiski on seda täpselt võimalik mõista vaid siis, kui vaatame sunnat, sest Koraani värssides ei ole täpselt infot palvetamise viisi kohta, selle kohta, mida palves öelda, kuidas mehed ja naised peavad palvet sooritama, palve olulisuse, enda puhastamise üksikasjade ja selle kohta, mis puhastuse nullib jne. Need detailid saame teada sunnast. Koraanis on mitmes kohas öeldud, et tuleb „õigesti palvetada“. Kuidas me ilma sunnata teaksime, milline on „õige palvetamine“?

„Kui sa oled sooritanud palve, meenuta Jumalat seistes, istudes ja nõjatudes. Ja kui sa oled turvalises kohas, järgi õiget palvetamist. Kindlatel tundidel palvetamine on usklikele kohustuseks.“ (4:102) (Vt ka 9:18; 2:177, 14:37, 14:40) Jumal lisab teistes suurades, et need, kes

õigesti palvetavad, on „siirad, jumalakartlikud” (2:177) ja „vaid nemad on õigel teel” (9:18).

Teise näitena võib tuua Prohveti (صلى الله عليه وسلم) soovitused reedese päeva kohta ja selle, mida ta ütles reedese palvuse kohta. Puhtuse, toitude, tagasihoidlikkuse ja muu kõrval, mis on meile parim, on Koraanis mainitud ka kohustusi nagu paastumine, enda puhastamine ja palverännak (hadž). Kuna nende sooritamise kohta puudub Koraanis detailne info, tuleb see jälle leida sunnast ehk vaadata, kuidas Prohvet (صلى الله عليه وسلم) seda tegi.

Sunna on mõjutanud moslemite elu läbi ajaloo, kujundades nende Jumala teenimise tavadid. Alates meie Prohveti (صلى الله عليه وسلم) ajast, millest on möödunud sadu aastaid, on moslemid Jumalat teeninud kooskõlas sunnaga. Viis korda päevas palvetamist, paastumist, almuseandi ja ohverdamist on praktiseeritud sadu aastaid muutumatul kujul ning selliste teemade üle vaidlemine, nagu palvekordade ajad, *rakade* (palveühikute) arv jne on täiesti ebavajalik. Need kõik on kohustuslikud Jumala teenimise viisid, mille detaile on kirjeldatud sunnas. Koraan sisaldab mitmeid värsse selle kohta, et Prohvetit (صلى الله عليه وسلم) tuleb järgida:

„Tõepoolest oleme saatnud sind (prohvet) tunnistajana ja heade sõnumite toojana ning hoiatajana, et sa (inimkond) võiksid uskuda Jumalasse ja tema Sõnumitoojasse ja võiksid teda (prohvetit) aidata ja järgida; ja et sa võiksid kuulutada Tema ülistust, hommikul ja õhtul. Tõepoolest need, kes vannuvad sulle (prohvet) truudust, vannuvad truudust Jumalale; Jumala käsi on üle nende käte. Seetõttu, igäüks kes murrab oma usku, murrab seda vaid enese hinge

vigastamiseks ja igäüks, kes täidab seda, mida on Jumalale lubanud, sellele tagab Ta väärrika tasu.” (48: 8-10)

„Igäüks, kes kuuletub sõnumitoojale, kuuletub tõepoolest Jumalale. Kuid sellele, kes pöördub tagasi, ei ole Me saatnud sind (Muhammed) valvuriks.” (4: 80)

Millele tuleks tähelepanu pöörata, on kuuletumine Sõnumitoojale (صلى الله عليه وسلم). See näitab, et Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) järgimine, teisisõnu tema nõudmiste ja reeglite täitmine, on Jumala poolt tehtud meile kohustuslikuks. Vaadates värsse, näeme, et meie Prohvetil (صلى الله عليه وسلم) on õigus lubada ja keelata lisaks sellele, mis on juba lubatud või keelatud Koraanis. Näiteks **„Mida iganes Sõnumitooja sulle annab, nõustu sellega, ja mida iganes ta sulle keelab, hoia end sellest. Ja austa Jumalat, tõepoolest Ta on karistuses range.” (59:7)**. Samuti on värssides juttu sellest, kuidas usklikud, mingit teemat halvasti mõistes, oma küsimustega Prohveti (صلى الله عليه وسلم) poole pöördusid ja Prohvet (صلى الله عليه وسلم) nende eest otsustas.

Koraanis on Prohveti (صلى الله عليه وسلم) kohtumõistjaks olemisele vastuseisjate ning tema otsuste mitte-aktsepteerijate kohta öeldud järgnevat:

„Kui Jumal ja tema Sõnumitooja on midagi otsustanud, ei ole usklikul, olgu ta siis mees või naine, selle otsuse suhtes mingit valikuvõimalust. Ja igäüks, kes ei kuuletu Jumalale ja tema Sõnumitoojale, on tõepoolest valel teel.” (33: 36)

Nagu näha, nõuab Jumal oma värssides rangelt Prohvetile (صلى الله عليه وسلم) kuuletumist. Seetõttu on võimalik islamit järgida vaid kasutades

Koraani koos sunnaga. Antud teemat puudutavad selgitused värssides on kindlad ja selged. Seega on sunna kõrvalejätmine Koraani olemusega täielikus vastuolus.

Imaam Malik, üks suurimaid islami õpetlasi, on öelnud: „Prohveti sunna on kui Noa laev – kes sellesse astub, jõuab halastuseni, ja kes sellest keeldub, on uppunud.“

PROHVETI (صلى الله عليه وسلم) KOGU ELU OLI JUMALAST JUHITUD

20. sajand on islamimaailma jätnud paljude muude märkide hulgas ka selle, et just siis on tekkinud islamisse sektid, mis tunnistavad vaid Koraani autoriteeti ning heidavad kõrvale Prohveti (صلى الله عليه وسلم) õpetuse ja seletused – sunna. Reeglina on selliste sektide eestvedajad inimesed, kes ühel või teisel põhjusel soovivad „vabaneda vale islami kammitsaist“, lihtsamalt öeldes – kuna neile ei sobi see, mida islamil pakkuda on, üritavad nad luua „oma islami“.

Põhjuseid selleks on erinevaid. Paljud on pettunud islamimaailma tänapäevases poliitilises, majanduslikus või üldises olukorras. Tõsi ta on, et islamimaailm on hetkel väga sügavas „mülkas“, kuid tõele au andes peab siiski tunnistama, et sellel ei ole suurt midagi religiooniga pistmist, probleemid on poliitilist laadi. Veel vähem võiks süüdistada aga Prohveti (صلى الله عليه وسلم) traditsiooni ja õpetust kõiges selles, mis on tänapäeval islamimaailmas toimumas. Selles on süüdi hoopis inimeste teadmatus, harimatus ja hea hulk ahnust ning halba õnne.

Seega ei ole mingit alust väita, nagu peaksid moslemid „õige islami” juurde tagasi pöördumiseks lugema vaid Koraani ja seda ise lahti mõtestama, toetumata Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) õpetusele ehk sunnale. Kahjuks aga need inimesed, kes on islamimaailma olukorras pettunud ja ka need, kellele islami seadused oma olemuselt ei sobi ning kes seetõttu tahavad omi seadusi luua, on võtnud nõuks islam välja juurida ja jätta järele vaid kest, millesse siis oma maitse järgi seadusi valida.

Veelgi kurvem on asjaolu, et kuna need inividid valivad oma interpretatsioone selle järgi, kuidas neile endile meeldivam tundub, meelitavad nad sellega ligi ka palju algajaid ja muidu lihtsameelseid, kuna kes siis sooviks minna ringiga, kui ka „otse” saab, ja „otse” minnes võib veel ennast teistest „intelligentsemaks” ning „arukamakski” pidada. Selliseid inimesi paneb paljus liikuma just nende ego – soov olla erakordne ning kuuluda nende väheste hulka, kellel on au näha „tõde”. Samas paistab aga väga selgelt välja, et enamus inimestest, kes selliste sektidega kaasa lähevad, omavad nii Koraanist, islamoloogias kui ka araabia keelest väga algelisi teadmisi, kui üldse mingisuguseid. Neile lihtsalt on meeldima hakanud sektijuhtide jutt, mida nad suure innuga edasi kuulutavad, pidades endid „tõe äratundmise” läbi väljavalituteks.

Paljusid selliste sektide uusi jüngreid ei saa tegelikult eriti milleski süüdistada, kuna neil puuduvad olukorra mõistmiseks vastavad teadmised. Neile tundub igati tore, kui neile öeldakse, et see ja teine ja kolmas asi islamis (mis tundub nii raske ja tüütu, nagu näiteks viis korda päevas teatud viisil palvetamine) ei kuulu tegelikult islami juurde ja õigustus sellele Koraanis puudub. Nagu ennist märgitud sai – kes tahaks

minna ringiga, kui ka „otse” saab. Jääb vaid loota, et need inimesed aja möödudes teadmisi koguvad ja mõistavad, et tee, millele nad on astunud, on pime ja libe.

Üks „vaid Koraani” autoriteedile rõhuvate sektide argumentidest on väide, et Koraan on täiuslik ning sealt ei ole midagi välja jäetud. Kuid see fakt ei välista ju kuidagi sunna tarvilikkust. Samamoodi on riigi seadusandluses kõike käsitletud, seega on see täiuslik (niisugusel määral, kui midagi inimese poolt kirjutatud üldse täiuslik saab olla), kuid samas vajame me siiski kõik seletamist selle kohta, mida mingi termini all mõeldakse, mida mingi akt täpselt tähendab jne. Jumal annab meile Koraani kaudu käsu palvetada, kuid seda, mismoodi täpselt, saame teada, kui uurime sunnast, kuidas Prohvet (صلى الله عليه وسلم) seda tegi. Kas keegi julgeks arvata, et tema oskab paremini kui Prohvet (صلى الله عليه وسلم)?

Et asi oleks selgem, toome ühe näite: kui Koraan ei vajaks seletamist, oleks meestel väga lihtne oma naise peksta ning öelda, et Koraan on seda neile käskinud, kuna Koraanis on kirjas (4:34): „... **Mis puutub aga neisse (naistesse), kelle puhul kardate (teil on põhjust karta) halba käitumist, siis hoiatage neid, hüljake nad voodis ning lööge neid ...**”

Ilma Prohveti (صلى الله عليه وسلم) seletuseta oleks moslemitest naised väga halvas olukorras, kuna iga mees võiks öelda, et tal on Jumalalt ametlik luba oma naist peksta, kui ta vaid kardab tema poolt halba käitumist. Kuid tänu Jumalale on meil sunna kus Prohvet (صلى الله عليه وسلم) seletab, mida see täpselt tähendab.

See ilmutus tuli talle Jumalalt kohe peale seda, kui üks vaene naine käis talle kaebamas, et tema mees teda peksab. Jumal saatis Prohvetile (صلى الله عليه وسلم) ilmutuse. Selle asemel, et mehi oma naiste kallale õhutada, on

sel värsil hoopis meeste viha pidurdav ja mõtlema panev funktsioon. Keegi ei tohi oma naisele kätega kallale minna. Kõigepealt peab mees proovima inimese kombel asjast rääkida. Kui naine keeldub ja ikka samamoodi edasi käitub (ja tegu peaks siis olema tõesti häbiväärse käitumisega), on mehel veel võimalus ta voodis hüljata ja sellega võib-olla naist oma tegude üle mõtlema panna. Vaid siis, kui kõik muud võimalused on ammendatud ja naine ikka sama halvasti edasi käitub, on mehel õigus teda füüsiliselt karistades korrale kutsuda.

Kui Prohvet (صلى الله عليه وسلم) seda seletas, küsisid kaaslased tema käest, mida kujutab endast siis see füüsiline karistus, ja Prohvet (صلى الله عليه وسلم) võttis selle peale rohuuusti, äigas sellega kergelt vastu oma kätt ning ütles: „Vot nii!“. Kui meil antud selgitust ei oleks, võiks arvata, et mehed peavadki oma naised vaeseomaks peksma. Seega, Koraan annab seaduse, sunna aga seletab seda.

Kas on meil võimalik üldse aru saada Koraanist ja täita selle käskusid, kui Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ei oleks meile kõike seda seletanud? Õige vastus on, et meie mõistmine oleks siis äärmiselt pinnapealne. Koraanis on väga palju kohti, kus meile antakse käsk midagi teha või mitte teha. Üks nendest on näiteks käsk palvetada. Kuid kas Koraan seletab meile, kuidas palvetada? Koraan on täiuslik – ta on andnud meile täiuslikult edasi käsu. Kuidas aga seda käsku täita, selle kohta jagas meile seletusi Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ja selleks on meil tema õpetus.

Koraan on andnud meile käsu tappa loomi teatud kindlal viisil. Kuid kas Koraan seletab meile lahti, kuidas seda täpselt teha? Koraan ei ole lihunikuõpik, tegemist on seaduseraamatuga. Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli see, kes meile seletas, kuidas täpselt tuleb loomi nii tappa, et

liha oleks võimalikult tervislik ja looma piinad võimalikult vähesed. Selliseid näiteid võiks tuua pea lõputult.

Teine Koraani autoriteedile rõhuvate sektide argument on, et Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli vaid inimene, seega ka tema võis eksida ning järelikult ei ole meil vaja tema sõnu puhta kullana võtta ega tema õpetust järgida, peame järgima vaid Koraani. Tasuks endalt küsida:

1. Kas oleks Jumal valinud Sõnumitoojaks inimese, kelle sõna ja tegusid ei saa usaldada?
2. Kas oleks Jumal võinud lubada seda, et Tema Sõnumitooja teeks midagi sellist, mida Ta heaks ei kiidaks, ja seega juhiks rahva valele teele?

Niisiis, kas võime Prohveti (صلى الله عليه وسلم) sõna usaldada? Selleks annab Koraan ise meile vastuse. Vaatame näiteks suura 66 esimest värssi, kus seisab: „**Oo Prohvet, miks keelad (endale) seda, mille Jumal on sulle teinud lubatuks, soovides meelt mööda olla oma naistele? Ja Jumal on Andestav, Halastav.**”

Seejärel räägib Jumal meeste vannetest ja sellest, kuidas kord üks Prohveti (صلى الله عليه وسلم) naine ütles teisele midagi ja Prohvet (صلى الله عليه وسلم) sai sellest teada. Kuid midagi täpsemalt seletatud ei ole. Kas oleks võimalik neist värssidest aru saada, ilma et meil oleks abiks Prohveti (صلى الله عليه وسلم) sunna? Kas mõistaksime Koraani täit mõtet, Isanda vihjet? Mille kohta on Jumal nii öelnud?

Õnneks on meil sunna ja see värss ning lugu selle taga õpetab meile nii mõndagi.

Prohvet (صلى الله عليه وسلم) armastas väga mett. Ühel tema naistest õnnestus aeg-ajalt mett muretseda ja Prohvet (صلى الله عليه وسلم) käis heal meelel tema juures mett söömas. Teised naised said selle peale armukadedaks. Mõned neist leppisid omavahel kokku, et iga kord, kui Prohvet (صلى الله عليه وسلم) nende juurde mee lõhnaga tuli, ütleksid nad, et küll see on halb lõhn. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) nägi nende kavaluse muidugi läbi ning solvus. Ta vandus, et kui tema naistele mee lõhn ei meeldi, ei võta ta kunagi enam mett suu sisse. Selle vande peale tuligi kohe eelnev ilmutus.

Mida see lugu meile õpetab? Eelkõige seda, et Prohvet (صلى الله عليه وسلم) oli Jumala pideva valve all ning isegi selline näiliselt süütu samm nagu endale mee keelamine ei tohtinud Prohveti (صلى الله عليه وسلم) puhul kõne allagi tulla, kuna tema oli ju kogukonnale eeskujuks. Kui Prohvet (صلى الله عليه وسلم) olekski endale mee söömise keelanud, oleksid ka paljud tema järgijad mitte enam mett söönud ja lõppkokkuvõttes kujutame me kõik ette, milline kahju oleks sellest sündinud moslemite *ummale*, kuna mesi on ju igati tervislik ning kasulik asi.

Seega, kui Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ei tohtinud endale isegi mett keelata, et mitte seda terve kogukonna jaoks seaduseks muuta, siis kuidas oleks Jumal lasknud Prohvetil (صلى الله عليه وسلم) sõna võtta veelgi olulisemate küsimuste puhul (nagu näiteks naiste katmine, abielurikkumine, palve jne.) ilma teda parandamata? Mee lugu on kinnitus sellele, et Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ei saanud eksida. Need üksikud korrad, kui ta eksis (ja siiski Jumala poolt ette määratult, et Ta saaks meile midagi tõestada), parandas Jumal teda kohe. See tähendab, kui Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oleks veel eksinud, oleks Jumal teda otsekohe tema veas parandanud, et ta inimesi valesti ei õpetaks. Ja veel, kui Jumal juba võttis

vaevaks nii tühise asja nagu mainitud mee loo puhul Muhammedile (صلى الله عليه وسلم) märkuse teha, siis mida oleks Ta veel teinud, kui Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oleks milleski rängemas eksinud?

Kinnituseks võib tuua veel teisegi näite Koraanist, seekord suura 80 algusest (1-12). Seal seisab: „**Ta kortsutas kulmu ning pööras selja, kui ta juurde tuli pime mees. Ja kuidas võid sa teada, äkki saab ta (pattudest) puhtaks? Või saab ta meenutuse ning sellest meenutusest on talle kasu? Kuid sellele, kes peab end piisavaks, pöörad sa tähelepanu. Ei ole sinu teha, kui ta puhtaks ei saa. Ja sellest, kes sinu juurde tuli jooksuvalu ja kardab (*Jumalat*), ei tee sa välja. Aga ei, tõesti see on meenutuseks ja see, kes soovib, mõelgu selle peale.**”

Kes kortsutas kulmu? Kes oli see pime mees? Keda hoiatatakse, mille eest ja millal? Kuidas sellest loost aru saada? Kõigile neile küsimustele võime vastuse leida vaid siis, kui otsime seletust sunnast. Sunnas on selle kohta *hadithid* olemas ja nad annavad meile teavet selle kohta, mis tingimustel need värsid Jumalalt tulid, kellele manitsus oli suunatud ja miks.

Prohvet (صلى الله عليه وسلم) oli parajasti mošees mõjukatele hõimujuhtidele selgitusi jagamas, kui sinna tuli ka vaene pime mees. Ta segas Prohveti (صلى الله عليه وسلم) jutule vahele. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) kortsutas selle peale kulmu ning ei pööranud vaesekesele enam tähelepanu. Siit tuligi hoiatus Jumalalt – olgugi et Abdullah bin Umm Maktum oli vaene ning pime ja olgugi et ta ei olnud võib-olla kõige teadjamate meeste hulgast, oli ta tulnud Prohveti (صلى الله عليه وسلم) juurde, et kuulata Koraani, ning Prohvetil (صلى الله عليه وسلم) ei ole mingit õigust talle seda keelata, kuna tema ei otsusta, kui hea või halb moslem kellestki saab. Kõik, olgu nende

seisus milline tahes, peavad saama tema poolt üheväärselt kohtlemise osaliseks.

Vahel tegi Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ka meelega vigu. Näiteks kord palvetas ta mošeas *dohri* (või *asri*) palvet ja tegi selle 2-rakalisena. Seejärel tõusis ta püsti ning asus mõni meeter eemale seisma. Keegi ei julgenud midagi öelda ja nii ta seisis seal tükk aega, kuni ta kaaslased märkasid tema rahulolematust ning et ta nagu ootaks midagi. Üks neist küsis viimaks, kas *dohr* (või *asr*) on nüüd 2-rakaline? Muhammed (صلى الله عليه وسلم) vastas, et ei. „Aga sa tegid ta 2-rakalisena!” ütles kaaslane selle peale. „Ei teinud,” ütles Muhammed (صلى الله عليه وسلم), ise punastades. „Tegid küll, Jumala Sõnumitooja,” vastas kaaslane. Teised toetasid teda. Selle peale astus Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ette ja nad tegid 2 puudujäänud *rakat* ja paranduskummardused.

Muhammed (صلى الله عليه وسلم) eksis, kuid ka see eksimus oli talle Jumalast määratud, et ta saaks meile õpetada, mida siis teha, kui meie eksime. Olgugi et Jumal on eksimatu ning Tema Sõnumitooja religiooni osas (صلى الله عليه وسلم) vääramatu, oleme meie vaid inimesed ja me peame selleks puhuks, kui Tema Prohvetit (صلى الله عليه وسلم) meie juures enam ei ole, teadma, kuidas käituda, kui teeme vigu.

Jumal ütleb Koraanis (33:21): „**Tõepoolest, Jumala Sõnumitooja on suurepärase eeskuju (mida järgida) sellele, kes loodab Jumalaga kohtuda, usub Viimsesse Päeva ja meenutab pidevalt Jumalat.**” Prohvet (صلى الله عليه وسلم) toimis selle järgi, mis temale saadeti ja tema on meile kõige suuremaks eeskujuks. Kui imiteerime seda, kuidas tema asju tegi, siis oleme kõige lähemal ka sellele, kuidas Jumal tahtis, et me

Koraanist aru saaksime. Prohveti (صلى الله عليه وسلم) eeskuju on kõiges. Ta ise on meile öelnud ja näidanud, kuidas toimida.

7. PROHVETLUS ISLAMIS

Aabrahamlikele religioonidele nagu judaism ja kristlus ei ole prohvetluse idee võõras. Sellele vaatamata on islamis prohvetlusel eriline staatus ja tähendus.

Islami õpetuse kohaselt on Jumal loonud inimese õilsal eesmärgil – Teda kummardama ja Tema õpetuste ning juhtnööride järgi vooruslikult elama. Kuidas saabki inimene teada, milline on tema roll ning eksistentsi eesmärk, kui ta ei ole saanud selgeid ja praktilisi juhiseid selle kohta, mida Jumal temalt ootab? Sellest ka vajadus prohvetluse järele, mistõttu on Jumal valinud iga rahva hulgast vähemalt ühe prohveti Tema sõnumit edasi andma.

Nüüd võiks küsida, kuidas prohveteid valiti ja kellel oli sellisele suurele aule õigus?

Prohvetlus on Jumala õnnistus ning teene, mida Ta võib jagada kellele vaid soovib. Siiski, uurides erinevaid sõnumitoojaid läbi ajaloo, võib prohvetitel täheldada kolme ühist omadust:

1. Nad on nii moraalselt kui intellektuaalselt oma kogukonnas parimad. See on vajalik, kuna prohveti elu on tema järgijatele eeskujuks. Nende isiksus peaks pigem aitama inimestel nende sõnumiga nõustuda kui oma puuduliku iseloomuga nad eemale peletada. Pärast sõnumi saamist on nad

eksimatud; see tähendab, et nad ei tee ühtki pattu. Nad võivad teha mõningaid väikesi vigu, mida ilmutus tavaliselt parandab.

2. Neid toetavad imed, mis annavad tunnistust sellest, et nad ei ole petised. Need imed saavad teoks Jumala jõu ja loaga ning toimuvad tavaliselt valdkonnas, milles nende rahvas on parim ja tuntud oma ülekaalukuse poolest. Seda võib illustreerida peamiste maailma religioonide, judaismi, kristluse ja islami kolme prohveti peamiste imedega.

Moosese kaasaegsed olid suurepärased maagid, seega oli tema suurimaks imeks oma aja Egiptuse parimate maagide üle võidu saavutamine. Jeesuse kaasaegsed olid tuntud oskuslike ravitsejatena, mistõttu olid tema imedeks surnute elluäratamine ja lootusetult haigete tervendamine. Araablased, Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) kaasaegsed, olid tuntud oma ilukõne ja suursuguse luule poolest. Nii oli Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) peamiseks imeks Koraan, mille sarnast ei suutnud luua kogu Araabia poeedid ja kõnemehed, vaatamata Koraanis korduvalt esitatud väljakutsele. Siiski on Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) imes midagi erilist. Kõik eelnevad imed olid piiratud aja ja kohaga, mis tähendab, et neid näidati teatud inimestele teatud ajal. Kuid see ei ole nii prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) ime, Koraaniga. Koraan on universaalne ja igavene ime. Eelnevad põlvkonnad olid selle tunnistajaks ja ka tulevased põlvkonnad tunnistavad selle imelist loomust, selle stiili, sisu ja vaimset elulisust.

Kõik prohvetid väidavad selgelt, et neile ilmutatu ei ole neilt endilt, vaid Jumalalt inimkonna healuks. Nad kinnitavad ka seda, mis ilmutati enne neid ja mis võidakse ilmutada pärast neid. Prohvet teeb seda näitamaks, et

ta edastab kõigest tõelise Jumala poolt talle usaldatud sõnumit igas vanuses inimestele. Sõnum ja eesmärk on alati samad, seetõttu ei tohiks konkreetne sõnum erineda sellest, mis ilmutati enne või mis võib tulla pärast.

Prohvetid on vajalikud Jumala juhiste ja õpetuste edasiandmiseks inimkonnale. Kuidas meid loodi? Mis saab pärast surma? Kas oleme oma tegude eest vastutavad? Nendele ja paljudele teistele küsimustele Jumala, inglite, Paradiisi, Põrgu ja muu kohta ei ole võimalik vastata ilma otsese ilmutuseta Loojalt ja Nähtamatu Nägijalt. Need vastused peavad olema autentsed ja toodud indiviidide poolt, keda usaldame ja austame. Sel põhjusel kuuluvad sõnumitoojad oma ühiskonna eliiti selles osas, mis puudutab moraalset käitumist ja vaimseid võimeid.

Seega ei aktsepteeri moslemid piibllilugusid mõnest suurest prohvetist. Näiteks väidetakse, et Lot (عليه السلام) saatis purjus peaga korda verepilastuse. Väidetavasti olevat Taavet (عليه السلام) saatnud surma ühe oma juhtidest, et tema naisega abielluda. Prohvetid tähendavad moslemitele enamat kui see, millele need lood viitavad. Islami vaatevinklist ei saa need lood olla tõesed.

Jumal toetab prohveteid imedega ja juhendab neid, et tagada sõnumi katkematus. Prohvetite poolt inimkonnale edasi antava sõnumi sisu võib kokku võtta järgmiselt:

- a) Jumala selge mõiste: Tema tunnused, Tema looming, mida tuleks Talle omistada ja mida mitte.
- b) Selge idee nähtamatust maailmast, inglitest, džinnidest (vaimudest), Paradiisist ja Põrgust.

c) Miks Jumal on meid loonud, mida ta meilt ootab, millised on tasud või karistused kuulekuse ja sõnakuulmatuse eest.

d) Kuidas juhtida meie ühiskonda Tema soovi kohaselt; see tähendab selgeid juhiseid ja seadusi, mille õiglase ja ausa kohaldamise puhul on tulemuseks sujuvalt toimiv, harmooniline ühiskond.

Ülaltoodust tuleb selgelt välja, et prohveteid ei ole võimalik asendada. Isegi tänapäeval teaduse edenedes on ilmutus ainus autentne teabeallikas üleva maailma kohta. Juhiseid ei ole võimalik saada ei teadusest ega müstilistest kogemustest. Esimene on liialt materialistlik ja piiratud, teine liiga subjektiivne ja sageli eksitav.

Kui palju prohveteid on Jumal inimkonnale saatnud? See ei ole täpselt teada. Mõned islami õpetlastest on pakkunud, et ligi 240 000 prohvetit. Kindlad oleme aga üksnes selles, mis on selgelt Koraanis öeldud – Jumal on kord saatnud sõnumitooja igale rahvale. Seda seetõttu, et see on üks Jumala põhimõtetest: Ta ei pane inimesi aru andma tegude eest, kui Ta ei ole neile selgeks teinud, mida teha ja mida mitte. Koraanis on kirjas 25 prohveti nimed ja vihjed, et on olnud veel teisigi, kelle nimesid Prohvet Muhammedile (صلى الله عليه وسلم) ei mainitud. Nende 25 hulgas on Noa, Aabraham, Mooses, Jeesus ja Muhammed (عليهم السلام) – need viis on suurimad Jumala sõnumitoojate seast.

Moslemid usuvad ja austavad eranditult kõiki Jumala prohveteid. Kõik prohvetid saadeti ühe ja sama Ainujumala poolt samal eesmärgil: juhtida inimkond Jumalani. Seega on uskumine neisse kõigisse oluline ja loogiline. Ühtede aktsepteerimine ja teiste eitamine tähendab, et on valesti aru saadud prohveti rollist või on lihtsalt tegemist rassiliste eelarvamustega.

Moslemid on ainus kogukond maailmas, kes peavad uskumist prohvetitesse usu osaks. Nii eitavad juudid Jeesust ja Muhammedi (عليهم السلام) ning kristlased Muhammedi (صلى الله عليه وسلم). Moslemid aktsepteerivad kõiki Jumala sõnumitoojaid. Sellest hoolimata on ilmutused, mis need prohvetid enne Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) Jumalalt inimkonnale töid, ühel või teisel moel tänapäevaks võltsitud.

Uskumine kõikidesse Jumala prohvetitesse on Koraanis moslemitele kohustuslikuks tehtud:

„Öelge (oo moslemid): Me usume Jumalasse ja sellesse, mis meile on saadetud, ja sellesse, mis on saadetud Aabrahamile ja Ismaelile ja Iisakule ja Jaakobile ja nende järeltulijatele, ja sellesse, mis anti Moosesele ja Jeesusele, ja sellesse, mille prohvetid said oma Isandalt. Me ei tee vahet nende vahel ja oleme Temale alistunud.“ (2:136)

Koraan jätkab ka järgnevat värssides moslemite juhendamist. Kui teised rahvad usuvad sama, kõnnivad nad õigel teel. Kui mitte, järgivad nad iseendi kapriise ja eelarvamusi. Niisiis loeme:

„Ja kui nad usuvad sellesse, mis on sarnane teie usule, on nad õigesti juhitud. Kuid kui nad pöörduvad ära, siis on nad vaid vastu ja Jumal on teile nende vastu piisav. Ta on Kuulja, Teadja. (See on) Jumala religioon ja milline religioon on Jumala religioonist parem? Ja meie oleme tema sulased.“ (2:137–138)

On vähemalt kaks olulist prohvetlusega seotud punkti, mida tuleb selgitada. Need punktid puudutavad Jeesuse (عليه السلام) ja Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) rolli prohvetitena, millest tavaliselt valesti aru saadakse.

Koraani seletus Jeesuse (عليه السلام) kohta eitab ühemõtteliselt tema „jumalikkust” ja „jumala pojaks olemist” ja näitab teda Jumala suure prohvetina. Koraan teeb selgeks, et Jeesuse (عليه السلام) süünd ilma isata ei tee temast veel Jumalat ja mainib selles suhtes Aadamat, kes loodi Jumala poolt ilma ema ja isata.

„Tõepoolest, Jeesuse suhe Jumalaga on sama, mis Aadama suhe Jumalaga; Ta lõi tema tolmust ja siis ütles talle „Ole!” ja ta sai olema.“ (3:59)

Sarnaselt teiste prohvetitega tegi ka Jeesus (عليه السلام) imesid. Näiteks äratas ta surnud ellu ja ravis pimedaid ning pidalitõbiseid, kuid neid imesid korda saates tegi ta alati selgeks, et see kõik tuleb Jumalalt. Tegelikult jõudsid väärarusaamad Jeesuse (عليه السلام) isiksusest ja misjonist tema järgijateni sel põhjusel, et tema poolt kuulutatud jumalikku sõnumit ei pandud kirja tema eluajal, vaid see kirjutati üles ligikaudu saja aasta möödudes. Koraani kohaselt saadeti ta Iisraeli lastele, ta kinnitas Toora kehtivust, mis ilmutati Moosesele (rahu olgu temaga) ja tõi ka häid uudiseid, et peale teda tuleb viimane sõnumitooja.

„Ning kui Jeesus, Maarja poeg, ütles: 'Oo, Iisraeli lapsed, tõesti, ma olen teile (saadetud) Jumala Sõnumitooja, kes kinnitab Toorat (mis on tulnud) enne mind ning annab edasi hea uudise Sõnumitoojast, kes tuleb peale mind ning kelle nimi on Ahmad²² („kiidetu”).’“ (61:6)

Sellele vaatamata eitas enamik juute tema õpetusi. Nad septsesid salaplaane tema eluküünla kustutamiseks ning löid ta endi arvates risti. Kuid Koraan lükkab selle väite ümber, öeldes, et nad ei tapnud teda ega

²² Üks Muhammedi nimevariantidest, tuleb samast sõnatüvest – HMD.

löönud ka risti, vaid ta tõusis üles Jumala juurde. Koraanis on värs, mis annab mõista, et Jeesus tuleb tagasi ning kõik kristlased ja juudid usuvad temasse enne, kui ta sureb. Seda toetavad ka Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) autentsed ütlushed.

Muhammedist (صلى الله عليه وسلم) sai inimkonna viimane prohvet. Jumal saatis temaga oma viimase ilmutuse, mis kordas kõike eelnevalt saadetut ning korrigeeris seda, mida inimene oli muutnud. Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) kaaslased õppisid juba tema eluajal Koraani pähe ning kirjutasid palmilehtedele ja loomanahkadele üles. Seega on tänapäeval kasutuses olev Koraan täpselt seesama, mis ilmutati, silpigi ei ole muudetud, kuna Jumal ise on taganud selle säilimise.

8. ISLAMI VIIS TUGISAMMAST

Islam põhineb viiel tugisambal. Moslemi elu raamistavad usk Ainujumalasse, viis korda päevas palvetamine, vaeste toetamine, ramadaanikuul paastumine ja kui võimalik, siis vähemalt üks kord elus palverännak Mekasse. Neid viit sammast võib kujutada kui lauda, mille pealmiseks osaks on usutunnistus, et ei ole teisi kummardamist väärivaid jumalusi Jumala kõrval ja Muhammed (صلى الله عليه وسلم) on tema sõnumitooja. Ülejäänud neli sammast on kui lauajalad, mis usutunnistust kannavad. Kui üks neist jalgadest on katki ehk kui üht neist ei järgita, ei seisa laud sirgelt. Näiteks kui inimene ei palveta, ei ole tema usk tugev. Et usku tugevana hoida, tuleb praktiseerida kõiki sambaid.

Islami tugisambad kujundavad moslemi elu iga aspekti. Tänu neile on moslem kannatlikum, heatahtlikum, tugevama usuga, vastupidavam elu halbades oludes, kaastundlikum vaeste ning orbude vastu, tasakaalus oma hinge ja keha vahel, distsiplineeritum jne.

1 - USUTUNNISTUS

Ei ole ühtki kummardamist väärivat jumalust peale Jumala ja Muhammed on Tema sõnumitooja.

Seda usutunnistust, mida iga moslem oma südames hoiab, nimetatakse araabia keeles *šahaadaks*. Esimene osa usutunnistusest, *lää ilääha illa laah*, tähendab otsetõlkes: „ei ole ühtki jumalust peale Jumala“. „Ilääh“ (jumalus) võib tähistada kõike, mis siin ilmas jumaldamiseks ahvatlev tundub – rikkus, võim jne. Sellele järgneb *illa Allah* – „välja arvatud Jumal“, kõige loodu allikas. Teisisõnu ei ole midagi muud väärt kummardamist peale Ainujumala.

Koraanis on kirjas:

„Ütle (Oo Muhammed): Ta on Üks ja Ainus Jumal, Iseseisev ja Igavene Jumal. Ta ei ole eostanud ega eostatud ja Talle ei ole kedagi võrdset.“ (112:1–4)

Teine osa usutunnistusest araabia keeles kõlaks nii: *muhammädär rasuul ullaah* – „Muhammed (صلى الله عليه وسلم) on Jumala sõnumitooja“. Sõnum on tulnud inimese kaudu, nagu me isegi pärineme inimesest. Selle usutunnistuse lausumine puhtast südamest ja vabast tahtest ning selle tõsine uskumine teebki inimesest moslemi. Usutunnistus annab meile teada ka järgmist:

1) Jumal on oma olekus ja loomuses Üks, mis viitab sellele, et mitte millelgi ega kellelgi pole Jumala omadusi, keegi ei ole Temaga võrdne ega Temast kõrgemal.

2) Jumal on oma tegudes ja töös Üks, keegi ei suuda järgi teha Jumala loodut.

3) Jumal on kõige loodu allikas – universumi ja kõige selle, mis universumis.

4) Jumalal ei ole vormi ega suurust, mis oleks meile mõistetav. Ta ei istu inimese sarnasena pilve piiril ega valitse maailma puu või põõsa seest. Mis tahes kujul me Jumalast mõtleme, Ta ei vasta sellele.

5) Jumal on Andja ja Alalhoidja, tema annab meile kõik eluks vajaliku. Tema ei vaja meid, kuid meie vajame Teda.

6) Jumal on Igavene, alati olemas. Kõik hääbub ja sureb, välja arvatud Jumal.

7) Me palvetame vaid Jumala ja mitte kellegi teise poole.

8) Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) sõnum esindab kõigi prohvetite sõnumit. Seega on ta kogu maailmale saadetud prohvet ja islam on universaalne religioon.

Usk Ainujumalasse on moslemi elu nurgakivi ja selle tunnistaja alistub täielikult Jumala tahtele. Ta kuuletub ning järgib Jumala tahet, sest teab, et Jumal teab ja näeb kõike, ja seega ei patusta ta ka õhtuhämaruses.

2 - PALVE

Palve on moslemi tähtsaim kohustus. See hoiab eemale kurjast ja võimaldab end täiustada.

Araabia keeles on palve *salaat* ning kujutab endast viit palvekorda päevas – päikesetõusul (koos esimeste kiirtega), keskpäeval, pärastlõunal, päikeseloojangul ja öö saabumisel.

Palve on uskliku ja Jumala vaheline otsene side. Islam ei tunnista inimese ning Jumala vahelist eestkostet, seega on vaimulik (imaam) palve eestvedaja ja mitte vahendaja rollis. Palvetatakse Mekas asuva Kaaba pühamu suunas. Sinna poole ei kummardata mitte kivi pärast, vaid selleks, et kõigil oleks täpselt üks siht.

Rangeks nõudeks palvetamisel on täielik kehaline puhtus. Selleks sooritatakse enne palvust näo, suu, nina, kõrvade, juuste, käte ja jagade rituaalne pesemine, samuti peavad puhtad olema riided ning ka palvetamise koht. Tavaliselt kasutatakse palvetamisel väikest vaipa, kuid see ei ole kohustuslik. Ka koht ei ole oluline, kuid *umma* ehk kogukonna tugevdamiseks on läbi aegade ehitatud mošeesid ehk islami pühakodasid, kus kokku tulles oma usku tugevdada ja õlg õla kõrval palvetada.

3 - ALMUS

Araabia keeles tähendab zakaat „kasvu” või „puhastumist”. Seega tähendab zakaati ehk almuse andmine, et puhastame selle teoga oma vara. Vara kärpides anname talle juurde uut kasvujõudu, kuna selle heateo eest Jumal õnnistab meid.

Islam õpetab meile, et kogu ilma vara kuulub Jumalale. See on vaid mõnda aega meie käes hoiul. Seega ei ole meil mingit õigust kogu vara vaid endale jätta, peame seda jagama teistega, kellele vähem antud. Zakaati mõtteks on rikkuse ühtlasem jaotumine ühiskonnas ja see näitab ka islami laiahaardelisust. Islam pole mitte ainult vaimse, vaid ka füüsilise ja sotsiaalse loomuga usk.

Kohustuslikku almust on kaht sorti. Esimest neist maksab iga perepea ramadaanikuu paastu lõpul ühe kilo riisi jagu iga moslemist pereliikme eest. Reeglina makstakse almus toidus, et ka need, kellel muidu selleks võimalust ei ole, saaksid ramadaanikuu lõpu suure püha ajal korraliku kõhutäie. Seda almust nimetatakse *zakaat ul-fitr*.

Teist almust, mille nimetus on *zakaat ul-maal*, maksavad moslemid kord aastas, selleks on 2,5% kogutud varast, olgu tegu siis pangaarve, sularaha, hõbeda, kulla või kaupadega. Raha jaotatakse vaestele. Nii ühtlustab islam inimeste majanduslikku seisu ühiskonnas.

Zakaat laseb rikkusel ringi liikuda, nagu süda laseb verel kehas ringelda. Jumal käsib moslemitel zakaati anda nii, et võtja ei tunneks end alandatuna või muul moel haavatuna. Islam õpetab meile, et varjatult antud almus on palju parem kui avalikult teiste ees antu.

Zakaati kogutakse rikastelt ning jaotatakse vaeste vahel, kes pole võimelised elatist teenima. Zakaatist on õigus osa saada inimestel, kes on materiaalses kitsikuses, zakaatikogujatel (palgaks töö eest), samuti ostetakse zakaati rahadega vabaks moslemitest vange. Zakaati antakse ka inimestele, kes on just moslemiteks hakanud, kuna nad võivad oma otsuse tõttu olla lahti öelnud näiteks perekonna hüvedest. Zakaatiga aidatakse moslemeid nende võlgade maksmisel ning seda kasutatakse moslemite

kaitseks ja islamist teavitamise jaoks. Zakaati võidakse anda ka reisil hätta jäänud moslemitele. Tegelikult võib zakaati potentsiaalselt jagada enamikule inimestest – varem või hiljem võime just meie olla need, kes kuuluvad vaeste, hädasolijate, vangide, võlgnike või reisil hättasattunute hulka.

Zakaat väljendab vendlust ühe riigi kodanike vahel. Usklikud peaksid olema kui üks keha. Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ütles: „**Kui üks liige haiget teeb, muutub kogu keha rahutuks.**”

4 - PAAST

Igal täisealisel ning täie mõistuse juures oleval moslemil on kohustuslik paastuda. Paastutakse päikesetõusust (esimesest kiirest) päikeseloojanguni. Sellel ajavahemikul hoiduvad moslemid Jumalale kuuletumise ja Tema armastamise märgiks söögist, joogist, parfüümidest ja seksuaalvahekorra. Kohustus kestab kogu ramadaanikuu ehk 30 päeva või kuni noore kuu ilmumiseni.

Ramadaanikuu on islamikalendri üheksas kuu ja oluline selle poolest, et see on aeg, mille Jumal valis Koraani esmaseks ilmutamiseks. Sel põhjusel kuulub ramadaanikuu juurde kindlasti ka Koraani lugemine ja palvetamine.

Islamis on paastumine mõeldud suure vaimse proovilepanekuna. Moslem tunneb nälga, ent ta ei söö, tal on janu, ent ta ei joo, kuna paastub kuulekusest Jumalale. Paastumine pole üksnes nälg, see on oma pühendumise, kannatlikkuse ja tahtejõu suurendamine. On palju inimesi, kes ei saavuta ramadaanikuul muud, kui vaid nälja ja ebamugavustunde,

ja nende hulgas on inimesed, kes paastu ajal teisi taga räägivad, laimavad, vaidlevad ning vannuvad.

Paastumine õpetab moslemit alati ja kõikjal Jumalat meenutama, kuid paastumisel on ka teised moraalsed väärtused. Üksteist kuud joob ja sööb moslem, mida ja kunas ise tahab. Paastukuul peab ta end talitsema, peab oma harjumusi muutma ning tunge vaos hoidma. Nii aitab paastumine tal õppida oma harjumustele ja tungidele järeleandmise orjusest vabanema. Inimene, kes õigesti paastub, on võimeline distsiplineerima oma kirglikke ihasid, asetades end füüsilistest ahvatlustest kõrgemale. Paastumine õpetab inimesele kannatlikkust, suurendab tema tahtejõudu ja näitab, kuidas eluraskustest üle saada. Paastumine aitab üle saada ka isekusest, ahnusest, laiskusest ja muudest halvadest iseloomujoontest – paast on positiivne distsipliin.

Paastumisel on ka sotsiaalne väärtus. Kõik moslemid üle maailma alustavad ja lõpetavad paastumise samal ajal, ramadaanikuul. Geograafilises piirkonnas, kus päike ajaerinevusega tõuseb ning loojub, paastuvad kõik moslemid samal ajal. Kõik söövad, paastuvad ja palvetavad ühel ja samal ajal.

Islamis paastuvad kõik – rikkad ja vaesed, noored ja vanad, mehed ja naised. Ka rikkad on kohustatud tundma, mida tähendab nälg. Nii saavad nad kogeda, mida tähendab olla vaene. Paastumise harjutamine viib suurema sotsiaalse võrdsuseni, kaastunde suurenemiseni ja vaeste raskuste mõistmiseni.

5 - PALVERÄNNAK

Veel üks kohustus moslemitele on vähemalt kord elus sooritada palverännak ehk hadž, kui neil on selleks füüsilised ja majanduslikud võimalused. Hadž viiakse läbi kindlate reeglite alusel, millel kõigil on oma tähendus. Kõikidest maadest ja rassidest palverändurid tulevad kokku eesmärgiga alluda Jumala käsule. Hadži läbi tugevnevad moslemite ühtsus, võrdsus ja vendlus.

Palverännak pole mingi turistlik ettevõtmine. Hadž on kindlaks määratud ühele teatud ajale aastas, nimelt kalendri viimase kuu üheksandale päevale.

Palverännaku ajal on kõik mehed – vaesed ja rikkad, noored ja vanad – samas riietuses. Iga mees kannab kaht läbiõmblemata valget riidetükki. Valge riie sümboliseerib nii kehalist kui ka hingelist puhtust. Läbiõmblemata riie on ilmalikest tungidest vabanemise sümboliks. Hoolimata rassist, nahavärvist, rahvusest või emakeelest, on kõik palverändurid koos ühes kohas, ühel ajal ja ühesuguses riietuses. Naisterahvad võivad palverännaku läbi viia oma harjumuspärasest riietusest kandes.

Üks tähtsamaid hadži sihtkohti on Kaaba. Kaaba oli pühakoda ka Aabrahamile ja Ismaelile (عليهما السلام), kes selle üles ehitasid. Islamis on ja oli Kaaba püha koht, kõigi ilmutatud Jumala teenimise viiside sümbol nii varasematel aegadel kui ka tänapäeval.

Paljud hadži teod pärinevad Aabrahamilt (عليه السلام) ja neil on kindel moraalne, sotsiaalne või vaimne tähendus. Palverändurite tegudest võib näiteks nimetada seitse korda ümber Kaaba käimist, mille traditsioon pärineb Aadamalt (عليه السلام); Safa ja Marwa künka vahet seitse korda

käimist, mille traditsioon pärineb Aabrahami naiselt Hažarilt, kes sealt oma lapsele vett otsis; Miinas palvetamist, kus Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) omal ajal Meka uskmatute vastu võitles; päeva veetmist ning palvetamist Arafatil, kus Aadam (عليه السلام) legendi kohaselt pärast Paradiisist väljaviskamist esimest korda oma naist Eevat silmas; Aabrahami (عليه السلام) ohvrimeelsuse mälestuseks looma ohverdamist ning Suure ja Väikese Džamara (saatanat sümboliseerivate sammaste) pihta kivikeste loopimist.

9. NAISE STAATUS ISLAMIS

Milline pilt kerkib teile esmalt silme ette, kui mõtlete mosleminaisest? Salapärane ja looritatud meeste rõhumise ohver, kes ootab vabastamist läänemaailma poolt? Harimatu välismaalane, kellega teil on vähe või üldse mitte midagi ühist? Kui teie tutvusringkonnas pole just moslemitest sõpru või tuttavaid, on üpris suur võimalus, et teie mulje mosleminaisest on suures osas kujunenud tänu meedias levivatele negatiivsetele stereotüüpidele, millel pole tegeliku eluga kuigipalju ühist ja mis võivad olla kujundatud selleks, et ligi tõmmata rohkem vaatajaid, müüa rohkem tooteid või toetada kellegi poliitilisi ideid.

Kui palju te tegelikult teate mosleminaiste elust või väljavaadetest ja miks on see oluline? Esiteks, selle planeedi elanikkonnast moodustavad moslemid 20–25% ja islamist on saanud teine peamine religioon Euroopas. Kuid kas teadsite, et suurem osa Euroopa ja Ameerika islamiusku pöördujatest on naised, mitte mehed? Kas teid üllatab teadmine, et paljud moslemimaailma naised tunnevad lääne naistele

kaasa ja näevad hoopis neid ohvritena? Kas olete kunagi vaevunud mõtisklema selle üle, miks mosleminaised, kes läände immigreruvad, säilitavad tavaliselt oma identiteedi ja püüdlevad selle poole, et see ka oma lastele edasi anda? Mõtlev inimene hakkaks juurdlema selle üle, et kui islam on nii rõhuv, nagu mõned ajakirjanikud soovivad meid uskuma panna, miks ei põgene siis mosleminaised hulganisti sellest usust? Mis on islamis see, mis köidab järgijaid ka väljaspool islamiriike?

Heitkem pilk sellele, mida on islamil pakkuda haritud naisele tänases maailmas ja üritagem mõista, miks nii paljud (mehed ja) naised igast rassist, erineva nahavärviga ja sotsiaalsest klassist on valinud islami. Tõde, nagu ka tegelik elu, on väljaspool propagandat ja stereotüüpe.

ISLAMI NÄGEMUS NAISEST

Koraanis ja *hadithides* kujutatakse naist positiivselt. Koraan on ainus pühakiri maailmas, milles viidatakse pidevalt naistele meeste kõrval ja mõlemaid kirjeldatakse kui sõpru ja partnereid usus. Järgnevad värsid Koraanist on mõned tähelepanuväärsed näited:

„Usklikud, mehed ja naised, on üksteisele kaitsjad, abistajad ning sõbrad; nad levitavad tõde ja keelustavad vale, palvetavad, maksavad vaestele ettenähtud almust ning kuuletuvad Jumalale ja Tema sõnumitoojale. Neile on Jumal armuline. Tõesti, Jumal on Kõikvõimas, Tark. Jumal on uskujatele, meestele ja naistele, lubanud aiad, mille all voolavad jõed, et seal elada, ning Eedeni aedades ilusad mõisad. Aga suurim õndsus on Jumala heameel: see on ülim õnn.“
(9:71–72)

„Tõesti, meestele ning naistele, kes Jumalale alistuvad, ja meestele ning naistele, kes usuvad, ja meestele ning naistele, kes kuuletuvad, ja meestele ning naistele, kes räägivad tõtt, ja meestele ning naistele, kes on kannatlikud, ja meestele ning naistele, kes on alandlikud, ja meestele ning naistele, kes annavad almust, ja meestele ning naistele, kes paastuvad, ja meestele ning naistele, kes hoiavad oma vooruslikkust, ja meestele ning naistele, kes peavad Jumalat tihti mees, on Jumalal varuks andestus ja määratu suur tasu.“ (33:35)

Islamis on selge, et naise ja mehe vastandamine ei ole vajalik. Pigem on mõlema rollid hädavajalikud ja teineteist täiendavad. Koraan ütleb:

„Oo inimkond, ole teadlik kohustusest oma Isanda ees, kes lõi teid ühest hingest ja kellest Ta lõi talle kaasa ja neist kahest hajutas laiali (üle kogu maa) palju mehi ja naisi. Kartke Jumalat, kelle (nimel) te nõuate omale õigusi üksteise üle ja (pidage meeles oma kohustust nende ees), kelle üsad teid kandsid. Tõesti, Jumal vaatab igavesti teie üle.“ (4:1)

„Ärge igatsege taga teeneid, millega Jumal on teinud mõned teist ülemaks teistest. Meestele on tasu selle järgi, mis nad on ära teeninud, ja naistele on tasu selle järgi, mis nad on ära teeninud. Ja paluge Jumalalt, et Ta annaks teile oma küllusest. Tõesti, Jumal teab kõike.“ (4:32)

Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) rikastas ilmutusi, mille ta sai, edasiste õpetuste ja suurepärase isikliku eeskujuga, mistõttu oli ta vägagi armastatud nii oma pere kui järgijate poolt. Ta keelas vägivalla naiste suhtes ning oli igasuguse võimu ja jõu kuritarvitamise vastu. Ta hoiatas,

et nii mehed kui naised on Jumala ees vastutavad nende hoole või võimu all olevate eest, ja ütles:

„Ärgu ükski moslemimees hoidku südames halba tunnet mosleminaise vastu. Kui talle ei meeldi üks naise iseloomuomadus, leiab ta temas teise, mis on meeldiv.”

„Parimad usklike seas on need, kes on parimad oma naiste ja perekonna vastu.”

NAISE STAATUS TEISTES RELIGIOONIDES

Kuigi need õpetused ei pruugi tunduda tänapäeval väga tähelepanuväärsetena, olid need ilmutamise ajal revolutsioonilised ühtmoodi nii araablastele kui mitteaarablastele.

Samal ajal, kui moslemitest poegadele õpetati, et Paradiis laiub nende emade jalge ees, õpetati Konfutsiuse ajal Hiina naistele kuuletuma oma isadele, siis abikaasadele ja lõpuks abikaasa surma korral poegadele. Hindu naised kuulutati mitesobivaks iseseisvuse jaoks, loomupäraselt nõrkadeks, kergelt valele teele juhitavateks, patusteks ja rumalateks. Budismis peeti naisi kurjuse kehastuseks. Omal ajal pidasid juudid ja kristlased naisi vastutavaks inimkonna languse eest ja menstruatsiooni ning laste sünnitamist jumaliku needuse tagajärjeks. Tuhat aastat pärast Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) vaidlesid 1586. aastal Prantsuse katoliiklased ikka veel selle üle, kas naistel on hing või mitte. Inglismaal põletasid kristlased elusalt tuhandeid naisi üksnes kahtlusest, et nad on nõiad. Euroopas ei saanud abielunaised õigust omada kinnisvara, saada lahutust ega sõlmida lepinguid enda nimel kuni 19. sajandini. Pole siis

ime, et naised, kes leidsid sellised õpetused ülemäärased olevat, astusid nende vastu ja võitlesid parema kohtlemise eest.

MUHAMMED (صلى الله عليه وسلم) MURETSES NAISTE ÕIGUSTE PÄRAST

Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli äärmiselt edukas ühiskonna reformaator, nagu ka vaimne ja poliitiline juht, kes võitles nõrkade ja rõhutute õiguste eest. Naiste kohta käivatel Koraani värssidel oli naiste staatust ja õigusi tunduvalt parandav efekt ajal, mil need ilmutati. Mosleminaistele anti õigus omada, pärida ja müüa oma kinnisvara nii, nagu neile sobis; õigus tagasi lükata pealesunnitud abielu, jätta alles oma perekonnanimi ja identiteet ka pärast abielu, algatada lahutust ja saada haridust – seda kõike juba 7. sajandil.

Kontrastiks masendavale olukorrale, mis mõjutas naisi toleaeegses maailmas, paistsid mosleminaised silma õppimise ja saavutuste poolest. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) kuulutas: „**Teadmiste omandamine on kohustus igale moslemile, naisele ja mehele,**” ja tema oma naine Aiša andis hiljem tuhandeid tema ütlusi hilisematele põlvetele edasi. Aiša oli tuntud oma meditsiiniliste, poeetiliste ja islami seaduse alaste teadmiste, nagu ka oma hea iseloomu ning intelligentsi poolest.

Paljud mosleminaised olid keskajal auväärsetel õpetlaste ning usujuhtide kohtadel. Mosleminaiste peamiseks takistuseks neile tagatud õiguste saamisel siis ja praegu on olnud püsivad mitteislamilikud kultuuritraditsioonid (tavaliselt ulatudes aega, mil inimesed ei olnud veel nendes paikkondades islamit omaks võtnud), ebapiisav religioosne haridus ja inimloomuse halvem külg.

NAISE VAIMNE STAATUS

Nagu eelpooltoodud Koraani värssidest selgub, peetakse islamis naisi meestega vaimselt võrdseteks ja neil on samad religioossed kohustused. See on seda olulisem, et moslemi peamiseks eesmärgiks on teenida Jumalat ja et meie maailma peetakse ei millekski enamaks kui proovilepaneku kohaks, mis valmistab meid ette igaveseks eluks pärast surma.

Koraan pöörab pidevalt tähelepanu faktile, et aeg, mille veedame siin ilmas, on lühike ja ettearvatu; loeb meie iseloom ning see, kuidas me teisi kohtleme ja mida teeme õnnistustega, mille Jumal on meile saatnud. Kodu ja perekond on ülima tähtsusega, kuna kindlad perekonnad on hädavajalikud rahulike, rõõmsate ja arukate laste kasvatamiseks, kes annavad oma usu ja väärtushinnangud edasi järgmisele põlvkonnale. Nagu ütleb üks teada-tuntud araabia vanasõna: „Ema on kool.” Tugev perekond on aga kindlaks aluseks tugevale ühiskonnale.

NAISE SOTSIAALNE ROLL

Islam toetab traditsioonilist tööjaotust, kus naised võtavad peamise vastutuse kodu eest, samal ajal kui mehed on vastutavad pere majandusliku poole eest, kuid seda olulise erinevusega: emadust ja kodundust ei peeta vähem tähtsaks või vähem tasuvaks kui tööalast karjääri.

Tõepoolest, emadus on üks kõige tähtsamaid ameteid ja kompetentseid emasid, kes suudavad edukalt majandada sooja ja mõnusat kodu ning

kasvatada õnnelikke, enesekindlaid ja distsiplineeritud lapsi, on üha raskem leida.

Mosleminaistele ja moslemitest emadele on tagatud austus, mis kuulub kõikidele naistele vaeva ja ohverduste eest, mis nad oma pere heaks toovad. Enamgi veel, moslemid peavad ebaõiglaseks koormata naist nii emaduse füüsiliste ja emotsionaalsete nõuetega kui ka töökoha professionaalsete nõuetega, mille tulemuseks on paljude naiste kurnatus ning perekonnaelu hävinemine majandusliku heaolu nimel.

Moslemid tunnevad tihti kaasa lääne naistele, kes kannatavad seksuaalse eksploateerimise ja ärakasutamise all nii kodus kui ka töökohal, samas oma traditsioonilistes rollides jäädes tunnustamata. Lääne naised, kes tahavad olla austatud ning tunnustatud, peavad tihti käituma nagu mehed, ning praktikas oodatakse neilt tihti karjääri eelistamist lastele, jättes pereelu hooletusse.

Islamis on naiselikkus hinnatud ja mosleminaised võivad saada kõrghariduse, töötada väljaspool kodu või heategevuslikul eesmärgil ühiskonna heaks siis, kui nende peamised ülesanded on täidetud. Raha, mille mosleminaine teenib, on täielikult tema oma. Ta võib kulutada seda nii, nagu ise soovib. Mehed on ainuisikuliselt vastutavad pere ülalpidamise eest.

ABIELU ISLAMIS

Kuigi moslemitest lapsevanemad mängivad traditsiooniliselt suurt rolli tutvuste korraldamisel ja oma lastele elupartneri valimise aitamisel, peavad nii mees kui naine vabatahtlikult abieluga nõustuma. Prohvet (صلى

الله عليه وسلم) andis naistele, kes olid sunnitud abielluma nende endi tahte vastaselt, õiguse oma abielu tühistada.

Islamis on abikaasade omavaheline suhe vastastikusel sõltuvuses, põhinedes armastusel ja rahul. Koraan ütleb:

„Ja üheks Tema märkidest on, et Ta lõi teile teist endist kaasad, et võiksite neist lohutust leida, ja Ta lõi teie vahele südamlikkuse ja halastuse. Kindlasti on selles märgid inimeste jaoks, kes mõtisklevad.“ (30:21)

Abielu ei ole seetõttu mitte üksnes füüsiline ja emotsionaalne vajadus, vaid märk Jumalalt. See on vastastikuste õiguste ja kohustustega suhe, mis põhineb jumalikul juhtimisel. Jumal lõi mehe ja naise teineteist täiustava iseloomuga ja tõi Koraanis välja seadustesüsteemi sugudevahelise harmoonilise toimimise toetamiseks.

„... Nemad (teie naised) on teile rüüks ja teie olete neile rüüks ...“ (2:187)

Riietus pakub füüsilist kaitset ja katab nii keha ilu kui ka iluvead. Sellisena näeb islam ka abikaasade rolli. Kumbki kaitseb teist, peidab teise vead ning täiendab abikaasa omadusi. Abieluga kaasneva armastuse ja turvalisuse edendamiseks on mosleminaistel erinevaid õigusi. Esimene naise õigus on saada *mahr*, kink abikaasalt, mis on osa abielulepingust ja abielu õiguslikkuse eelduseks.

Mõlemad vanemad peaksid püüdlema stabiilse, armastava kodu ja partnerluse loomise poole. Perekonna suurem asjade üle otsutamine peaks toimuma arutledes ja vesteldes. Pere ülalpidajana eeldab mees, et võtab juhtimise enda kätte, kuna tema on oma pere eest hoolitsemisel Jumala

ees vastutav. Kui ühisele kokkuleppele ei jõuta, peaks naine meest toetama, kui mees just ei palu tal teha midagi sellist, mis läheb religioosete seadustega vastuollu. See toimib hästi senikaua, kuni kumbki pool käitub täiskasvanulikult ja kohtleb teineteist austuse ja lahkusega ning taktitundeliselt.

KÄITUMISREEGLID NAISTELE JA MEESTELE

Selleks, et kindlustada pere ja ühiskonna moraalne väärikus, oodatakse moslemimeestelt ja -naistelt teatud käitumismallide järgimist, mis mõnele inimestele võivad tunduda ahistavatena.

Mõlema soo esindajatelt oodatakse tagasihoidlikult riietumist avaratesse läbipaistmatutesse riietesse ja selliste olukordade vältimist, kus nad oleksid üksi vastassoo esindajaga või mis tooks kaasa kiusatuse või arusaamatused. Lisaks sellele katavad mosleminaised oma juukseid, kuna naised peetakse tavaliselt kütkestavamaks sugupooleks ning naise suur ilu on tema juuksed.

Neid piiranguid ei järgita kodus lähedaste perekonnaliikmete ringis, nende eesmärgiks on kaitsta naise au avalikkuse ees ja tõmmata tähelepanu pigem tema iseloomule ning teadmistele kui välimusele. Islamis peetakse seksuaalungi loomulikuks ja soovituks, kuid see on piiratud abielusidemetega. Seetõttu kurvastab moslemeid naiste ja üldse inimkeha vulgaarne kasutamine turunduslikel eesmärkidel, nagu näiteks pornograafias, mille tulemuseks on seksuaalsuse odavnemine ja perekonna ning vaimse elu õõnestamine.

MÕNI SÕNA POLÜGAAMIAST

Paljud inimesed teavad, et moslemimeestel on lubatud abielluda rohkem kui ühe naisega. Kuid üldiselt ei teata, et sellistele meestele on kehtestatud väga ranged naiste ajaliselt ja rahaliselt võrdse kohtlemise tingimused.

Koraan ütleb: „**Ja kui te kardate, et ei suuda orbudega õiglaselt käituda, siis abielluge oma valitud naistega – kahe, kolme või neljaga; kuid kui kardate, et ei suuda (nendega) õiglaselt käituda, siis vaid ühega ...**“ (4:3)

Tegelikkuses on monogaamia norm ja polügaamia erand, kuna enamik mehi leiab, et ei suuda ühel või teisel põhjusel lubada endale rohkem kui ühte naist. Polügaamia ei ole kunagi olnud moslemite hulgas väga levinud, välja arvatud piirkondades, kus mehed juba varem lausa mitukümmend naist omasid; ja see on harva edukas, kui esimene naine sellega ei nõustu. Polügaamiat ei ole seega võimalik kellelegi peale suruda.

Islam ei rajanud polügaamiat. Tegelikult ilmneb mingit liiki polügaamiat igas ühiskonnas – kas siis ametliku abielu, armukeste, prostitutsiooni või abieluväliste suhete näol. Islam minimaliseeris ning reguleeris polügaamia traditsiooni, et kaitsta naisi ja lapsi, keda võidakse muidu ära kasutada ning hüljata. Mõningatel juhtudel, nagu näiteks siis, kui esimene naine on krooniliselt (või vaimselt) haige või pole võimeline lapsi saama; kui sõja tõttu on palju leski ja orbe või kui abielu on samahästi kui läbi, aga naine soovib siiski mehega abielusuhtesse jääda, võib avalik ja seaduslik polügaamia olla parim lahendus.

Teise maailmasõja järgsel Saksamaal kaaluti mõnda aega vägagi realselt ajutise polügaamia kehtestamist, kuna väga palju mehi oli sõjas surma saanud, jättes seega palju naisi lastega leskedeks ning ülejäänud vallalisteks. Paljud naised olid sunnitud vaid leiva eest oma keha Briti ning USA sõduritele müüma. Sellises olukorras eelistaks iga naine olla kas või neljas, kui vaid oleks mees, kes tema ja ta laste eest hoolitseks. Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oli oma esimese naise Khadižaga 25 aastat abielus ega abiellunud ühegi teise naisega seni, kuni Khadiža elas. Tema abielud mitmete leskede ja lahutatud naistega hilisematel aastatel sõlmiti peamiselt poliitilistel ja humaansetel põhjustel. Näiteks abiellus ta päris mitme naisega, kuna nood olid sõjas kaotanud oma mehe ning jäänud kaitseta.

Kõigist prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) naistest vaid üks oli temaga abielludes neitsi (st ei olnud lahutatud ega lesestunud). Juba see fakt peaks igäihe peast peletama pettepildi noori näitsikuid täis haaremitest. Tema kodust elu iseloomustas armastus, teistega arvestamine, lahkus ja austus. Tema abikaasa Aiša on öelnud: „*Ta aitas alati majapidamistöodes ning parandas aeg-ajalt oma riideid ja kingi ning pühkis põrandat. Ta lüpsis, pani köidikusse ning toitis oma loomise.*” Kord küsiti Aišalt, kuidas Muhammed (صلى الله عليه وسلم) oma perekonnaga käitus. Ta vastas: „*Ta aitas oma pereliikmeid nende kodutöodes, kuid kui kõlas palvekutse, (jättis ta kõik pooleli ja) lahkus palvusele.*” Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ise on aga öelnud: **„Täiuslikemad usklike seas on oma usus need, kes on parima moraaliga. Ja parimad nende hulgast on need, kes on parimad oma naiste vastu.”**

10. VANEMATE STAATUS ISLAMIS

ehk kuidas peavad moslemid kohtlema oma vanemaid?

Prohvet (صلى الله عليه وسلم) rääkis tihti *birr al-walidain*ist. *Al-walidain* tähendab vanemaid. Sõna *birr* on väga raske tõlkida, kuna ta peidab endas enamikku heaga seonduvatest ideedest: andustus, halastus, tundlikkus, heatahtlikkus, heategu, ohver, armastus, austus jne.

Selle vastandiks on *'uquuq al-walidain*. Prohveti (صلى الله عليه وسلم) kasutatud sõna *'uquuq* on päris hirmuäratav. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ei kasutanud näiteks sõna *'issjan*, mis tähendaks „sõnakuulmatust”, vaid just *'uquuqi*, mis tähendab „käristamist”. Miks just see sõna? Sellepärast, et kui keegi on sõnakuulmatu või lugupidamatu oma vanemate suhtes, käristab ta oma suhte Jumalaga armutult lõhki. Jättes palvetamise unarusse, lõpetame oma suhte Jumalaga, kuid vanemate vastu lugupidamatust üles näidates käristame selle lõhki.

'Uquuqil on veel teine tähendus – elu mõruks muutma. Kui oled lugupidamatu oma vanemate suhtes, muudad oma elu mõruks.

Ettevaatust, islami õpetlased on ühel meelel, et suurim pattude seas on kummardada Jumala kõrval mõnda muud jumalust, järjekorras teine aga lugupidamatus vanemate suhtes! Sellest tulenevalt annab islam ka teada, mis karistus meid võib oodata, kui me oma vanemaid vääriliselt ei kohtle.

KARISTUSEKS AUSTUSE PUUDUMISE EEST
SEITSE SIINSE ILMA KARISTUST

1) Jumal laseb su näole ning elule langeda varju. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) on öelnud: „**Hoia oma isa kiindumust, ära vea teda alt, või Jumal kustutab sinu jaoks valguse.**”

2) Sa saad alandatud, alandus valgub kogu su ellu.

3) Austuse puudumine vanemate suhtes saab ühe *hadithi* kohaselt väga vara, veel siinses elus karistatud.

4) Sinuga võib juhtuda midagi väga kohutavat.

- Üks *hadith* jutustab meile loo väga jumalakartlikust mehest. Ta oli parasjagu palvetamas, kui ta ema teda hüüdis. Mees küsis eneselt: „ema või palve?” ning valis palve. Pärast kolmandat hüüdmist kutsus ema Jumalat poja vastu appi. Veidi hiljem süüdistas üks naine sedasama meest temaga abielu rikkumises. Mees oli küll süütu, kuid kõigile oli uudis teada. Kõik jäi muutumatuks kuni päevani, mil ema jälle oma poega hüüdis ning too seekord vastas. Selsamal päeval võttis naine oma süüdistuse tagasi.

5) Sa ei ole võimeline enne surma lausuma usutunnistust.

- Lugu räägib Prohveti (صلى الله عليه وسلم) jumalakartlikust kaaslasest Alqamast. Kui ta surema hakkas, ei suutnud ta usutunnistust välja öelda, kuigi muidu oli võimeline kõnelema. Just usutunnistust öeldes muutus ta keel „paksuks ja raskeks“. Ta sõbrad jooksid kiiresti Prohveti (صلى الله عليه وسلم) järele ning küsisid, milles viga. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) küsis: „Kas ta ema on elus?” ning sõbrad vastasid: „Jah!” Prohvet (صلى الله عليه وسلم) läks kiiresti ema otsima ning, naise leidnud, küsis: „Kas sinu südamele on jäänud tibakenegi pahameelt Alqama suhtes?” (Vahel võib jutuda nii, et ema varjab oma kannatust, seda välja näitamata. See aga ei

tähenda, et emad oleksid alati meiega rahul.) Ema vastas: „Jah ...” ning lisas: „Ta viib kõik head puuviljad oma naisele ja lastele ning jätab mulle vaid hapud ning mõrud ...” Prohvet (صلى الله عليه وسلم) soovis leida lahendust, et Alqama ema pojale andestaks. Ta palus süüdata tule ning käskis Alqama sinna sisse visata. Ema härdus hetkega ja hüüdis: „Oo Jumala prohvet, aitab, ma olen temaga rahul! Ma olen temaga rahul!” Selsamal hetkel kuulsid kõik, kuidas Alqama ütles: „*äshädu ällää ilääha illa llaah, wa äshädu ännä muhammadar rassuulullaah* – „Ei ole teist kumardamist väärivat jumalust peale Jumala ja Muhammed on Tema sõnumitooja.”

6) Kui sinu vanemad paluvad sinu vastu Jumalat appi, siis Jumal võtab neid kuulda.

7) Üks Prohveti (صلى الله عليه وسلم) *hadith*idest ennustab ette Jeruusalemma vabastamist. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Jeruusalemma ei saa siseneda (kui see on vabastatud) need, kes joovad alkoholi ja need, kes ei austa oma vanemaid!”

KOLM KARISTUST TEISPOOLSUSES

1) Prohvet (صلى الله عليه وسلم) on öelnud, et on kolme sorti inimesi, keda Jumal Viimsel Kohtupäeval ei vaata ega puhasta nende pattudest ning kes saavad valusa karistuse osaliseks. Esimene nende hulgast on see, kes ei austa oma vanemaid.

2) Üks mees läks Prohveti (صلى الله عليه وسلم) juurde ning küsis temalt: „Oo Jumala sõnumitooja, kui ma palvetan, paastun, annan almust ning käin palverännakul, kas Jumal võtab minu teod vastu?” Prohvet (صلى الله عليه وسلم) vastas: „Jah, ta võtab need vastu ning sa saad koha Paradiisi, koos

prohvetite, õiglaste ning heategijatega; välja arvatud juhul, kui sa oma vanemaid ei austa.”

3) Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „See, kes oma vanemaid ei austa, ei saa Paradiisi enne, kui terve maailma üle on kohut mõistetud.”

Näide austuse puudmisest oleks oma vanematele karmilt otsa vaatamine. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Sellega, kes oma isale või emale karmilt otsa vaatab, ei ole minul Ülestõusmispäeval asja!”

VEIDI ÕRNUST NING HELLUST

Nüüd, kus oleme end kurssi viinud kõige halvaga, mis võib juhtuda nendega, kes ei austa oma vanemaid, räägime ka heast, mille austus vanemate vastu endaga kaasa toob.

Noored pööravad tihti pilgu tuleviku, abielu, töö, raha jne poole, unustades mineviku; sellesama mineviku, mis neid kunagi püsti upitas: nende vanemad. Kas võime oma mineviku unustada?

Siinkohal oleks paslik lugeda mõningaid Koraani värsse, mis võivad kaasmõtlemisel lausa pisarad silma tuua:

„Sinu Isand on määranud: Ärge kummardage kedagi peale Tema ning ärgu teil kunagi jäägu vajaka headusest teie isade ja emade vastu: kui üks neist või mõlemad peaksid sinu kõrval vanaks saama, ära ütle neile halba sõna (*Uf!*) ega kohtle neid karmilt, vaid pöördu nende poole vaid viisakate sõnadega ning halastusest langeta nende jaoks alandlikkuse tiib ja ütle: „Mu Isand, halasta nende mõlema peale, sest nemad kasvasid mind, kui olin väike.”“ (17:23–24)

- Jumal räägib vanadusest, et meid veidi mõtlema panna sellele, millised on kord meie vanemad: nad jäävad vanaks ja nõrgaks, nende tervis halveneb. Pane samuti tähele: „peaksid sinu kõrval vanaks saama”; „sinu kõrval” tähendab, et neid ei või endast ära tõugata, kui nad vanaks saavad. Isegi vanana peavad nad sinu kõrvale jääma, sa pead nendega suhtlema.

- Ta ütleb veel: „ära ütle neile halba sõna (*Uf!*)”. Mis on see *Uf?* Eestikeelne vaste sellele oleks „phäh”. See „phäh” pole isegi mitte sõna. Jumal palub sul neile isegi mitte midagi sellist öelda, kuna tegemist on tihtilugu kaudse põlguse väljendamisega. Isegi kui su vanematel ei ole õigus, ära vasta neile kunagi põlguse või tigidusega.

- Peale selle „ära kohtle neid karmilt”: tihti, kui vanemad jäävad vanaks, koheldakse neid palju rangemalt, kuna nad ise on nõrgemad ning vähem mõistvad. Ära kasuta ära oma vanemate abitust, mis takistab sinu tegemisi, vaid „pöördu nende poole vaid viisakate sõnadega”. Mis oleks veel ilusam kui austus? Nad olid sinu vastu igati lahked, kui olid veel väike; ole nüüd nende vastu lahke, kui nemad on vanad.

- Ja viimaks, „halastusest langeta nende jaoks alandlikkuse tiib”. Alandlikkus tuleb austuse, sõnakuulelikkuse, tagasihoidlikkuse ning allaheitlikkusega. „Ja ütle: „Mu Isand, halasta nende mõlema peale, sest nemad kasvasid mind, kui olin väike.” Jumal räägib allaheitlikkusest vaid Enda ja vanemate puhul.

- Kas panid tähele, et teema algab vanemate vanusega ning lõpeb sinu noorusega? Kas mäletad veel, kui nutsid oma ema taga? Isegi kui ei mäleta, siis tead seda kindlasti. Miks meis ei ole enam seda kiindumustunnet? Kas sellepärast, et oleme ise täiskasvanud? Ja mis siis?

Kiindumus võib vormi muuta, kuid peab siiski säilima. Sinu ema on sinu nimel palju loovutanud, et võiksid muretult kasvada.

„Me oleme inimesele kohustuseks teinud heatahtlikkuse tema isa ja ema suhtes; tema ema on teda kandnud, kannatades tema tõttu valu valu järel, tema võõrutamine kestab kaks aastat. Ole nii Mulle kui oma vanematele tänulik. Minu juurde viib sinu tee.“ (31:14)

Märkame, et selles värsis räägib Jumal alguses ja lõpus vanematest, kuid keskel emast. Miks? Sest reeglina näeb laps konkreetselt, mida isa tema heaks teeb (ta töötab, toob perekonnale süüa jne), kuid unustab, mille eest ta on emale võlgu. Seega tuletab Jumal sulle su ema meelde, läbi kahe kõige olulisema asja, millega ta hakkama on saanud: sinu kandmine ja sinu imetamine. Need on kaks asja, mida sa näinud ei ole ning mida sa ei mäleta. Jumal tuletab sulle meelde sinu ema kõige raskemad hetked, et saaksid nende üle mõtiskleda.

EMA ERILINE STAATUS

Prohveti (صلى الله عليه وسلم) juurde tuli mees ja küsis: „Jumala Sõnumitooja, kes kõigi inimeste hulgast on kõige enam minu seltskonda väärt?“ Prohvet (صلى الله عليه وسلم) vastas: „Sinu ema!“ Mees, olles veidi üllatunud, sest ta ootas hoopis muud vastust, küsis uuesti: „Ja kes siis?“ Prohvet (صلى الله عليه وسلم) vastas: „Sinu ema!“ Taas üllatunud, küsis mees: „Ja kes siis?“ ja Prohvet (صلى الله عليه وسلم) vastas: „Sinu ema!“ Ning jälle küsis mees: „Ja kes siis?“ ja Prohvet (صلى الله عليه وسلم) vastas: „Sinu isa!“

See *hadith* pöörab meie tähelepanu sellele, et sinu vanemad, eriti aga ema, on need, kellega koos sa kõige enam peaksid aega veetma (palju enam kui sõprade seltsis). Just emale peaksid sa rääkima oma päevastest tegemistest, temaga röömustama. Peaksid just emaga ette võtma asju, mida sulle sõpradega teha meeldib, teadvustades endale siiski, et ema ja sõprade vahel on vahe. Miks nimetas Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ema kolm korda? Üks kord, kuna ta on sind kandnud, teine kord, kuna ta on sind sünnitanud, ja kolmas kord, kuna ta on sind imetanud.

Sellist hellust suudame oma vanemate vastu tunda vaid siis, kui meil endil on juba lapsed. Siis mõtleme: „Kui ta saab suureks, kas ta on siis minu vastu samasugune kui mina oma vanemate vastu?”.

VÄIKESED LIIGUTAVAD LOOD

- Kolm meest sisenesid koopasse, et seal öö veeta. Järsku kukkus suur kivi sissepääsu ette ning sulges selle, jättes mehed koopasse vangi. Nad püüdsid kõigest väest kivi ära veeretada, kuid asjata. Üks neist pakkus välja, et nad kõik peaksid jutustama loo parimast teost, mis nad oma elu jooksul korda on saatnud; äkki Jumal aitab neid. Esimene mees jutustas Jumalale oma tegudest. Kivi liikus veidi. Ka teine jutustas oma loo ning kivi liikus veel natuke, kuid siiski ei saanud nad veel välja. Kolmas tõusis püsti, tõstis käed ning ütles: „Isand, mul olid isa ja ema. Mul oli kombeks igal õhtul lüpsma minna ning seejärel ise anda oma vanematele piima juua. Kuid ühel õhtul jõudsin ma liiga hilja ning nad juba magasid. Ma tundsin end nii halvasti, et seisin nende kõrval püsti kuni nende ärkamiseni, kuigi mu lapsed oma osa oodates mind kutsusid. Oh Isand,

kui Sa võtad vastu selle, mis ma nende heaks tegin, päästa meid!” Ja kivi kukkus sissepääsu eest ära.

• Üks mees oli teel palverännakule Mekasse, kandes seljas oma vana ema. Mees küsis Prohvetilt (صلى الله عليه وسلم): „Jumala Sõnumitooja, kas olen nüüd oma emale tasunud?” Prohvet (صلى الله عليه وسلم) vastas: „Isegi mitte ühe karje eest, mille ta on sind kandes ning sünnitades esile toonud!” Mees oli väga üllatunud: „Kuidas on see võimalik, oo Jumala Sõnumitooja?” Prohvet (صلى الله عليه وسلم) vastas: „Sina kannad teda, oodates ta surma, tema aga kandis sind, oodates sinu elu!”

• Üks mees tuli Prohveti (صلى الله عليه وسلم) juurde ning ütles: „Jumala Sõnumitooja, olen tulnud sind tervitama ning sinu kõrval võitlema.” Prohveti (صلى الله عليه وسلم) esimene reaktsioon oli: „Kas su vanemad elavad?” Mees vastas: „Jah, nad jäid minust koju nutma.” Selle peale tõusis Prohvet (صلى الله عليه وسلم) kiiresti püsti ning teatas: „Jookse sama kiirelt neile naeratust viima, nagu sa nad nutma panid!”

• Imam Al-Shafi (*üks nelja islami koolkonna loojatest*) ei hakanud kunagi enne sööma, kui ta ema oli lõpetanud. Ta kartis, et võiks sirutada käe mõne pala järele, mida emal oli plaanis võtta.

• Asmaa' (Abu Bakri, esimese islami kaliifi tütar; prohveti naise Aiša õde) tuli Prohveti (صلى الله عليه وسلم) juurde ning küsis: „Mu ema on iidolikummardaja, kas pean teda austama?” Prohvet (صلى الله عليه وسلم) vastas innukalt: „Aga loomulikult!”

Lõpetuseks veel üks väike tänapäevane lugu:

- Ühes perekonnas olid ema, isa, vanaisa ja pisike poiss. Vanaisa, kes oli juba väga vana, oli kohmakas. Kord, kui nad kõik koos lauas sõid, kukkus vanaisa taldrük maha ning purunes. Samal päeval ostsid vanemad talle plastmassist nõud. Vanaisa oli sellest terve ülejäänud elu häiritud, kuid varjas seda surmani. Kui vanaisa suri, võttis väike poiss tema plastmassnõud endale. Isa küsis pojalt: „Mis sa nendega teed, pojake?” ja poeg vastas: „Ma panen nad selleks ajaks tallele, kui sina vanaks saad ...”

Kristlusest

Kristluses ja islamis on väga palju sarnast; enamik prohveteidki on ju samad. Sellegipoolest on asju, mis Jumala viimase sõnumi ning Sõnumitooja seletuste valguses paistavad hoopis teisiti.

Raamatu see osa ei ole mõeldud kristlaste usu maha tegemiseks ega nende solvamiseks, vaid kristluse ja Piibli selle nurga alt vaatamiseks, kuidas need islami valguses paistavad.

1. KUIDAS UUS TESTAMENT ILMAVALGUST NÄGI

Aastaks 325 pKr olid erinevad kristlikud sektid omavahel nii tülli läinud, et otsustati kokku kutsuda kristlaste nõukogu (ajaloos tuntud Nikaia kirikukoguna), kus kõik vaidlusteemad läbi arutada.

Suurimaks debatiküsimuseks osutus kolmainus. Tol ajal oli enamik Põhja-Aafrika rahvastest kristlased. Eriti tugev kristluse kants oli

tänapäeva Alžeeria, Tuneesia ja Maroko aladel. Kuna sealsed rahvad pooldasid viimse hingetõmbeni jumalikku monoteismi, oli neil hiljem ka väga lihtne islamit vastu võtta.

Kuna juba enne läbirääkimiste algust seisukohad niivõrd erinesid ja riiküsimusi oli palju, otsustasid kristlastest monoteistid pärast paari neile suunatud mõrva ja atentaati Nikaiaat boikoteerida. Nii said kolmainsuse pooldajad seal vabad käed.

325. aastal saigi kolmainsus Nikaia kirikukogu otsusega kristliku kiriku ametlikuks doktriiniks. Kuid nõukogus saadeti korda ka palju muud.

Näiteks oli selleks ajaks Jeesuse (عليه السلام) elust, tegemistest ja ütlustest kokku kirjutatud ligi 300 erinevat raamatut (Jeesuse (عليه السلام) kaaslaste või nende järeltulevate põlvete kogutud ja kokku kirjutatud informatsioon Jeesuse (عليه السلام) kohta). Seda oli teadagi liiga palju ja kuidagi tuli andmeid ühtlustada. Kõik ligi 300 raamatut pandi ühte kinnisesse tупpa laua alla ritta ja uks keerati lukku. Öeldi, et need, mis hommikuks laual on, ongi Jumal välja valinud. Hommikuks olidki laual neli meile tuntud evangeeliumi. Kelle käes aga oli võti või kas oli olemas ka mõni salakäik tупpa, sellest ajalugu vaikib.

Ülejäänud raamatud (kaasa arvatud kõik heebrea- ja arameakeelsed originaalid, sest kristlik kirik pidi teenima nüüd vaid ladina keeles) keelustati ning põletati. Kes julges hoida alles ühtki neist, seda ootas surmanuhtlus.

Üks põletatud raamatutest on tänapäeval siiski ime kombel leitud, ühest varasemast hauast nimelt. Tegu on Barnabase (üks Jeesuse järgijatest) gospeliga, mis sarnaneb Koraanile enam kui Piibli raamatutele, mistõttu

on kristliku maailma pead selle raamatu maha vaikinud. Tänapäeval on see aga saadaval, kuna üks munk viis selle salaja Vatikanist paavsti enda raamatukogust välja. Tekst kuulub apokrüptide ehk rahva eest varjatud sakraaltekstide hulka.²³

Ükski meile tuntud evangeelium ei ole kirjutatud Jeesuse (عليه السلام) otseste järgijate ega kellegi poolt, kes oleks ise Jeesusega (عليه السلام) kokku puutunud. Välja võib arvata vaid Markuse, kes on evangelistidest vanim, Kristuse järgija Barnabase õepoeg, seega pisikese poisina Jeesust näinud. Matteus oli Rooma impeeriumi maksukoguja ega ole iial Jeesust järginud. Luukas oli Pauluse arst, kes ei olnud samuti kunagi Jeesust (عليه السلام) kohanud. Johannese evangeeliumi üle on aga isegi selle evangeeliumi valijad ise vaielnud, kuna ta on kõigist evangeeliumidest kõige hiljem kirjutatud.

Seega koosneb tänane Uus Testament neljast raamatust, mis on „Jumal teab, kelle poolt” valitud ja mille autoriteks ei ole olnud kedagi, kes oleks Jeesust järginud, ning Pauluse kirjadest.

Kes oli too Paulus? Paulus, kristliku õpetuse Euroopasse tooja ning siin kinnistaja ja uue kiriku looja, oli Jeesuse (عليه السلام) eluajal ja pärast tema surma Rooma käsilane, kes kiusas Jeesuse (عليه السلام) järgijaid igal võimalikul moel taga. Mõni aeg pärast Jeesuse surma ta pöördus, öeldes, et Jeesus (عليه السلام) oli talle ilmunud ning tema meelt muutnud. Ta otsis Jeesuse (عليه السلام) järgijate seltsi, kuid nood ei tahtnud teda umbusust omaks võtta. Barnabas, üks Jeesuse (عليه السلام) järgijatest, halastas ta

²³ Tõlkeid Barnabase gospelist võib leida ka internetist. Üks asub näiteks aadressil www.sacred-texts.com/isl/gbar

peale ja kostis tema eest. Seetõttu võeti Paulus vastu ja mõne aja pärast hakkas ta läbi viima uuendusi, millega vanad järgijad loomulikult rahul ei olnud. Seda kõike on vägagi lihtne kontrollida, lugedes Uut Testamenti – Paulus ise jutustab kõigest vägagi avalikult. Muude uuenduste hulgas muutis ta näiteks ümberlõikamise vabatahtlikuks, kuigi Jeesuse (عليه السلام) ajal oli see kohustuslik. Uuendusi sisse tuues ütles ta põhjenduseks alati, et Jeesus (عليه السلام) oli talle kõike unes ilmutanud. Kas on aga loogiline, et Jumala poolt läkitatud prohvet toob oma maa peal viibimise ajal inimestele seaduse vaid selleks, et hiljem oma järgijate tagakiusaja kaudu lasta kõik ümber teha?

2. KAS JEESUS OLI JUMALA POEG?

Seletame läbi Lähis-Ida kultuuri.

Nii judaismi kui ka kristluse hälliks on Lähis-Ida, isegi kui selle peale reeglina ei mõelda, kuid see toob endaga kaasa väga keerulise kultuuritausta, maailmavaate, traditsioonide kogumiku, mis tuleb enese jaoks lahti mõtestada, enne kui üldse hakata teoloogiaga tegelema.

Jeesus (عليه السلام) ütleb Piiblis „minu isa” või „mina olen tema poeg”, kuid ta ütleb ka „meie isa” ja „te olete mu vennad ja õed”. Kes teie? „Meie”, kes me usume temasse ja tema läbi Jumala poolt antud sõnumisse, oleme nagu tema vennad ja õed, tema perekond, kogudus. Kristlikus traditsioonis (ja ka judaistlikus) on algusest peale väga tugev isa-poja konnotatsioon, kuid paljud eiravad fakti, et sel on väga täpne

tähendus oma kultuuritaustas, mida iga kristlane peaks oma usku õppides samuti uurima ja tundma.

Kristlus kasvas välja Lähis-Idast ja sellest hetkest, kui ta ei arenenud enam oma alguses kekkonnas, kui tema üle hakkasid filosofoerima roomlased, muutis oma arengus suunda. Kristluse edasine areng on tegelikult, arvestades roomlaste kultuuritausta, kõigiti loomulik: me kõik tunneme nende endi religiooni, mille nad kristluse kasuks lõpuks hülgasid. Roomlaste juured on polüteistlikud. Nende jaoks on loomulik, et jumalatel, nagu ka inimestel, on lapsed, mured ja valud, rõõmud ja õnnetused jne. Vana-Rooma jumalikus panteonis olid kehalised jumalad, kes hingasid, sõid, jõid, armusid, vihkasid jne – nagu inimesed. Ainuke vahe seisnes selles, et nad olid surematud. Mitu järeltulijat on Jupiter (Zeus) mööda maailma kaunistele printsessidele või nümfidele või isegi lihtsatele tüdrukutele kinkinud?

Kui Paulus jõudis kristianiseerimisega Rooma impeeriumini, avastas ta, et roomlased ei võta nii lihtsalt omaks ideed, mille kohaselt on ainult üks Jumal. Paulus üritas asja roomlastele veidi kergemini „seeditavaks” teha, öeldes, et on peajumal = ISA ja Too lõi läbi PÜHA VAIMU Neitsi Maarjale POJA. Nii nägid roomlased uues usus oma usu analoogiat ning suutsid selle paremini omaks võtta. Aga kui mitu sajandit möödus enne, kui kristlusest sai riigiusk ja kristlasi Rooma impeeriumis enam taga ei kiusatud? Sellest räägib meile näiteks tähendamissõna sajandeid koostas maganud noortest.

Selle kohta, kuidas Paulus roomlastele kristlust lahti seletab, et nad seda suudaksid omaks võtta, on tänapäeval leitud kirjalikud dokumendid. Paulus ise kirjutab oma käega, et niipea, kui roomlased on usu omaks

võtnud, tuleb neile seletada, et tegelikult on vaid üks Jumal ja tal ei ole ei eelkäijaid ega järeltulijaid. Ta on Igavene ja Ta saadab meile oma sõnumi läbi nende, kelle Ta on välja valinud. Kuid Paulus sureb ja keegi ei paranda tema viga.

Niisiis, Isa ja Poja ja Püha Vaimu panteon on ajalooliselt tõestatud leiutis. Algses kristluses seda ei eksisteerinud. Ei tohi ka unustada, et Uus Testament on kirjutatud kohati palju aega peale Jeesust (عليه السلام) ja väga erinevate inimeste poolt. Seetõttu on selles ühe ja sama asja kohta võimalik erinevates Raamatutes leida isegi vastukäivat teavet.

Katoliiklased on oma uuendustes lausa nii kaugele läinud, et nad ei jumalikusta mitte ainult Jeesust (عليه السلام) ennast, vaid ka tema ema Maarjat, kelle poole (või õigemini kelle kujude poole) paavst Johannes Paulus II, kristliku maailma kauaaegne juht, isiklikult iga päev palvetas. Kui paljud kristlased teavad, et katoliku kiriku juht isiklikult oli arvamusel, et päeval, mil teda mõrvata taheti, oli see just Neitsi Maarja (ja mitte Jumal), kes teda kaitses, ja ta palvetas kogu ülejäänud elu Neitsi Maarja kui jumaluse poole? Vatikan arutab, kas mitte lisada Isale, Pojale ja Pühale Vaimule ka Ema. Võimalik, et varsti saab meil olema tegemist neliainsuse ja mitte kolmainsusega.

Semiidi traditsiooni järgi kõige suurem austus, mida saab kellelegi avaldada, on nimetada teda isaks. Ei ole suuremat au kui olla isa. Pole ime, et iga kristlane ütleb, lugedes tuntuimat kristlikku palvet – „Meie Isa, kes Sa oled taevas ...” – MEIE ISA! See ei tähenda ometi, et me kõik peame end Jumala otsesteks järglasteks. Me ütleme „meie Isa”, kuna kristluse algkultuuris on see suurim austus.

Araablased on semiidid, nagu ka juudid ja aramealased. Araabia maailmas on siiani kohati kasutusel fenomen, mille kohaselt inimesi ei kutsuta mitte nende eesnime järgi, vaid kui nende esimese poja nimi on näiteks Muhammed, siis kutsutakse seda meest Abu Muhammed ehk Muhammedi isa. Naistega on sama lugu – kutsutakse Umm Muhammed, Muhammedi ema. See on suurim austus, millega inimese poole pöörduda, viidates sellele, et ta on kellegi isa või ema. Samas, kui poeg ise on noor ja tal ei ole veel lapsi, või ta isa on tuntum kui tema, kutsutakse teda, kui ta isa nimi on näiteks Omar, Ibn Omar ehk Omari poeg, mis näitab samuti austust tema isa vastu ning on semiidi rahvaste traditsioonis äärmiselt oluline aspekt. Näiteks meie meedias terroristina tuntud Ossama Bin (ehk Ibn) Ladeni nimi tähendab tegelikult Ossama, Ladeni poeg. Samuti on laialt levinud väljendid nagu *ibn sabii* – „tee poeg“ (keegi, kes rändab) ning saudiarablaste kutsuvad end ise *bani sahra* – „kõrbe poegadeks“ (kuna nad elavad kõrbes, teavad nad kõrbest kõige rohkem) jne.

Jeesus (عليه السلام), olles samuti semiit (tema emakeel oli aramea keel), võis tõesti õpetada meie Loojat kutsuma meie Isaks. Ta ütles „minu isa“ ja „meie isa“ ja „mina olen tema poeg“ ja „te olete minu vennad ja õed“. Asi on tegelikult palju lihtsam, kui paistab kolmainsuse keerulise müsteeriumi taustal. Me kõik oleme selle loogika järgi Jumala lapsed. Need, kes teda austavad, nimetavad teda oma Taevaseks Isaks, Loojaks. Neid, keda Jumal on välja valinud, nimetab ta aga oma poegadeks. Ja neid ei ole mitte ainult üks ja „ainusündinud“. Jeesus ei ole rohkem Jumala poeg kui ükskõik milline teine Ta prohvetitest.

Tihti otsivad kristlased oma teooriale toetust, tsiteerides Piiblist kohti, kus Jeesus ütleb, et on Jumala poeg. Kuid tsiteerimisel ei tohiks unustada ka järgnevaid kohti:

1. „Kuid ütle vaaraole: Nõnda ütleb Jehoova: Iisrael on MINU ESMASÜNDINUD POEG. Ja ma ütlen sulle: Saada mu poeg ära, et ta mind teeniks! Aga kui sa keeldud teda saatmast, vaata, siis ma tapan su esmasündinud poja!” – 2Mo 4:22–23

Mida tähistab siin „minu esmasündinud poeg”? Lihtsalt seda, et Jumal valis välja Iisraeli rahva, andes neile erilise staatuse läbi selle, et sellest rahvast on sündinud enamik Jumala prohveteid, mehi, kelle läbi Ta on maailmale kuulutanud oma tõde ja seadust.

2. „Tema (Saalomon) ehitab mu nimele koja ja mina kinnitan tema kuningriigi aujärje igaveseks ajaks! MINA TAHAN OLLA TEMALE ISAKS JA TEMA PEAB OLEMA MULLE POJAKS!” – 2Sa 7:13–14

Mida tähistab siin „mina tahan olla temale isaks ja tema peab olema mulle pojaks”? Ei midagi muud, kui et Jumal kuulutab ette, et Saalomonist saab Tema sõnumitooja. Ta avaldab Saalomonile seda au, et too saab Tema prohvetiks.

3. „ ... sest MA OLEN IISRAELI ISA JA EFRAIM ON MU ESMASÜNDINU!” – Jr 31:9

Mida tähistab siin „ma olen Iisraeli isa ja Efraim on mu esmasündinu”? Seda, et Jumal on Iisraeli välja valinud ja Efraimil on selle rahva hulgas omakorda eelisolukord – temast saab prohvet (nagu ka paljudes kultuurides on peres esmasündinud pojal suuremad õigused kui ülejäänud poegadel). Seetõttu on selge, miks Jumal nii mitme kohta ütleb, et keegi

on tema esmasündinu – lihtsalt seepärast, et see väljend näitab selle isiku eelist teiste suhtes, mitte füüsiliselt esmasündinu mõttes.

4. „*Ma annan teada Jehoova otsuse; ta ütles minule (Taavetile): SINA OLED MU POEG, täna ma sünnitasin sind!*” – L 2:7

Mida tähendab „sina oled mu poeg”? Jällegi ei midagi muud kui seda, et Jumal valis Taaveti välja, et too oleks talle prohvetiks. (NB! „Sünnitasin” on selge näide sellest, kui palju halba võib teha üks tõlge, eriti oskamatu tõlge. Isegi kui Jumal oleks tõesti füüsiliselt kellegi ISA, ei saaks ta sünnitada, kuna see on ema roll. Ta saaks äärmisel juhul EOSTADA ... mis on ka inglisekeelse Piibli tavaline tõlge selles kohas – *begotten; yalid* arabi-keelses Piiblis.)

5. „... *see oli Eenose, see oli Seti, see oli Aadama, SEE OLI JUMALA POEG.*” – Lu 3:38

Mis tähendab „see oli Jumala poeg”? Keegi kristlikus maailmas ei väida, nagu Adam oleks Jumala poeg, kuigi Aadamal ei olnud inimesest ema ega isa. Kõik teavad, et Adam oli lihtsalt Jumala poolt loodud esimene inimene. Miks siis Jeesus, kellel ometi on inimesest ema (seega peaks tal olema palju väiksem „šanss” olla Jumal; isegi Kreeka ja Rooma panteonis oleks ta äärmisel juhul pooljumal nagu Herakles), on suurem õigus jumalikkusele?

Selliseid näiteid on palju. Semiidi traditsiooni tundvatele inimestele ei valmista mingeid raskusi aru saada, et isa-poja sõnakasutus on vaid austuse märgiks. Mida on see aga endaga kaasa toonud meie ühiskonnas, kus sellisest traditsioonist aimugi ei olnud? Väga suure segaduse ja polüteismi arengu! Inimesed tahavad tõesti uskuda, kuid neid aetakse

valeandmetega juba varakult segadusse. Ometi on kõik väga loogiline ja semiidi traditsiooni seisukohalt lihtne: me nimetame Jumalat „meie isaks”, kuna Ta on meie Looja ja väärib seega meie suurimat austust. Jumal aga nimetab omakorda oma poegadeks neid, kelle ta on oma seaduste ja õpetuste edasiandmiseks välja valinud. Jeesus on vaid üks paljudest Jumala prohvetite seas.

Samal ajal on Jeesus (عليه السلام) maailma ajaloos üks suurimaid Jumala imesid – ta loodi vaid sõna läbi, sest Jumal võib luua nii, nagu tema tahab: Ta lõi Aadama ilma ema ja isata, Ta lõi Eeva ilma emata, kuid isaga, Ta lõi Jeesuse (عليه السلام) ilma isata, kuid emaga ja me kõik ülejäänud oleme loodud ema ja isa läbi. Kuid Jumal tahtis meile vaid näidata, et meile loodud piirid Temale ei kehti, Tema võib luua nagu Tema tahab, kuna Tema on see, kes on kõik reeglid paika pannud ja seisab neist väljaspool. Jumal ütles „ole” ja Jeesus saigi olema. Ta pidas jutlusi juba oma hällist, rääkis juba noorena Iisraeli targad „surnuks“, tegi imesid. Kõik need võimed andis talle Jumal, et ta saaks inimestele kuulutada oma Looja võimsust. Ta nõudis, et teda kutsutaks inimese pojaks!

Jumal saatis selle ime inimkonnale, et nood usuksid Temasse. Mida tegid inimesed? Nad tegi prohvetist endast selle, kes ta läkitas – Jumala. Nad pidasid imetlemisväärseks sõrme, millega kuu poole osutati, selle asemel, et imetleda kuud. See on meie inimkonna suurim viga – me oleme liialt suured literalistid. Me ei oska näha asjade sisse, näeme vaid sõnu ja teeme valesid järeldusi.

Seepärast saatis Jumal Muhammediga (صلى الله عليه وسلم) kõige viimase sõnumi meile enne maailma lõppu, et mõtleksime sellele, mis on meile

öelnud Aabraham, Mooses ja Jeesus (عليهم السلام), ja et me viskaksime oma kultusest välja kõik, mida seal algselt ei olnud.

Jumal keelas isa-poja väljendi edasise kasutamise, kuna inimesed löid sellest valesti aru saades monoteismist polüteismi ja hakkasid jälle kummardama teisi peale Tema, kuigi Tema kõige kindlam käsk on: Sul ei ole Jumalaid peale minu! Sa ei kummarda KEDAGI TEIST peale minu! EI OLE JUMALUST PEALE JUMALA! Tema on meie kõigi Looja ja ainult Tema saab meid päästa või hukatusse saata, kuna Tema käes on kogu maailma võim.

3. MIDA ÜTLEB PIIBEL MUHAMMEDI (صلى الله عليه وسلم) KOHTA?

Piibli ettekuulutused prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) tulekust peaks olema tõendiks islami õigsusest neile, kes usuvad Piiblisse.

5. Moosese raamatus räägib Mooses (عليه السلام) sellest, mida Jumal talle on öelnud, järgnevalt: „*Ma äratan neile ühe prohveti nende vendade keskelt, niisuguse nagu sina, ja ma panen oma sõnad ta suhu ja ta räägib neile kõik, mis mina teda käsin! Ja kes ei kuula mu sõnu, mis ta räägib minu nimel, sellelt nõuan mina ise aru!*” (5 Mo. 18:18–19)

Nendest värssidest võime järeldada, et selles ettekuulutuses mainitud prohvetil peavad olema järgmised tunnused:

1. Ta on nagu Mooses (عليه السلام).
2. Ta tuleb iisraellaste vendade, seega ismaeliitide seast.

3. Jumal paneb Oma sõnad selle prohveti suhu ning ta ütleb, mida Jumal teda käsib.

Uurigem neid tunnuseid lähemalt.

PROHVET NAGU MOOSES

Ei ole olnud kahte prohvetit, kes oleksid sarnasemad kui Mooses (عليه السلام) ja Muhammed (صلى الله عليه وسلم): mõlemale anti kõikehõlmav seadus ja õpetus paremaks eluks, mõlemad olid sunnitud oma vaenlase vastu astuma ning võitsid alati imelisel moel, mõlemad said nii prohveti kui ka rahva juhi staatuse, mõlemad juhtisid oma rahva vaenulikust keskkonnast välja. Mooses ja Jeesus (عليهم السلام) erinevad mitte ainult eelmainitu põhjal, vaid ka muudel olulistel põhjustel, nagu loomulik süünd, perekonnaelu jne. Mooses (عليه السلام) ja Muhammed (صلى الله عليه وسلم) surid, kuid Jeesus (عليه السلام) mitte. Veelgi enam, Jeesuse (عليه السلام) järgijad on pidanud teda Jumala pojaks ja mitte üksnes prohvetiks, nagu seda olid Mooses (عليه السلام) ja Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ja nagu moslemid usuvad, et seda oli ka Jeesus (عليه السلام). Seega käib ennustus Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) ja mitte Jeesuse (عليه السلام) kohta, kuna Muhammedil (صلى الله عليه وسلم) on palju rohkem sarnasusi Moosesega (عليه السلام), kui seda on Jeesusel (عليه السلام).

Uues Testamendis (Johannese evangeeliumis) näeme, et juudid ootasid kolme erineva ennustuse täitumist: 1) Kristuse tulekut, 2) Eelija tulekut, 3) prohveti tulekut. See on selgesti näha kolmest küsimusest, mis esitati Ristija Johannesele (عليه السلام): „*Ja see on Johannese tunnistus, kui juudid läkitasid Jeruusalemast preestrid ja leviite temalt küsima: „Kes sa*

oled?” Tema tunnistas ega salanud mitte, vaid ütles: „Mina ei ole Kristus!” Ja nad küsisid temalt: „Kes siis? Oled sa Eelija?” Tema vastas: „Ei ole!” – „Oled sina see prohvet?” Tema vastas: „Ei!”” (Jh. 1:19–21). Kui vaadata Piibli märkmetesse, siis on seal kirjas, et Jh. 1:21 räägitavast prohvetist on juttu ka 5 Mo. 18:15 ja 18:18. Sellest võib järeldada, et Jeesus (عليه السلام) ei ole see prohvet, kellest on juttu 5 Mo. 18:18.

PROHJET IISRAELLASTE VENDADE SEAST

Aabrahamil (عليه السلام) oli kaks poega – Ismael ja Iisak (عليهم السلام) (1 Mo. 21). Ismaelist (عليه السلام) sai araablaste esiisa ja Iisakust (عليه السلام) juutide esiisa. Prohvet, kellest juttu oli, ei pidanud tulema juutide endi, vaid nende vendade, seega ismaeliitide seast. Seega sobib Muhammed (صلى الله عليه وسلم) Ismaeli (عليه السلام) järeltulijana ettekuulutusel mainitud prohvetiks.

Ka Jesaja 42:1–13 räägib Jumala sulasest, väljavalitust ja sõnumitoojast, kes kehtestab õiguse seaduse. „Tema ei nõrke ega murdu, kuni ta on maa peal rajanud õiguse ja saared ootavad tema õpetust!” (Js. 42:4). Värs 11 seostab selle oodatud sõnumitooja Keedari järeltulijatega („Tõstku häält kõrb ja selle linnad, külad kus Keedar elab!”). Kes oli Keedar? 1 Mo. 25:13 kohaselt oli Keedar Ismaeli (عليهم السلام) poeg, prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) otsene esiisa.

JUMAL PANEB OMA SÕNAD SELLE PROHVETI SUHU

Jumala sõnad (Koraan) pandi tõesti Muhammedile (صلى الله عليه وسلم) suhu. Jumal saatis ingel Gabrieli Muhammedile (صلى الله عليه وسلم) Koraani täpseid sõnu õpetama ning ette lugema. Seega ei ole Koraani sõnad Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) enda omad. Need ei tulnud tema oma mõtetest, vaid pandi talle suhu ingel Gabrieli poolt. Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) eluajal ning tema järelevalve all õppisid ta kaaslased samuti Koraani pähe ning kirjutasid selle tol ajal saadaolevaile materjalidele ka üles.

Lubatud prohveti kindlakstegemisel on väga suureks abiks veel üks Moosese (عليه السلام) ennustus, kus räägitakse Jumala paistmisest Meka Paarani mäelt: „*Jehoova tuli Siinailt ja tõusis neile Seirist; ta paistis Paarani mäelt ning ta tuli kümne tuhande pühakuga; ta paremast käest saabus tuline seadus neile.*” (5Mo.33:2)

Nende sõnadega on Isandat võrreldud paistva päikesega. Ta tuleb Siinailt ning särab Seirist, kuid oma täies hiilguses paistab ta Paarani mäelt, kus ta pidi ilmuma kümne tuhande pühakuga, paremas käes tuline seadus. Ühelgi juudil, kaasa arvatud Jeesusel (عليه السلام), ei olnud Paarani midagi pistmist. Hažar ja ta poeg Ismael (عليه السلام) rändasid Beer-Seba kõnnumaal ning hiljem elasid Paarani lähistel (1Mo.21:21). Ismael (عليه السلام) abiellus egiptlannaga ning tema esmasündinust, Keedarist, pärinevad araablased, kes on alati elanud ja elavad siiani Paarani kõnnumaal. Ja kui kõik on sellega nõus, et Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) esiisade liin läheb läbi Keedari Ismaelini (عليه السلام) välja ning ta on prohvet, kes ilmus Paarani kõnnumaale, sisenes Mekasse kümnest tuhandest mehest koosneva armeeaga ning andis oma rahvale edasi tulise

seaduse, siis kas ei tuleks ka tunnistada, et eelnev ennustus on sõna-sõnalt täide läinud?

Habakuki raamatus lausunud prohvetlikud sõnad on erilise tähtsusega. Seal on öeldud: „*Tema (Paarani püha mehe) aulikkus katab taevaid ja maa on täis tema kiitust.*” (Ha.3:3). Sõnal „kiitus” on siin eriline tähendus, kuna Muhammedi nime otsene tõlge oleks „kiidetud”. Paarani kõnnumaa rahvale oli lubatud ilmutus Jumalalt: „*Tõstku häält kõrb ja selle linnad, külad, kus Keedar elab! Kaljude elanikud hõisaku, hüüdku valjusti mägede tippudelt! Andku nad Jehoovale au ja kuulutagu saartel tema kiidetavust! Jehoova läheb välja nagu kangelane, Ta õhutab võitlusindu otsegu sõjamees; ta tõstab sõjakisa, hüüab valjusti, et saada võitu oma vaenlaste üle.*” (Js.42:11-13)

Sellega on seotud veel kaks Keedariga seotud märkimist väärivat ennustust. Üks neist on Jesaja 60. peatükis: „*Tõuse, paista, sest sinu valgus tuleb ja Jehoova auhiilgus koidab su kohal ... Sind katab kaamelite hulk, Midjani ja Eefa noored kaamelid; kõik tulevad Sebast ... Su juurde kogunevad kõik Keedari karjad, sind teenivad Nebajoti jäärad: meelepärasena tulevad need mu altari peale ja ma teen veelgi ilusamaks oma ilusa koja.*” (Js.60:1-7)

Veel teinegi ennustus pärineb Jesajast: „*Ennustus Araabia kohta: Ööbige Araabia tihnikuis, dedanlaste killavoor! Minge vastu janustele, viige neile vett! Teemamaa elanikud, astuge oma leivaga põgenike ligi! Sest nad põgenevad mõõkade eest, paljastatud mõõga eest, vinnastatud ammu eest ja sõja raskuste eest. Sest Issand ütles mulle nõnda: “Veel aasta, palgalise aastate sarnaselt, ja kõik Keedari hiilgus on kadunud. Jääk*

Keedari poegade kangelaste ambude arvust jääb väheseks. “” (Js.21:13-17)

Neid Jesaja ennustusi tuleb lugeda Moosese 5. raamatu valguses, mis räägib Jumala paistmisest Paarani mäelt.

Kui Ismael (عليه السلام) elas Paarani kõnnumaal, kus tuli ilmale ka ta poeg Keedar, kes on araablaste esiisa, ning kui Keedari pojad pidid Jumalalt ilmutuse saama; kui Keedari hingekarjad pidid tulema jumalikule altarile Jumala koda austama, kus pimedus pidi mõne sajandi vältel maad katma ja seejärel pidi seesama maa saama Jumalalt valguse; ning kui Keedari hiilgus pidi tuhmuma ning tema lastest ammumeeste ning kangelaste arv vähenema aasta jooksul peale seda, kui Paarani püha mees (Ha3:3) pidi mõõkade ning vinnastatud ammude eest põgenema, siis seesama Paarani püha mees ei ole keegi muu kui Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم). Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) ongi Paarani kõnnumaal elanud Keedari Ismaeli (عليه السلام) püha järeltulija. Muhammed (صلى الله عليه وسلم) on ainus prohvet, kelle kaudu araablased said ilmutuse ajal, mil pimedus oli katnud maa. Läbi tema paistiski Jumal Paaranis. Meka on ainus koht, kus Jumala koda austatakse ning kus Keedari hingekari (tema järeltulijad) tulevad alistunult jumalikule altarile. Tema oma rahvas kiusas Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) taga, nii et ta pidi Mekast lahkuma. Ta oli janune ning põgenes paljastatud mõõga ning vinnastatud ammu eest ning aasta peale ta põgenemist kohtus ta Keedari järeltulijatega Badris, mis sai mekalaste ning Prohveti (صلى الله عليه وسلم) esimeseks lahinguväljaks. Peale seda Keedari laste ammuküttide arv vähenes ning Keedari hiilgus kadus.

Kui need ennustused ei käi Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) kohta, siis ei ole need siiani täide läinud. Jesaja 9. peatükis juttu olnud Jumala koda ei ole midagi muud kui Jumala koda Mekas ja mitte kristlik kirik, nagu kristlastest kommentaatorid arvavad. Seitsmendas värsis märgitud Keedari hingekari ei ole kristlikku kirikusse tulnud ning on kõigutamatu fakt, et Keedari külade ning linnade elanikud on ainsad inimesed terves maailmas, keda kristlik kirik ei ole kunagi suutnud mingil moel mõjutada.

Samuti on Moosese 5. raamatus (33:2) mainitud 10 000 pühakut äärmiselt olulised. Ta (Jumal) paistis Paaranist ning tuli 10 000 pühakuga. Paarani kõnnumaa lugu pole midagi muud kui lugu sellest, kuidas Prohvet (صلى الله عليه وسلم) vallutas Meka. Ta tuli Mediinast koos 10 000 kaaslasega ning astus taas Jumala iidsesse kotta. Ta andis maailmale edasi selle tulise seaduse, mis kõik eelnevad seadused tuhaks põletas. Trööstija, Tõe Vaim, kellest Prohvet Jeesus (عليه السلام) rääkis, ei ole keegi muu kui Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم). Selleks ei saa pidada Püha Vaimu, nagu arvavad kristliku kiriku teoloogid. Jeesus (عليه السلام) ütles: „*See tuleb teile heaks, et mina lähen ära. Sest kui ma ei läheks, ei tuleks Trööstija teie juure, aga kui ma ära lähen, siis ma saadan tema teie juurde.*” (Jh.16:7)

Need sõnad on selgeks tõestuseks selle kohta, et Trööstija pidi tulema peale Jeesuse (عليه السلام) lahkumist ning ei olnud kohal, kui Jeesus (عليه السلام) need sõnad lausus. Kas peaksime arvama, et Jeesuse (عليه السلام) eluajal Püha Vaimu ei olnudki, kui tema tuleku tingimuseks oli Jeesuse (عليه السلام) lahkumine? Pealegi räägib Jeesus (عليه السلام) temast nagu inimesest ja mitte kui vaimust: „... sest tema ei räägi iseenesest, vaid mida ta kuuleb, seda ta räägib ...” (Jh.16:13) Kas peaksime siis arvama, et Jumal ja Püha Vaim on kaks täiesti erinevat olendit ning et Püha Vaim

räägib iseenda eest ning ka seda, mida kuuleb Jumalalt? Jeesuse (عليه السلام) sõnad viitavad selgelt Jumala sõnumitoojale. Jeesus (عليه السلام) nimetab teda Tõe Vaimuks ning nii räägib Prohvet Muhammedist (صلى الله عليه وسلم) ka Koraan: „**Ei, ta on tulnud tõega ning kinnitanud ka (eelnevaid) sõnumitoojaid.**“ (37:37)²⁴

Uues Testamendis on mitmeid tekstilõike, mis viitavad selgelt Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) tulekule, edastades teavet tema tegude ning ülesande kohta.

Juudid saatsid preestrid Ristija Johannese (عليه السلام) juurde, et teada saada, kes ta on. „Tema tunnistas ega salanud mitte, vaid tunnistas: “Mina ei ole Kristus (Messias).“ Ja nad küsisid temalt: “Kes siis? Oled sa Eelija?” Tema ütles: “Ei ole” –, „Oled sina see prohvet?” Tema vastas: “Ei” ... Ja nad küsisid temalt ja ütlesid talle: „Miks sa siis ristid, kui sa ei ole Kristus (Messias) ega Eelija ega see prohvet?”“ (Jh.1:20-25)

See prohvet, kellest siin juttu, ei ole Jeesus (عليه السلام), see on Muhammed (صلى الله عليه وسلم), sest Ristija Johannes jätkas terve Jeesuse järgneva elu jutlustamist, ristimist ning selle prohveti tuleku ettekuulutamist.

Jeesus (عليه السلام) ennustas teise prohveti tulekut, kelle nimi saab olema *periqlytos* või *paraclete* või *paracalon* ning kes (st kelle õpetus) kestab igavesti. „Ja mina palun Isa, ja tema annab teile teise Trööstija (*periqlytos*), et see teie juure jääks igavesti.” (Jh.14:16) *periqlytos* tähendab kreeka keeles „hiilgav”, „tunnustatud” või „kiiduväärt” ja just seda tähendab ka arabiakeelne nimi Ahmad²⁵. Ka

²⁴ Dawud, Abdul-Ahad, „Muhammad in the Bible”.

²⁵ Üks versioon Muhammedist, sõnatüveks mõlema nime puhul HMD.

Koraan kinnitab, et prohvet Jeesus (عليه السلام) ennustas Ahmadi- nimelise prohveti tulekut peale teda. Kõigeväelisem Jumal ütleb: „**Ning kui Jeesus Maarja poeg ütles: 'Oo, Iisraeli lapsed, tõesti, ma olen teile (saadetud) Jumala Sõnumitooja, kes kinnitab Toorat (mis on tulnud) enne mind ning annab edasi hea uudise Sõnumitoojast, kes tuleb peale mind ning kelle nimi on Ahmad.**“ (61:6)²⁶

Jumal on Piibli ettekuulutuses öelnud: „*Ja kes ei kuula mu sõnu, mis ta räägib minu nimel, sellelt nõuan mina ise aru!*” (5 Mo. 18:19) See tähendab, et igatiüks, kes usub Piiblist, peab uskuma ka sellesse, mida on öelnud prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم).

²⁶ Al-Sheha, Abdurrahman, „Muhammad the Messenger of God” („Jumala Sõnumitooja Muhammed”)

Ateismist

1. MÖTTEID USUST TÄNAPÄEVA VALGUSES

Igas inimeses on veidike usku, kui ta ka seda teadlikult ei tunnista. Tihti võetakse vastu esiisade usk. Isegi kui seda ei praktiseerita, järgitakse seda pimesi või võetakse omaks tänu oma vanematele. Teatud universaalsed tõed ja väärtused, mis on sellele usule omased, saavad inimestele aluseks, millest kinni hoitakse, mida iganes siis tegelikult eraelus mõeldakse.

Ka ateism ehk Jumala olemasolu eitamine on usk, kuna see on ateisti veendumus, nagu ka näiteks kristlase veendumus Jumala olemasolust. Sotsiaalne identiteet ja sidusus motiveerivad seda usku jätkama. Seetõttu ei pruugi olla oluline, kas mõni sooritatud rituaal on mõistusepärane või kas sellest aru saadakse. Pole siis ime, et ka tänapäeval on paljud usku, mida juhivad müüdid, imed või ka teoloogilised väärarusaamad või oletused. Inimene võib jõuda koguni selleni, et hakkab uskuma ja ülistama oma sotsiaalse grupi usku. Sellest tulenevalt ei pruugigi teda huvitada, mis toimub väljaspool seda sotsiaalset gruppi või selle usku; kas see uskumus on ka loogiline või mitte.

Sama kehtib nende kohta, kes ei suuda mõista oma sotsiaalse grupi usku ja seega hüljatakse ka kõik teised religioonid, arvates, et kõik need on sama vigased. Kui aga probleemi mõista ei suudeta, tundub selle lahendus vähetähtis. Siit ka küsimus – kas inimesel on üldse vaja selgelt piiritletud usku, kui on teada, et see usk tegeleb nagunii „teadmatuga”?

Inimese elustiil on peegeldus sellest, mida ta usub. Kõik meie teod ja mõtted on ühel või teisel moel juhitud sellest, mida me usume. Kui usk ei

ole päris selgelt lahti mõtestatud, tekitab see teatud määral segadust. Usu puudumine viib aga sihitule elule, mis omakorda tekitab tühjust ja rahulolematust, illusioone, usaldamatust teiste suhtes ning sisemiste väärtuste ja väliste sidemete nõrgenemist. Varem või hiljem jõuab inimene olulise avastuseni, et oleme siin vaid teatud aja. Kuidas elada oma elu mõttekalt? Mis peaks olema juhiseks? Mis on eksistentsi tähendus? Ja kui pole mingit tähendust, kas on see märk sellest, et kõik, mida me teeme, on tähtsusetu? Meie füüsiline elu siin ilmas jõuab kord lõpule. Mis saab meist pärast surma? Mis on meie praeguse maapealse elu tulemus või tagajärg?

Inimesed on intelligentsed ja oskavad leida õige tee, proovides ära hea ja halva ja siis otsustades, mis on õige. Seda printsiipi kasutades kordab iga järeлтulev põlvkond samu vigu. On see igavene ring ilmtingimata vajalik, kui on olemas juhend kohe õigesti toimimiseks; nii toimimiseks, kuidas inimesele endale on kõige parem?

Inimesed püüdleavad materiaalsete saavutuste ja mugavuse poole, et olla elus õnnelikud. Oleme jõudnud materiaalse tsivilisatsiooni ja meeletu teadusliku arengu kõrgpunkti. Kuid samuti on see kaose ja ebakindluse aeg, kus tundub, et inimesed on kaotanud õige tee, ja lõpuks ollakse uute, veel suuremate ning ettenägematute katastroofidega silmitsi.

Elatustase on küll mitmeid kordi kõrgem kui varem, kuid see ei ole endaga kaasa toonud õnnelikkuse ja inimlikkuse taseme tõusu. Vastupidi, ühiskond ihaleb üha enam võimu, raha, kuulsuse ja ilu järele, millest on saanud tänase maailma liikumapanevad jõud. Inimene on küll õppinud lendama õhus koos lindudega ja sukelduma vee alla koos kaladega, kuid seda, kuidas elada maa peal, ei tea ta ikka veel. Uuringud nii-öelda

arenenud riikides viitavad kuritegevuse ja korrupsiooni kasvule, psühhiaatria patsientide ja enesetappude suurenemisele, suuremale alkoholist ja narkootikumidest tekkinud sõltuvusele, perekondade purunemisele ja noorsookuritegevusele. Mida rohkem mugavust ja küllust, seda enam ka tühjuse ja lootusetuse tunnet.

Mis juhtub meiega pärast surma? Üks võimalus on, et ei juhtu mitte midagi – meie lapsed elavad meieta edasi. Samas ei saa seda ka kindlalt väita, sest kui inimene pole ohust teadlik, ei tähenda see, et ohtu ei ole. Reaalsuse ignoreerimine või ükskõiksus selle vastu ei tee reaalsust olematuks.

Teine võimalus on, et elu jätkub mingil moel, mingis teises dimensioonis. See mõte on eksisteerinud maa peal juba aastatuhandeid, juba enne seda, kui vaaraod hakkasid endale püramiide ehitama. Kuid ka nemad ei osanud end asetada teise dimensiooni, milles see teine elu toimub.

Inimene on võimetu ise välja selgitama, mis juhtub meiega pärast surma. On teada vaid see, mida inimesed on kogenud näiteks kliinilises surmas, kui nende süda on teatud ajaks seiskunud. Kõik nad kinnitavad justkui ühest suust, et viibisid valges koridoris, minemas üles kuhugi kõrgemale, kus ei ole mingeid muresid, on vaid kerge olla ... Ja tihti, taas maisesse ellu naastes, on neist inimestest saanud usklikud, justkui oleksid nad saanud kinnitust selle kohta, mis tõeliselt toimub. Kas see mitte ei vii inimest mõttele, et äkki ongi olemas mingi kõrgem võim või jõud; see üks, kes on kõige allikas – Looja?

Meenub üks eluline seik. Mees läks juuksurisse habet ajama ning sattus habemeajajaga vestlusesse. Too väitis, et tema ei usu Jumala olemasollu, kuna muidu ei oleks maailmas kõiki neid vaeseid kodutuid lapsi ja

väärkoheldud naisi. Klient ei tahtnud temaga vaidlusesse laskuda, lasi tal töö lõpetada, maksis ja lahkus.

Tänavale astudes märkas ta räpakat meest, pikkade rasvaste juuste ja ajamata habemega. Mees pöördus juuksurialongi tagasi ning lausus habemeajajale: „Tead, ma ei usu, et habemeajajad on olemas.” Habemeajaja oli muidugi üllatunud: „Kuidas nii? Mina olen ju habemeajaja ja ma olen siin, sinu ees.” Selle peale küsis klient: „Aga kuidas siis on olemas pikkade juuste ja ajamata habemega inimesi, kui on olemas habemeajajad?”

Liiga tihti mõistetakse Jumal hukka ja unustatakse. Inimesed ei mõista, et Jumal ei ole nende „kantseldaja”, vaid Looja. Tal on meie siia seadmiseks ning proovilepanekuks omad põhjused ...

Vaadakem oma arvutikuvarit – see koosneb tuhandetest pikslitest, mis moodustavad kokku ühtse pildi, see on liikuv, värviline, inimese loodud. Nüüd mõelgem korraks oma silmadele. Enne kui selle lause lõpetate, on teie silmis teostatud umbes sada biljonit tegevust. Ükski teadlane pole siiani suutnud midagi sarnast luua. Arvutikuvar on inimese loodud. Kes lõi silmad, täiuslikema tehnoloogia? Juhus? Kindlasti mitte.

2. KUUS FAKTI JUMALA OLEMASOLU TÕESTUSEKS

1. Olematus ei loo midagi Mõeldes kõigele sellele, mis maailmas iga päev toimub – vihm, tuul, päev ja öö, vaadates looma- ja inimlaste sündi ja nähes päikest ja kuud korrapäraselt liikumas, ei jää muud üle, kui

tõdeda – kõik see ei ole tekkinud juhuslikult ja umbropsu. Ei ole tekkinud mittemillestki, vaid on loodud ideaalses korrapäras. (Koraan, 52:35-36)

2. Mõeldes loodule tajume mõningaid Looja omadusi Loodu omadused viitavad Looja võimetele ja omadustele. Näiteks kui vaadata täiuslikult meisterdatud puidust ust, saame aru, et loojal on puitu, ta on võimeline seda töötleva, võimeline seda lihvima, tal on naelad, millega saab erinevaid ukse osasid üksteise külge kinnitada, tal on teadmised, kuidas seda teha – mõeldes tootest mõistame tootja oskusi (45:3-6).

3. See, kes midagi ei oma, ei saa ka midagi anda Raha ei saa küsida sellelt, kellel seda pole, ega teadmisi rumalalt – see, kellel on millestki puudus, ei saa seda ka teistele anda. Need, kes väidavad, et nende loojaks oli loodus, satuvad loogikaga konflikti. Loodusel ei ole ei teadmisi, tarkust ega tahet – aga inimestel ju on. Kuidas saab loodus anda midagi, mida tal ei ole? (22:73-74)

4. Mida oma meeltega tajun, selle eksistentsis ei saa kahelda Meeltega tajutu on vaid tunnetuslik, mida peetakse enesestmõistetavaks. Kuid kui näeme miraaži kõrbes, kas siis pole meie meeled mitte meile valetanud? Kui paneme pliiatsi veega täidetud klaasi, tundub meile, et pliiats on murdunud, kuigi tegelikult see ju nii ei ole. Meeled võivad eksida ja tegelikult on neid lihtne petta – vaadake kas või kõiki neid trikimeistreid tsirkuses. Kas see on piisav alus millegi olemasolus kahelda? On paljusid asju, mida me ei näe ega taju, kuid ometi usume nende olemasolusse. Usume, et on olemas sellised kauged maad nagu India ja Brasiilia, kuigi pole neis ise kunagi käinud. Usume, et Aleksander Suur vallutas Pärsia, kuigi me seda oma silmaga ei näinud. Usume seda, mida me pole näinud, kuna see on kandunud meieni läbi aegade ja kuna

teadjad on selle õigsust meile kinnitanud. Veendumuseni võib jõuda tajumisega, aga ka meie arvates õiglaste inimeste poolt öeldu kaudu. Inimese meeled ei ole võimelised tajuma kõike, mis eksisteerib. Inimene on nagu vang kinni oma kehas – seistes jõe ääres, ei näe me tervet jõge, vaid ainult osa sellest. Me ei suuda haarata oma meeltega tervikut.

5. Uskmatute pöördumine Jumala poole ebaõnne korral Kui inimene satub katastroofiolukorda, olles usklik või uskmata, ei suuda ta seda taluda ja pöördub meeleheites nähtamatu jõu poole, mis kõike kontrollib. Ta ei näe seda, kuid tunneb oma hinge ja südamega, iga närvirakuga. Isegi kui ta seda otseselt ei väljenda, siis ometi ta tajub seda – usk Jumalasse on inimloomusele omane. See on instinktiivselt olemas iga inimese hingesopis nagu nälja ja janu instinkt. Seda instinkti võivad varjutada lõbujanu ja materialistlikud ihad, kuid kui inimest raputavad katastroofid ja hirmud, kerkib see instinkt automaatselt esile.

6. Kas teadus ja usk on vastuolus? Vastupidi – teadus viib usuni. Paljud tuntud teadlased on seda kinnitanud ja koguni sellisel määral, et teadus on nende usku hoopis tugevdanud. 290 teadlase hulgas läbi viidud uurimusest selgus järgnev: 38 olid ateistid, 242 tunnistasid oma usku avalikult ja 20 jäid usuküsimuses erapooletuks – 92,5 % usklikke teadlasi. Tundub pigem, et usk ja teadus täiendavad teineteist, mitte ei ole vastuolus. Teaduslik teooria ei ole kunagi olnud vastuolus Koraani värsside ega Prohveti (صلى الله عليه وسلم) *hadithidega* – pigem avastatakse iga suurema teadusliku avastuse juures, et see on juba Koraanis kirjas, lihtsalt inimesed pole osanud seda õigesti lahti mõtestada. Ka pole teadus suutnud siiani luua seda, mille on loonud Jumal. Inimene pole suutnud

luua isegi vett (56:69). Albert Einstein on öelnud: „Usk ilma teaduseta lonkab ja teadus ilma usuta roomab nagu pime.”

3. JUMALA OLEMUS

A: Mis aastal sündis teie Jumal?

B: Jumal eksisteerib kuupäevade, aegade ja sajanditeta – tema olemasolul ei ole piire.

A: Palun tooge meie reaalsest elust mõni näide.

B: Mis on enne (number) kolme?

A: Number kaks.

B: Mis on enne kahte?

A: Number üks.

B: Mis on enne ühte?

A: Midagi.

B: Kui statistilisele ühele ei eelne midagi, mis siis veel Tõelisest Ühest, Jumalast rääkida. Ta on igavene ja tema eksistentsil ei ole piire.

A: Millises suunas asub teie Jumal?

B: Kui süüdata pimedas ruumis lamp, millises suunas läheb valgus?

A: Igas suunas.

B: Kui see on tõsi tehisvalguse puhul, mis siis rääkida taevaste valgusest.

A: Mainige midagi oma Looja olekust. Kas see on gaasiline nagu suits või tahke nagu teras või vedel nagu vesi?

B: Kas olete istunud surija kõrval?

A: Jah.

B: Kas ta rääkis teiega pärast seda, kui ta suri.

A: Loomulikult mitte.

B: Enne surma ta rääkis ja liigutas, kuid pärast surma muutus liikumatuks ja külmaks. Kes muutis ta ühest olekust teise?

A: Tema hing lahkus kehast.

B: Kirjeldage mulle tema hinge. Kas see on gaasiline nagu suits või tahke nagu teras või vedel nagu vesi?

A: Me ei tea selle kohta midagi.

B: Kui on loodud hing, mida ei saa kirjeldada, kuidas siis saaks kirjeldada Looja olemust?

Jumal pole nähtav silmade, vaid südamega usu läbi. Teda ei saa tajuda meeltega ja ei ole ta ka millegi ega kellegi sarnane. Teda saab tunda Tema märkide ja loodu kaudu. Ta on õiglane. Pole teist Jumalt tema kõrval.



Olulised daatumid

- 570** – Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) sünd
- Jeemenit valitsevad abessiinlased (etioopialased) püüavad oma „elevandiarmeega“ Kaabat hävitada
- 574** – pärslased vallutavad Jeemeni
- 576** – Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) ema sureb, tema eest hakkab hoolitsema vanaisa Abd Ul-Muttalib
- 578** – Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) vanaisa sureb, tema eest hakkab hoolitsema onu Abu Talib
- 595** – Muhammed (صلى الله عليه وسلم) abiellub Khadijaga (رضي الله عنهما)
- 610** - esimene revelatsioon
- 615** – esimesed moslemid rändavad tagakiusamise tõttu Mekast välja Abessiiniasse (Etiopiasse)
- 616** – Omar (رضي الله عنه) hakkab moslemiks
- 619** – Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) naine Khadija (رضي الله عنهما) ja onu Abu Talib surevad
- Muhammed (صلى الله عليه وسلم) otsib Taifi linna elanikelt moslemitele peavarju, kuid visatakse linnast välja
 - Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) Öine Reis (Al-Miraaž) Mekast Jerusalemma ja sealt seitsmendasse taevasse, kus Jumal määrab moslemitele 5 korda päevas palvetamise
- 620** – Muhammed (صلى الله عليه وسلم) abiellub Aishaga (رضي الله عنهما)
- 622** – moslemid kolivad Mekast Mediinasse, millest hakatakse arvutama islami ehk *hižra* (emigratsiooni) aega
- 624** – Badri lahing; noor islami kogukond mõistab esmakordselt oma jõudu
- palvesuund muudetakse Jerusalemmalt Meka poole
 - Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) tütar Fatima (raa) abiellub Aliga (raa)
- 625** – Uhudi lahing; milles moslemid kannatavad kahju, kuna ei kuula Muhammedi (صلى الله عليه وسلم)
- 627** – Kraavi lahing; moslemid kaitsevad edukalt hüiglasliku mekalaste armee vastu Mediinat
- 628** – Hudaibija leping, mille kohaselt moslemid lubatakse järgneval aastal palverännakule
- Muhammed (صلى الله عليه وسلم) kirjutab Pärsia, Bütsantsi, Egiptuse ja Abessiinia valitsejatele kirjad, milles kutsub neid islamit vastu võtma

629 – Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) onu Abbas (رضي الله عنه), kelle järeltulijatest sai Abbasiidide dünastia (750-1258), hakkab moslemiks

630 – moslemid saavad Meka oma kontrolli alla ja puhastavad Kaaba ebajumalatest

- islami suur vaenlane Abu Sufyan, kelle pojast saab hiljem Omaijaadide dünastia (661-750) esimene kaliif, hakkab moslemiks

632 – Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) palverännak Mekasse ja surm

- Pärsia troonile pääseb Yazdijird III, kes jääb Sassaniidide dünastia viimaseks valitsejaks ja kelle valitsemisaja lõpul moslemid Pärsia Impeeriumi vallutavad

632-634 - kaliif Abu Bakr (رضي الله عنه)

633 – moslemid vallutavad enamasti araabldest elanikega Pärsia Impeeriumi buffertsooni Hira, mis saab nende esimeseks vallutuseks väljaspool Araabia poolsaart

- alustatakse ekspeditsioonidega Süüriasse ja Palestiinasse

634-644 - kaliif Omar ibn Al-Khattab (رضي الله عنه)

644-656 - kaliif Othman ibn Affan (رضي الله عنه)

656-661 – kaliif Ali ibn Abu Talib (رضي الله عنه)

658-750 – Omaijaadide dünastia

711- maurid alustavad Tariq ibn Ziyadi juhtimisel Hispaania vallutamist

711-712 – araabia-moslemi armee ekspeditsioon Hinduse deltasse

720 – vallutatakse Barcelona ja Norbonne

732 – Tours'i ja Poitiers lahing (Charles Marteli vastu)

750-1258 – Abbasiidide dünastia

762-763 – Bagdadi loomine

800-909 – Aghlabiidid (Põhja-Aafrika – Tuneesia + Egiptus) Harun al-Rachid (Abbassiidi valitseja) lubab Ifriqiya valdused pärandatava õigusega Ibrahim ibn al-Aghlabile, oma khorassaanlasest sõjaväejuhile, iga-aastase maksu ja abassiidide ülemvõimu tunnistamise eest.

819-1005 – Samaniidid – Iraani dünastia, iidse preestrisuguvõsa alusepanijad

836 – Samarra loomine (Abbasiidid)

868-905 – Tuluniidid – arabiseerunud Türgi dünastia, kes valitses Süürias, Egiptuses ja Palestiinas; alusepanija = sõjaväeori Tulun, kellest sai Abassiidide dünastia õukonnas ihukaitseväge juht

909-1171 – Fatimiidid – šiidi vastu-kalifaat Tuneesias, Egiptuses, Süürias ja Põhja-Aafrikas. Abu Abdallah al-Chiil õnnestub Aghlabiidid Ifriqiyast välja ajada. Ubaydallah al-Mahdist saab kaliif.

929 – Hispaania Omaijaadid (Abd ar-Rahman III) kuulutavad välja oma kalifaadi

945-1055 – **Buyiidid** – (Iraan + Iraak; šiiidid) iraani dünastia

1001-1024 – Penjabi regiooni vallutamine

1017-1021 – uue religioosse koolkonna – druzide – loomine; kummardasid Fatimiidide kaliifi al-Hakimi (996-1021) kui Jumala inkarnatsiooni

1038-1157 – (**Suured**) **Seldžukiidid** – türgi dünastia, valitses Afganistanis, Pärsias, Anatooolias, Iraagis, Süürias ja Araabia poolsaari; pärinesid Türgi Oghuzi kristlikust kogukonnast, kes hakkasid moslemiteks 960. aastal

(1056)1060-1147 – **Almoraviidid (Al-Murabitiin, Mrabte)** (I – Abdallah ibn Yassin) – berberi dünastia, mis valitses Marokos, Mauritaanias, Lääne-Alžeerias ja Hispaanias (al-Andalus), asutasid Marrakechi (1062-1070) ja tegid sellest oma pealinna

1077-1308 – **Seldžukiidid (Anatoolia või Rumi Seldžukiidid)** – Anatooliast pärit Türgi dünastia (Iznik (Nicee)), Suurte Seldžukiidide haru

1099 – **I risticõda** (1096-1099), algatajaks paavst Urbain II, lõppes ristivägede Jeruusalema vallutamisega

1133-1269 – **Almohadid** – berberi dünastia, mis valitses Põhja-Aafrikas (Maroko, Alžeeria, Tuneesia, Liibüa) ja Hispaanias; al-muwahhidun (kes usuvad, et Jumal on 1); Ibn Tumart

1148 – peale Damaskuse kaotust hajub **II risticõda** laiali

1169 – Saladinist (Salah ad-Din) saab Fatimiidide visiir

1189-1192 – **III risticõda**

1171-1250 – **Ayyubiidid**

Salah ad-Din al-Ayyub (1169-1193) kukutab Fatimiidide kalifaadi, võidab tagasi Jeruusalema, viib Egiptuse taas Abassiidide kuningriigi koosseisu ja loob Ayyubiidide dünastia Egiptuse ja Süüria üle. Oma suure armulikkuse tõttu, mida ta Jeruusalema rahva vastu vallutades (1187) üles näitas, kutsuti teda „üllaks paganaks”. Ta lasi kristlased neid vigastamata minema, peale sümboolse lunaraha maksmist, samas kui viimased olid 1099. aastal linna vallutades korraldanud tõelise veresauna. 1192. aasta rahulepingu kohaselt lubas Saladin kristlastest palveränduritele vaba sissepääsu Jeruusalema pühadesse paikadesse

1202-1204 – **IV risticõda** – Konstantinoopoli vallutamine risticõdijate poolt

1206 – Džinžis Khan (surn.1227) tunnistatakse kõigi türgi-mongoli rahvaste ülemvalitsejaks

1215 – mongolid vallutavad Pekingi

1217-1219 – **V ristsõda**

1227 - Džinžis Khani surma järel jagatakse tema hiigelsuur impeerium ta nelja poja – Juťši, Jagatai, Ogodai (suure khani tiitli pärija) ja Tuli vahel

1228-1229 – **VI ristsõda** – Jeruusalem läheb tagasi ristsõdijate valdusesse

1242-1243 – mongolid purustavad Seldžukiidid

1244 – ristsõdijate Jeruusalema valitsemise lõpp

1245-1246 – mongolite Penjabi ekspeditsioonide algus

1248-1254 – **VII ristsõda**

1250-1275 (1517) – **Mamlukid** (Egiptus)

Mamlukid olid sõjaväeorjad, sisse toodud Lõuna-Venemaalt; nad võtsid 1250. aastal Ayyubiidide käest võimu üle Egiptuses ja Süürias

1250-1390 – **Kiptšakid** – Kaukaasia tšerkessid, Baybari loodud dünastia

1256-1335 – **II-Khanid** – mongoli dünastia, mis valitses Pärsiat, Iraaki, osasid Süüria valdusi, Ida-Anatooliat ja Kaukaasiat

1256 – Hülägü (Tuli poeg) vallutas Iraani, ründas 1258. aastal Bagdadi ja pani aluse II-Khanide dünastiale, kes võtsid 1295. aastal vastu islami (NB! Esmakordselt ajaloos võtab vallutaja võim vabatahtlikult vastu vallutatute religiooni!)

1258 – mongoli invasioon Hülägü-Khani juhtimisel, Abassiidide lõpp

1260-1277 – Baybari mamlukide dominatsioon

1260-1517 – Abassiidide fantoomkalifaat Kairos Mamlukide dominatsiooni all

1300-1923 – **Osmanid**

umbes 1300-1326 – Osmani valitsusaeg, pannakse alus Osmani impeeriumile

1308 – Anatoolia läheb mongolite otsevalitsuse alla

1354 – Osmanid alustavad Balkani poolsaare vallutamist

1370-1506 – **Timuriidid** – Timur Langi loodud dünastia

1360-1405 – Mongol Timur (1370-1405) võtab endale missiooniks taastada mongoli impeerium; surub oma dominatsiooni peale

Transoxianile, Pärsiale, Mesopotaamiale, osale Venemaast ja Anatooliale

1382 – Kaukaasia mamluk tšerkessid (1382-1389) ja sultan Barquq

(1390-1399) haaravad võimu, mongolid rüüstavad Moskvat

1395 – Kulitse Hordi lagunemise algus, jagunemine erinevateks khaniriikideks: Astrahan (1466-1556), Kazan (1445-1557), Qasimov (1452-1681), Krimm (1430-1783)

1398 – mongolid vallutavad Timuri eestvedamisel India, Delhi hävitatakse

1453 – Osmanid vallutavad Konstantinoopoli
1501-1779 – **Safaviidid** (Iraan)
1501-1512 – šahh Ismail (1501-1524) ajab turkmenid Iraanist välja ja rajab sinna Safaviidide dünastia; duodecimani shiism saab riigi ametlikuks religiooniks
1514 – Osmanid võidavad Safaviidide käest Mesopotaamia ja Kurdistani
1516-1517 – Mamlukide Süüria ja Egiptuse alad lähevad Osmanite alla
1534-1574 – Osmanid lähevad edasi Põhja-Aafrikasse
1554 – Gruusiast saab Safaviidide provints
1555 – Safaviidide ja Osmanite sõja lõpp: Azerbajdžan läheb Safaviidide ja Iraak Osmanite kätte
1578 – Osmanid võtavad Safaviididelt üle Gruusia ja Kurdistani
1638 – Osmanid vallutavad Bagdadi
1757 – Briti Lääne-India Kompanii kontroll Bengali üle
1768-1774 – Vene-Osmanni sõda: Krimm läheb üle Venemaale
1779 – Kadžar Agha Muhammed vallutab Põhja-Pärsia
1786 – Teheranist saab Kadžarite pealinn
1798-1807 – Prantsuse ekspeditsioon Egiptusesse; peale prantslaste väljaviskamist saavutab Egiptus Muhammed Ali juhtimisel oma autonoomia; 1841. aastal saab viimasest sultani eeskostel pärandusõigusega Egiptuse asekuningas
1813 – Kaukaasia läheb uuesti Venemaa alla
1830 – algab Prantsuse okupatsioon Alžeerias
1832-1847 – Emiir Abd el-Kaderi juhtimisel võitleb Alžeeria Prantsuse kolonisatsiooni vastu
1839-1876 – Tanzimanide reformid Osmanite impeeriumis (moderniseeritakse armee, õigus, administratsioon ja haridus)
1857-1861 – Tuneesia saab konstitutsiooni ja seega konstitutsiooniliseks monarhiaks
1858 – India kuulub Briti kroonile
1863 – Marokost saab Prantsuse protektoriaat (Beclard'i konventsioon)
1876-1877 – Osmanite konstitutsioon
1881 – Mahdi ülestõus Sudaanis
1881-1883 – Tuneesiast saab Prantsuse protektoriaat (Bardo leping ja La Marsa konventsioon)
1882-1936 – Egiptus Briti okupatsiooni all
1906 – Pärsiast saab konstitutsiooniline monarhia
1908-1909 – Noortürkklased võtavad võimu oma kätte
1909-1925 – viimase Kadžari šahhi (Ahmed Mirza Šahh) valitsemisaeg (Iraan)

1914-1918 – I Maailmasõda: Osmani impeerium toetab kesk võime (Saksamaad)

1916 – Sykes-Picot leping - Suurbritannia ja Prantsusmaa jagavad omavahel Lähis-Ida; Inglismaa taganeb eelnevast lepingust araablastega, kellele oli lubatud oma vaba riik, kui need aitavad Liitlasi Osmanite impeeriumi vastu

1917 – Balfouri deklaratsioon – britid lubavad sionistlikul liikumisel teostada Palestiinas „jewish homeland” projekti, kuid riigi loomist ei lubata

1920 – Rahvaste Ühendus annab Suur Britannia valdusesse Palestiina, Iraagi ja Transjordaania mandaadi, Prantsusmaale Süüria ja Liibanoni oma

1921 – Reza Khani riigipööre Iraanis

1922 – sultanaadi tühistamine (Türgi)

1923 – Türgi Vabariigi väljakuulutamise, presidendiks saab Mustapha Kemal Atatürk

1924 – kalifaadi tühistamine (Türgi)

1925 – Reza Khanist saab šahh – Reza Khan Pahlavi (Iraan)

1928 – Hassan al-Banna loob Egiptuses liikumise „Vennad moslemid”

1932 – Saudi Araabia loomine

1939-1945 – II Maailmasõda

1945-1947 – II Maailmasõja järgselt iseseisvuvad India, Transjordaania, Süüria ja Liibanon (1946), luuakse Pakistan (1947), kuulutatakse välja Indoneesia Vabariik (1945) ja moodustatakse Araabia Liiga (1945)

1948 – rahvusvaheliste lepingute vastaselt luuakse Iisraeli riik; esimene iisraeli-araabia sõda

1952 – „Patriootlike Ohvitseride” putš Egiptuses kindral Negibi ja kolonel Gamal Abdel Nasseri juhtimisel; lõpp monarhiale (1922-1952)

1956 – Iisraeli Siinai kampaania

1956-1957 – Maroko, Tuneesia ja Malaisia saavutavad autonoomia

1958 – putš Iraagis kõrvaldab võimult monarhia (1921-1958), kuulutatakse välja Iraagi Vabariik

1958-1961 – Egiptus ja Süüria ühinevad Araabia Ühendvabariigi loomiseks

1962 – Alžeeria vabadussõja lõpp (1954-1962) Prantsusmaa vastu; Jeemenis kuulutatakse peale imaam Ahmadi (1948-1962) surma välja Jeemeni Araabiavabariik

1967 – Kuue Päeva sõda Iisraeliga, Iisrael okupeerib Gaza

1967 – kuulutatakse välja Lõuna-Jeemeni Rahvavabariik (millest saab hiljem Jeemeni Demokraatlik Rahvavabariik)

1968 – Indoneesia presidendiks saab kindral Suharto
1969 – Liibüas leiab aset Muammar al-Kadhafi juhitud sõjaväeputš
1972 – Ida-Pakistanis luuakse uus riik – Bagladesh
1973 – Kippuri sõda Iisraeliga
1975-1990 – Liibanoni kodusõda
1978-1979 – islamirevolutsioon Iraanis; luuakse Iraani Islamivabariik, presidendiks saab ayatollah Ruhollah Khomeiny
1978-1979 – Camp Davidi kokkulepe – rahuleping Iisraeli ja Egiptuse vahel, mis näeb ette Egiptuse isoleerimist muust araabia maailmast
1979-1988 – Nõukogude Liidu okupatsioon Afganistanis
1980-1988 – Iraani ja Iraagi sõda (I Lahesõda)
1987-1993 – palestiinlaste **I intifaada** (ar k – „maharaputamine“; reeglina tõlgitud „ülestõus“ või „vastuhakk“) Iisraeli vastu
1990 – Lõuna- ja Põhja-Jeemen ühinevad, moodustatakse Jeemeni Vabariik
1991 – (II) Lahesõda; rahvusvaheline liit USA juhtimisel sunnib Iraaki Kuveidi aladelt lahkuma; alustatakse uusi läbirääkimisi Iisraeli ja tema naabrite (eelkõige Palestiina) vahel
1993 – Palestiina-Iisraeli vaheline **Oslo leping**
1994 – Iisrael ja Palestiina Vabastusorganisatsioon jõudsid kokkuleppele Gaza tsooni evakueerimises, välja arvatud juudiasustustega aladelt; läbirääkimised peaaegu katkestatud, kui üks juudist Läänekalda elanik tulistas Hebroni linnas palvetavate moslemite pihta ning tappis 29 inimest
1995 – **II Oslo leping** (Egiptuses), mille kohaselt jaotati Läänekallas kolmeks tsooniks (7% Palestiinale, 21% ühiskontrolli, 72% jäi Iisraeli alla); juudiäärmuslane mõrvab Iisraeli peaministri Yizhak Rabini
2000 – **II intifaada** – peale 21. aastat tõmbab Iisrael oma väed Liibanonist välja; terve maailm šokeeritud Iisraeli sõdurite poolt Gaza sektoris maha lastud pisikese poisi (Muhammed al-Durrah) pärast
2002 – Iisrael vallutab uuesti osaliselt vabastatud Läänekalda
2003 – rahvusvaheline USA, Suur Britannia, Austraalia ja Poola liit tungib sisse Iraaki, ettekäändes riigi tuuma- ja keemiarelva olemasolu
2004 – sureb Palestiina juht Yassir Arafat
2005 – Iisrael evakueerib Gaza okupeeritud tsooni, maa tagastatakse palestiinlastele
2008-2009 – Iisrael ründab Gazat, tuues ettekäändeks Hamasi raketirünnakud Lõuna-Iisraeli

Kasulik kirjandus

1. AL-QURAN AL-KARIM – „Püha Koraan”

NB! Koraani originaal on vaid ARAABIA KEELES! Kõik tähenduse tõlked on paratamatult tõlkijate vähem või rohkem adekvaatsed interpretatsioonid. Seega, ärge iialgi usaldage pimesi ja sõna-sõnalt ühtki tõlget, kui te ise originaali lugeda ning mõista ei suuda. Kõige parem oleks lugeda paralleelselt mitut tõlget ja neid omavahel võrrelda. Samuti hoiduge lugemast tõlkeid, mille autorite kohta ei ole teada, kui palju või vähe neil üldse on selliseks tööks vajalikke teadmisi.

Tuntumaid Koraani tõlkeid:

Al-Hilali / Muhsin Khan – „*Interpretation of the Meaning of the Noble Quran in the English Language*”

Yusuf Ali – „*The Holy Qur’an: Text, Translation and Commentary*”

Marmaduke Pickthall – „*The Glorious Qur’an*”

Eesti keeles: <http://www.islam.pri.ee/koraan/index.html>

2. SAHIH AL-BUKHARI – autentsetest *hadithide* kogudest peetakse parimaks.

Autor: **Imam Al-Bukhari**

3. SAHIH MUSLIM – autentsetest *hadithide* kogudest teisel kohal peale Sahih Bukharit.

Autor: **Imam Muslim**

4. RIYAD AS-SALIHIN – „**Vooruslike aed**” – valitud teemadel *hadithide* kogumik, mis sisaldab ka mõningaid nõrku *hadithe*.

Autor: **Imam An-Nawawi**

5. 110 HADITH QUDSI – Jumala otsene sõna läbi Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) suu.

6. 40 HADITHS – Imam Nawawi poolt kogutud 42 *hadithi*, millest igaüks sisaldab ja seletab islamis olulisi seadusi.

Autor: **Imam An-Nawawi**

7. AR-RAHEEQ UL-MAKHTUM – THE SEALED NECTAR, BIOGRAPHY OF THE NOBLE PROHPET(صلى الله عليه وسلم)-

„Pitseeritud nektar, õilsa Prohveti (صلى الله عليه وسلم) **biograafia**” – Muslim World League’i poolt parimaks peetav Prohveti (صلى الله عليه وسلم) elulugu

Autor: **Safi Ur-Rahman Al-Mubarakpuri**

8. MUHAMMAD THE MESSENGER OF GOD – „Jumala Sõnumitooja Muhammed” – Prohveti (صلى الله عليه وسلم) biograafia koos paljude *hadith*idega, tõlgitud ka eesti keelde.

Autor: **Abdurrahman al-Sheha**

9. THE BIBLE, THE QURAN AND SCIENCE – „Piibel, Koraan ja teadus” – teaduslik raamat selle kohta, kuidas Koraani väited langevad teaduslike faktidega kokku, Piibli omad aga mitte; kirjutatud prantsuse katoliiklasest õpetlase poolt.

Autor: **Maurice Bucaille**

10. STORIES OF THE QURAN – „Koraani lood” – lood, millest on juttu Koraanis.

Autor: **Ibn Kathir**

11. STORIES OF THE PROPHETS – „Prohvetite lood” – õpi tundma Jumala prohveteid.

Autor: **Ibn Kathir**

Kõigi eelnevate raamatute netist allalaadimise või tellimise kohta täpsem informatsioon - <http://www.islam.pri.ee/kasulikkirjandus.php>

EESTI KEELES:

1. „KORAANI TÄHENDUSE TÕLGE – Fatiha ja viimane džuz“ – Koraani viimase 1/30 tähenduse tõlge eesti keelde, kus on paralleelselt olemas nii originaaltekst, transliteratsioon (araabia keel ladina tähtedega), tähenduse tõlge kui ka seletused *hadith*ide näol. Lisaks võib raamatust leida hulga seletavaid artikleid Koraani ja sunna kohta ning kasutatud *hadith*ikogumike ja *hadith*iedastajate registrid.

2. „VÄIKE VÄRVILINE ABILINE ISLAMI MÕISTMISEKS“ – Lahkab pikalt teaduslikke fakte, mis Koraanis on olnud juba ligi 14

sajandit, kuigi teadlaste poolt alles 20. sajandil päevavalgele toodud (näiteks inimembrüo areng, soolase ja magevee barjäärid, mägede juured, universumi algus jne) ning räägib ka islami põhitõdedest.

3. „JUMALA SÕNUMITOOJA MUHAMMED (صلى الله عليه وسلم) – Peale suuri karikatuuriskandaale on kõigile kindlasti huvitav lugeda ka midagi teistsugust islami prohveti Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) kohta. Raamat on kokku pandud erinevate läänemaaailma õpetlaste ning tuntud inimeste ütluste põhjal ning samas ka *hadith*idest, mis Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) kirjeldavad.

4. „ISLAMI VIIS TUGISAMMAST“ - Raamat sisaldab palju kasulikke teadmisi islami viie tugisamba (usutunnistuse, palve, almuse, paastu ja palverännaku) kohta nii algajatele kui ka edasijõudnutele.

5. „MINU MAROKO“ – Petrone Printi tuntud „Minu ...“ sarja raamat, mis tutvustab marokolaste igapäeva elu ja autori teekonda islamisse.

6. „MOSLEMINAISE KÄSIRAAMAT“ – Tore väike raamat kõigest elementaarsest, mida üks mosleminaine peaks oma usu igapäevaseks praktiseerimiseks teadma. Käsitletavad teemad: ülistamine, puhastumine, hidžaab, sotsiaalne elu, karjäär – kool ja töö, abielu, lahusus ja tervishoid.

7. „PÕRGU JA PARADIIS“ – Väike raamat hulga Koraani tsitaatidega maisest elust, surmast, Viimsest Tunnist, ülestõusmisest, Viimsest Kohtupäevast, Paradiisist ja Põrgust.

Tasuta lugemismaterjale islami kohta eesti keeles on võimalik tellida
www.islam.pri.ee / „Tasuta materjalid“.

Kui teil on küsimusi või kommentaare, võite need saata aadressil:

info@islam.pri.ee

Kasulikud lingid

MIS ON ISLAM? – www.islam.pri.ee – Esimene ja kõige põhjalikum eestikeelne kodulehekül islama kohta nii algajatele kui edasijõudnutele. Erinevaid teemasid lahatakse nii sügavuti kui laiuti, võimalus ka esitada küsimusi ning tellida tasuta lugemismaterjali.

VÄIKE VÄRVILINE ABILINE ISLAMI MÕISTMISEKS – www.islam-guide.com/ee - Suurepärane võimalus lugeda Interneti vahendusel paljudes maailma keeltes juba ilmunud ning nüüdseks ka värskest esimese katsena eesti keeles ilmunud raamatut islama kohta, mis sisaldab informatsiooni Koraanis kirjas olevate tänapäeval avastatud teaduslike faktide kohta, seletusi islama alusest ja palju muud.

MINA JA ISLAM - <http://mina-ja-islam.blogspot.com> – Blogi, kuhu moslemid kirjutavad oma kogemusi, mõtteid ja elamusi.

MEIE ELU JUHT ISLAM – <http://meie-elu-juht-islam.blogspot.com> – Eesti- ja ingliskeelne blogi islama kohta, kust võib leida arvamusi, islama õpetlaste artikleid ning palju kasulikke linke.

EGIPTIMAA – <http://enagueiptus.wordpress.com> – Eestikeelne blogi eestlannast moslemi igapäevaelust Egiptusest.

PALVEAEGADE TABEL – www.islamicfinder.org – Võimalus leida palveajad rohkem kui 6 miljoni asukoha jaoks maailmas ning alla laadida automaatne palvekutse oma arvutisse oma kodukoha järgi.

ISLAMRELIGION – www.islamreligion.com - Palju huvitavaid ingliskeelseid artikleid islama kohta, LIVE HELP – neile, kes tahavad anonüümselt islama kohta midagi *online* küsida, võimalus võtta ühendust („Contact Us”), jätta oma nimi, postiaadress ja soov saada tasuta Koraani tähenduse tõlge või muid raamatuid islama kohta (soovi korral kirjutage, milliseid raamatuid tahaksite ja mis keeles – inglise või vene) ja need saadetakse teile.

AUDIOISLAM – www.audioislam.com/ - Palju erinevatel islama teemadel huvitavaid audioleenguid.

Täielikuma nimekirja kasulikest veebilehekülgedest leiate -
<http://www.islam.pri.ee/kasulikudlingid.php>

Kasutatud kirjandus

Al-A'zami, Muhammad Mustafa 2008. „The History of the Qur'anic Text“, London: UK Islamic Academy.

Al-Hilali, Taqi-ud-Din; Muhsin Khan, Muhammad 2000. „Interpretation of the Meaning of the Noble Qur'an in the English Language“, Riyadh: Darussalam Publications.

Al-Khuli, Mohammed Ali 2000. „The Light of Islam“, Delft: Noer.

Al-Sheha, Abdurrahman 2007. „Jumala Sõnumitooja Muhammed“, Riyadh: Ar-Risala.

Dawud, Abdul-Ahad 1991. „Muhammad in the Bible“, Al-Kitab Publications.

„Encyclopedie de l'islam“ 2002. Leyde: Brill Academic Publishers.

Ibn Kathir, Abul-Fida Ismail 2003. „Stories of the Prophets“, Riyadh: Darussalam.

„Piibel. Vana ja Uus Testament“ 1991. Helsinki: Soome piibliselts.

„The Qur'an – Arabic Text with Corresponding English Meaning“ 1997. Riyadh: Saheeh International.

Zeno, Muhammad bin Jamil 1996. „The Pillars of Islam and Iman“, Riyadh: Dar-us-Salam Publications.